การพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชม แปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

Developing Management Competencies of Food Processing Community Entrepreneurs in Phetchaburi Province

โสภาพร กล่ำสกุล และ วัชระ เวชประสิทธิ์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ปี พ.ศ. 2560

หัวข้อวิจัย การพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

ผู้วิจัย โสภาพร กล่ำสกุล และวัชระ เวชประสิทธิ์

หน่วยงาน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ปี พ.ศ. 2560

แหล่งทุน สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร 2) เพื่อสร้างหลักสูตรสำหรับการพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี และ 3) เพื่อประเมินหลักสูตรสำหรับการพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี ดำเนินการวิจัยลักษณะการวิจัยและพัฒนา โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นในการพัฒนาผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์กลุ่มแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 120 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี สถิติที่นำมาใช้ในการอธิบายประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าอัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ t-test และการวิเคราะห์ ANOVA ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะที่จำเป็นมี 5 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารการผลิต 2) ด้านการตลาด 3) ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ 4) ด้านการจัดการ และ 5) ด้านการเงินและการบัญชี

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรสำหรับพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี โดยสร้างจากข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 นำมาบูรณาการเนื้อหาสมรรถนะหลักทั้ง 5 ด้าน จัดกิจกรรมและวิธีสอนโดยเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามหลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ นำหลักสูตรให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านประเมิน ความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีความสอดคล้องกันทั้งหลักสูตร ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้เพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรกับผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี โดยการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองกับผู้ประกอบการ

เศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 35 คน โดยใช้การประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะด้านต่างๆ แบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังทดลอง (The one group pre-test post-test design) โดยให้สถิติ t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างของระดับสมรรถนะก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง ผลการทดลอง พบว่า สมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี หลังการทดลองใช้หลักสูตรมีระดับสูงกว่าก่อนการทดลองในทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเหมาะสมในการนำไปใช้เพื่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรีได้

คำสำคัญ : การพัฒนาสมรรถนะ ผู้ประกอบการชุมชน การบริหารจัดการ หลักสูตร

Research Title : Developing Management Competencies of Food Processing Community Entrepreneurs in Phetchaburi Province

Researcher : Sopaporn Klumsakul and Watchara Wetprasit

University : Faculty Management Science, Phetchaburi Rajahat University

Year : 2017

Source of Fund : NRCT, 2017

Abstract

This research objectives were to: 1) investigate community entrepreneurs' management competencies, 2) develop a training course to increase their competencies, and 3) to evaluate the course. This research and development was conducted in three steps as followed:

Step 1: The investigation of the competencies. 120 of OTOP food processing entrepreneurs in Phetchaburi were selected and the questionares were used as a tool to collect data. Descriptive statistics, T-test, and ANOVA were used to analyze the data. It was found out that there are 5 essential competencies as follows: production, marketing, human resources, management, and finance and accounting.

Step 2: The design of the competencies training course. The basic data from the first step were used and integrated the five essential competencies to design activities and learning and sharing method for the course. Five experts evaluated the course which had the high level of validity and reliability. The try out course was tested and revised before conducting the course.

Step 3: The evaluation of the course. The course were used to train 35 food processing entrepreneurs and they do the self-assesment test which was the one group pre-test post-test design. T-test were employed to analyzed the data. The result showed that after attaining the training course, the entrepreneurs had higher competencies than before attaing the course at a statistics significance level 0.05. Threrefore, the traing course can be used as a tool to increase competencies of food processing entrepreneurs in Phetchaburi province.

Keyword : competencies' development, community entrepreneurs, management, training course

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยความร่วมมือและการสนับสนุนอย่างดียิ่งจากหลายภาคส่วน ทั้งผู้บริหาร เพื่อนคณาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจฯ กลุ่มอาชีพ ผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร นักวิชาการสหกรณ์ กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี ที่ให้คำปรึกษาและข้อมูลอันเป็นประโยชน์ยิ่งในการวิจัย คณะผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ที่สนับสนุนทุนสำหรับการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยฉบับนี้จะมีคุณประโยชน์ต่อการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี และการพัฒนาในส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

คณะผู้วิจัย
โสภาพร กล่ำสกุล
วัชระ เวชประสิทธิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(4)
สารบัญ	(5)
สารบัญภาพ	(7)
สารบัญตาราง	(8)
บทที่ 1 บทนำ	**1**
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	**5**
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน	5
แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)	9
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะ	10
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประกอบการ	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	**41**
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นในการพัฒนาผู้ประกอบการ เศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร	41
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรสำหรับพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการ เศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร	44
ขั้นตอนที่ 3 การประเมินหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการ เศรษฐกิจชุมชน แปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี	46

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	**48**
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นในการพัฒนาผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร	48
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรสำหรับพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร	65
ขั้นตอนที่ 3 การประเมินหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชน แปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี	73
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	**77**
สรุปผลการวิจัย	78
อภิปรายผล	80
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	88
บรรณานุกรม	**89**
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ	97
ภาคผนวก ข หลักสูตรฝึกอบรม	99
ภาคผนวก ค เครื่องมือในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม	109
ภาคผนวก ง รายนามผู้ประกอบการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี ที่เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตร	118

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	คุณลักษณะของบุคคลนั้นเปรียบเหมือนภูเขาน้ำแข็งที่ลอยอยู่ในน้ำ	14
ภาพที่ 2	กรอบแนวคิดในการวิจัย	40

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 3.1	จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา	42
ตารางที่ 4.1	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะของประชากร	49
ตารางที่ 4.2	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี	51
ตารางที่ 4.3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาพรวมของสมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี	55
ตารางที่ 4.4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี	55
ตารางที่ 4.5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาพรวมของสมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี	60
ตารางที่ 4.6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะเฉพาะด้านความเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี	60
ตารางที่ 4.7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาพรวมของสมรรถนะเฉพาะด้านความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี	64
ตารางที่ 4.8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี	64
ตารางที่ 4.9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินตนเองก่อนและหลังการฝึกอบรมตามหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี	73

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินตนเองก่อนและหลังการอบรมตามหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี 75

บทที่ 1
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมามีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ร่วมทั้งผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่เชื่อมโยงประเทศในภูมิภาคต่างๆ ของโลกให้ใกล้ชิดกันมากขึ้น นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะการก้าวสู่ความเป็นโลกหลายศูนย์กลางอันเนื่องจากการขยายตัวของขั้วอำนาจทางเศรษฐกิจใหม่ส่งผลกระทบในวงกว้างต่อระบบเศรษฐกิจและการปรับตัวของแต่ละประเทศ ด้วยเหตุดังกล่าวประเทศไทยจึงต้องปรับบทบาทเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงด้วยการสร้างความเข้มแข็งและการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวของผู้ประกอบการไทย ให้ทันกับสถานการณ์การเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ด้วยการมุ่งเน้นเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากรและผู้ประกอบการท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและเพิ่มระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มจะมีบทบาทสูงในอนาคต (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11, 2554 - 2559)

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อหนุนเสริมเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็งเป็นแนวทางประการหนึ่งที่จะสร้างความเจริญแก่ชุมชนให้สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น สามารถจำหน่ายในตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ โดยมีหลักการพื้นฐาน 3 ประการ คือ

1) ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล (local yet global)
2) พึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์ (self-reliance-creativity)
3) การสร้างทรัพยากรมนุษย์ (human resource development)

จากนโยบายของรัฐบาลซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาว่าต้องการจัดให้มีโครงการส่งเสริมผลิตภัณฑ์เศรษฐกิจชุมชนในรูปแบบหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เพื่อให้แต่ละชุมชนได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้าโดยรัฐพร้อมที่จะเข้าช่วยเหลือในด้านความรู้สมัยใหม่ และการบริหารจัดการเพื่อเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ด้วยการนำทรัพยากรภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น และมูลค่าเพิ่ม เป็นที่ต้องการของตลาด ทั้งในและต่างประเทศและได้กำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกาศ ณ วันที่ 7 กันยายน 2544 ขึ้น โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติหรือเรียกโดยย่อว่า กอ.นตผ และให้คณะกรรมการ กอ.นตผ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และ

แผนแม่บทการดำเนินงาน“หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” กำหนดมาตรฐานและหลักเกณฑ์การคัดเลือกและขึ้นบัญชีผลิตภัณฑ์ดีเด่นของตำบลรวมทั้งสนับสนุนให้การดำเนินงาน เป็นไปตามนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนแม่บทอย่างมีประสิทธิภาพ

จังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีนโยบายมุ่งเน้นพัฒนาเศรษฐกิจสินค้าชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ตลอดจนการพัฒนาผลิตภัณฑ์และส่งเสริมช่องทางการจำหน่าย โดยในปัจจุบันจังหวัดเพชรบุรีมีผลิตภัณฑ์ชุมชน หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จำนวน 951 ผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 421 ผลิตภัณฑ์ รองลงมาเป็นของใช้ของตกแต่ง จำนวน 277 ผลิตภัณฑ์ สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร จำนวน 174 ผลิตภัณฑ์ และผ้าและเครื่องแต่งกาย จำนวน 79 ผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้จากรายงานของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรีเกี่ยวกับการจัดกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ตามระดับการพัฒนา (quadrant) พบว่า จากจำนวนผลิตภัณฑ์ทั้งหมด 951 ผลิตภัณฑ์ มีผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการจัดกลุ่มอยู่ในระดับดาวเด่นสู่สากล (A) จำนวนเพียง 195 ผลิตภัณฑ์ รองลงมาเป็นระดับอนุรักษ์สร้างคุณค่า (B) จำนวน 90 ผลิตภัณฑ์ ระดับพัฒนาสู่การแข่งขัน (C) จำนวน 299 ผลิตภัณฑ์ และระดับปรับตัวสู่การแข่งขัน (D) จำนวน 367 ผลิตภัณฑ์ (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรี, 2558) จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดเพชรบุรีที่ได้รับการจัดกลุ่มอยู่ในระดับดาวเด่นสู่สากล (A) ซึ่งหมายถึงผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสูง และผลิตได้จำนวนมากอย่างต่อเนื่อง มีตลาดจำหน่ายทั้งภายในและต่างประเทศ มีกำลังการผลิตที่รองรับการสั่งซื้อได้ในปริมาณมากและมีศักยภาพในการส่งออกตลาดต่างประเทศได้ในระยะยาวมีจำนวนเพียง 195 ผลิตภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 20.5 ของจำนวนผลิตภัณฑ์ทั้งหมด และยังพบว่าผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 421 ผลิตภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 44.27 ของผลิตภัณฑ์ทั้งหมด จะเห็นได้ว่าจังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในการผลิตอาหารและเครื่องดื่ม แต่อย่างไรก็ตามหากพิจารณาจากการจัดกลุ่มผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังอยู่ในกลุ่มสุดท้ายคือต้องปรับตัวสู่การแข่งขัน (ข้อมูล : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรี ณ วันที่ 20 ตุลาคม 2559)

ดังนั้นหากภาครัฐต้องการพัฒนาสมรรถนะการผลิตภัณฑ์และแปรรูปอาหารในจังหวัดเพชรบุรีให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับสากลได้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะประเภทผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสร้างความเข้มแข็งตามยุทธศาสตร์ “เพชรบุรี เมืองน่าอยู่ น่ากิน น่าเที่ยว” จากสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา การพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะทำให้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้ประกอบการโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารเละเครื่องดื่มในจังหวัดเพชรบุรีให้มีขีดความสามารถทางการแข่งขันในเชิงพาณิชย์และเป็นที่ยอมรับในระดับสากลได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

2. เพื่อสร้างหลักสูตรสำหรับการพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

3. เพื่อประเมินหลักสูตรสำหรับการพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษา ใช้พื้นที่ศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี โดยศึกษาจากกลุ่มผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนประเภทแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารที่ลงทะเบียนภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรี

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนประเภทแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี ได้จากการศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะที่จำเป็นในการพัฒนาผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

3. ขอบเขตด้านระยะเวลาในการศึกษา ระยะเวลาในการดำเนินการ 1 ปี ระหว่าง 1 ตุลาคม 2559 ถึง 30 กันยายน พ.ศ. 2560

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะเพื่อให้เข้าใจตรงกัน ดังนี้

1. ผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชน หมายถึง ผู้ประกอบการในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในกลุ่มแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งลงทะเบียนไว้กับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรี

2. สมรรถนะของผู้ประกอบการ หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถในการประกอบธุรกิจของผูประกอบการประเภทอาหารและเครื่องดื่ม 3 ด้านประกอบด้วย 1) สมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการ 2) สมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจ และ3) สมรรถนะเฉพาะด้านความเป็นผู้ประกอบการการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

3. การพัฒนา หมายถึง การพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี โดยการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมตามองค์ประกอบ

สมรรถนะของผู้ประกอบการ เพื่อให้ผู้ประกอบการมีสมรรถนะในงานที่ปฏิบัติมากขึ้นอันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

4. หลักสูตร หมายถึง แนวทางการจัดการวิธีการเรียนรู้ในการพัฒนาสมรรถนะ เพื่อให้ผู้ประกอบการเกิดผลการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายตามหลักสูตรที่ผู้วิจัยกำหนดไว้โดยหลักสูตรประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย เนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผล

5. การประเมิน หมายถึง การนำหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อดูผลสัมฤทธิ์โดยประเมินแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลัง (one group pre-test, post-test design)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงระดับสมรรถนะที่จำเป็นในการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ทั้ง 3 ด้านคือ สมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการ สมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจ และสมรรถนะเฉพาะของการเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชน

2. ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการพัฒนาสมรรถนะที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานส่งเสริมและผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน

3. คณะวิจัยสร้างโอกาสในการเรียนรู้ท้องถิ่น และมีสารสนเทศสำหรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้านการบริหารจัดการกลุ่มเศรษฐกิจสร้างสรรค์ชุมชน กระบวนการการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การประเมินหลักสูตรการฝึกอบรม

4. ได้ต้นแบบหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะการบริหารการจัดการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

5. หน่วยงานภาครัฐที่มีพันธกิจในการพัฒนาผู้ประกอบเศรษฐกิจชุมชน สามารถนำผลการวิจัยไปใช้วางแผนและสร้างแนวทางในการพัฒนาผู้ประกอบการได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

บทที่ 2
แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี ใช้แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน
2. แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะ
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประกอบการ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน

นโยบายตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ พ.ศ. 2544 รัฐบาลได้มีนโยบายในการดำเนินโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างงาน สร้างรายได้ด้วยกรนำทรัพยากรและภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ และบริการคุณภาพที่มีจุดเด่น และมูลค่าเพิ่มเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่น โดยสรุปนโยบายของรัฐบาลในการดำเนินงานตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่แถลงต่อรัฐสภาและระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติพ.ศ. 2544 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. สร้างงาน สร้างรายได้แก่ชุมชน
2. สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนให้สามารถคิดเอง ทำเอง ในการพัฒนาท้องถิ่น
3. ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
5. ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยสอดคล้อง กับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในท้องถิ่น

โดยรัฐบาลมีเป้าหมายในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องใน 3 ประเด็นหลักคือ

1. พัฒนาผู้ประกอบการ
2. พัฒนาผลิตภัณฑ์
3. ส่งเสริมช่องทางการจำหน่าย

แนวคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นแนวคิดที่เน้นขบวนการสร้างรายได้ ผลิตภัณฑ์ในแต่ละพื้นที่ แนวคิดนี้สนับสนุนและส่งเสริมให้ท้องถิ่นสามารถสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ (Product) โดยมีกิจกรรมการคิดค้นและพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการตลาด การผลิต การบริหารจัดการ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางด้านการผลิตให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและต้องการของตลาดสากล โดยที่ท้องถิ่นจำเป็นต้องพึ่งตนเอง (Self-reliance) เป็นหลัก ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องในขบวนการนี้จำเป็นต้องอุทิศพลังกาย (Energy) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ความปรารถนา (Desire) ที่จะใช้ทรัพยากรที่หาพบในท้องถิ่นเป็นหลัก เพื่อที่จะเกิดการสร้างงานสร้างรายได้ และนำไปสู่เป้าหมายของการกินดีอยู่ดี คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนแสวงหารากฐานที่สำคัญของประเทศ นอกจากนี้เป็นการสืบสานวัฒนธรรมที่ดีงามของท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป สร้างความภูมิใจให้กับคนรุ่นต่อไป และวางรากฐาน ที่สำคัญของประเทศและสังคมไทย นอกจากนี้เป็นแนวคิดที่ต้องการให้แต่ละหมู่บ้านมีผลิตภัณฑ์ (หลัก) 1 ประเภท เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบทรัพยากรของท้องถิ่น ลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นไปสู่เมืองใหญ่ ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้ดีขึ้นเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเป็นเครื่องมือที่กระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนเกิดการดำเนินงานพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องนับเป็นกลยุทธ์การพัฒนาที่อาศัยหมู่บ้านเป็นหน่วยพัฒนา (Unit of Development) ผลิตภัณฑ์ไม่ได้หมายถึงตัวสินค้าเพียงอย่างเดียว แต่เป็นกระบวนการทางความคิด รวมถึงการบริการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การรักษาภูมิปัญญาไทย การท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรมประเพณี การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้เพื่อให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นจุดขายที่รู้จักกันแพร่หลายไปทั่วประเทศและทั่วโลกกิจกรรมทางเศรษฐกิจ "หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์" นี้ จะเป็นเครื่องมือที่กระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน เกิดการดำเนินการทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องนับเป็นกลยุทธ์การพัฒนาที่อาศัยหมู่บ้านเป็นหน่วยการพัฒนาเบื้องต้น (Unit of Development) และรวมเป็นเครือข่ายภายใต้ตำบลที่อยู่อาศัย แนวคิดเกี่ยวกับหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์มีหลักการพื้นฐาน 3 ข้อ คือ

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล (Local Yet Global) ผลิตสินค้าและบริการที่ใช้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

2. พึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์ (Self Reliance Creativity) ทำความฝันให้เป็นจริงด้วยกระบวนการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยสร้าง กิจกรรมที่อาศัยศักยภาพของท้องถิ่น

3. การสร้างทรัพยากรมนุษย์ (Homan Resource Development) ฟูมฟักประชาชนให้สู้ชีวิตด้วยความท้าทายและจิตวิญญาณแห่งการสร้างสรรค์

การดำเนินโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของจังหวัดเพชรบุรี

จังหวัดเพชรบุรีดำเนินโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ตามนโยบายรัฐบาล โดยในปีงบประมาณ 2558 มีผู้ประกอบการลงทะเบียนในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 263 ราย 951 ผลิตภัณฑ์ ดังนี้

1. ฐานข้อมูลการลงทะเบียนผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ปีงบประมาณ 2558

ที่	อำเภอ	จำนวนที่ลงทะเบียนทั้งสิ้น (ราย)	รวมผลิตภัณฑ์ทั้งสิ้น (ผลิตภัณฑ์)	กลุ่มผู้ผลิตชุมชน		ผู้ประกอบการรายเดียว		SMEs	
				ราย	ผลิตภัณฑ์	ราย	ผลิตภัณฑ์	ราย	ผลิตภัณฑ์
1	เมือง	53	223	14	67	38	148	1	7
2	เขาย้อย	37	138	22	104	15	34	-	-
3	หนองหญ้าปล้อง	16	81	12	73	4	8	-	-
4	ชะอำ	22	145	18	137	2	4	2	4
5	ท่ายาง	39	56	24	34	13	20	2	2
6	บ้านลาด	48	113	20	40	28	73	-	-
7	บ้านแหลม	30	148	14	94	11	28	5	26
8	แก่งกระจาน	18	47	14	39	4	8	-	-
รวม		**263**	**951**	**138**	**608**	**115**	**324**	**10**	**39**

ที่มา : รายงานผลการดำเนินงานผลิตภัณฑ์เศรษฐกิจชุมชน(โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์) ประจำปี 2558 โดย สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรี (ข้อมูล ณ วันที่ 20 ตุลาคม 2559)

2. จำนวนผู้ประกอบการในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณพ์จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามประเภทผลิตภัณฑ์ 5 ประเภท ดังนี้

อำเภอ	อาหาร	เครื่องดื่ม	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	ของใช้ของตกแต่ง	สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	รวม
เมืองเพชรบุรี	96	8	19	34	66	223
เขาย้อย	46	4	4	76	8	138
หนองหญ้าปล้อง	17	3	10	47	4	81
ชะอำ	25	11	35	30	44	145
ท่ายาง	32	2	2	7	13	56
บ้านลาด	78	3	7	24	1	113
บ้านแหลม	53	26	1	39	29	148
แก่งกระจาน	14	3	1	20	9	47
รวม	**361**	**60**	**79**	**277**	**174**	**951**

ที่มา : รายงานผลการดำเนินงานผลิตภัณฑ์เศรษฐกิจชุมชน(โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์) ประจำปี 2558 โดย สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรี (ข้อมูล ณ วันที่ 20 ตุลาคม 2559)

3. การจัดกลุ่มผลิตภัณฑ์ OTOP ตามระดับการพัฒนา Quandrant (A B C D) จำนวน 951 ผลิตภัณฑ์

อำเภอ	ดาวเด่นสู่สากล (A) คุณภาพสูงผลิตได้มาก	อนุรักษ์สร้างคุณค่า (B) คุณภาพสูงผลิตน้อยชิ้น	พัฒนาสู่การแข่งขัน (C) คุณภาพปานกลางผลิตได้มาก	ปรับตัวสู่การแข่งขัน (D) ผลิตได้ง่ายจำนวนน้อย	รวม
เมืองเพชรบุรี	36	4	104	79	223
เขาย้อย	31	37	31	39	139
หนองหญ้าปล้อง	-	12	43	26	81
ชะอำ	92	1	18	34	145
ท่ายาง	10	3	19	24	56
บ้านลาด	4	4	18	87	113
บ้านแหลม	22	15	61	50	148
แก่งกระจาน	-	14	5	28	47
รวม	**195**	**90**	**299**	**327**	**951**

ที่มา : รายงานผลการดำเนินงานผลิตภัณฑ์เศรษฐกิจชุมชน(โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์) ประจำปี 2558 โดย สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรี (ข้อมูล ณ วันที่ 20 ตุลาคม 2559)

กลไกการบริหารโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) จังหวัดเพชรบุรี มีกลกไกการบริหารจัดการและขับเคลื่อนโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ดังนี้

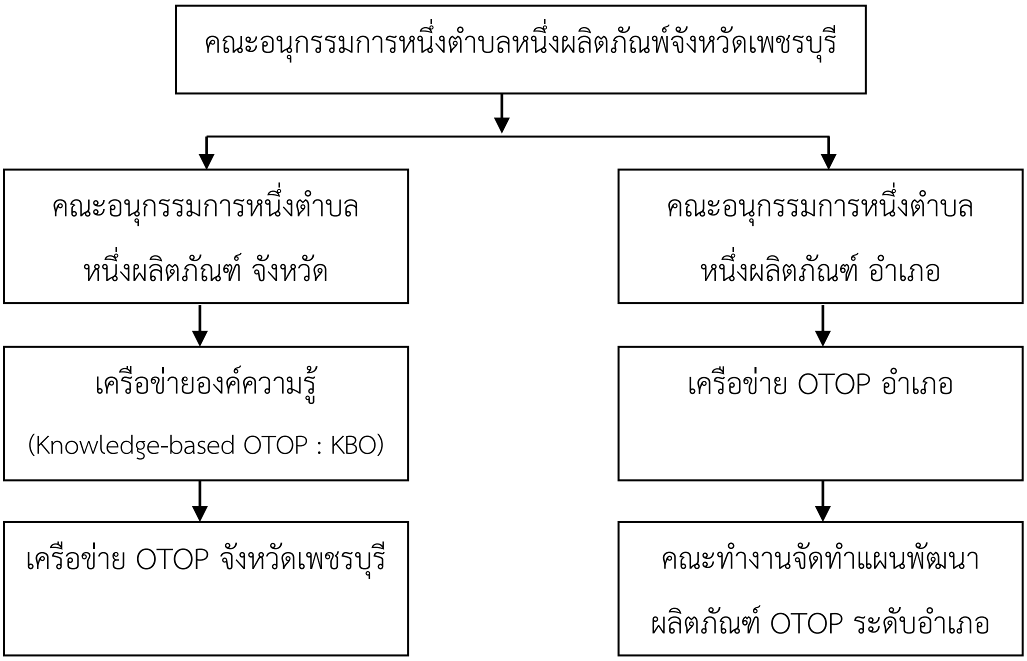

1) คณะอนุกรรมการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จังหวัดเพชรบุรี โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี เป็นประธานอนุกรรมการฯ พัฒนาการจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

2) เครือข่ายองค์ความรู้ (Knowledge – Based OTOP): KBO) จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย คณะทำงานจากส่วนราชการ สถาบันการศึกษา ฯลฯ

3) เครือข่าย OTOP จังหวัดเพชรบุรี และเครือข่าย OTOP อำเภอ ทั้ง 8 อำเภอ ประกอบด้วย ตัวแทนจากกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP โดยมีนายสมพงษ์ หนูศาสตร์ เป็นประธานเครือข่ายฯ ระดับจังหวัดโดยมีเป้าหมายในการพัฒนาคือ

(1) พัฒนาผู้ประกอบการ

(2) พัฒนาผลิตภัณฑ์

(3) ส่งเสริมช่องทางการจำหน่าย

2. แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) คือ ข้อกำหนดด้านคุณภาพที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นที่เชื่อถือ เป็นที่ยอมรับ และสร้างความมั่นใจให้กับบผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และสอดคล้องกับนโยบาย OTOP เป็นเครื่องหมายที่แสดงให้กับผลิตภัณฑ์ที่ได้รับรองมาตรฐานคุณภาพโดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หรือที่เรียกย่อๆ ว่า สมอ. ได้มีโครงการจัดทำมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อรองรับการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนหรือระดับพื้นบ้านที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร ซึ่งวัตถุประสงค์ของโครงการที่สำคัญคือส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ได้รับการรับรองและแสดงเครื่องหมายการรับรอง เพื่อส่งเสริมด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายและสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ เน้นให้มีการพัฒนาแบบยั่งยืน อีกทั้งสนับสนุนนโยบายสำคัญของรัฐบาลโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในการแก้ไขปัญหาความยากจนของชุมชนโดยมุ่งให้ความสำคัญของการนำภูมิปัญญาชาวบ้านและทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น มาพัฒนาและสร้างมูลค่าของผลิตภัณฑ์ให้สูงขึ้น มีคุณภาพ มีจุดเด่น มีเอกลักษณ์ มีการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ สร้างงาน สร้างรายได้ (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุสาหกรรม, 2550)

ประโยชน์ที่ได้รับจากมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

1. ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน มีความเข้าใจ และมีความรู้ในการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ
2. สินค้าที่ผลิตมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น
3. สินค้าเป็นที่น่าเชื่อถือ และเป็นที่ต้องการของตลาด
4. สามารถนำผลิตภัณฑ์เข้าคัดสรร OTOP product champion (ระดับดาว)
5. ได้รับการสนับสนุนเพื่อการพัฒนาที่เหมาะสมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการรับรอง

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมกระทรวงอุสาหกรรมได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนไว้ดังนี้

การรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน หมายถึง การให้การรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนของผู้ผลิตในชุมชนที่เกิดการรวมกลุ่มกันประกอบกิจกรรมหนึ่งทั้งที่จดทะเบียนอย่างเป็นทางการหรือที่ไม่มีการจดทะเบียนเป็นการรวมกลุ่มเองโดยธรรมชาติ หรือชุมชนในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่ผ่านการคัดเลือกจากจังหวัด และ/หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้ประกาศกำหนดไว้แล้ว

ผู้ยื่นคำขอ หมายถึง ผู้ผลิตที่อยู่ในชุมชนและ/หรือจากโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่ผ่านการคัดเลือกจากคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ (กอ.นตผ.)

ผู้ได้รับการรับรอง หมายถึง ผู้ยื่นคำขอที่ผ่านการตรวจประเมินแล้ว และได้รับการรับรองจากคณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

1. คุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอ

ผู้ยื่นคำขอต้องมีคุณสมบัติในข้อหนึ่งข้อใด ดังต่อไปนี้

1.1 เป็นผู้ผลิตในชุมชนและ/หรือจากโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่ผ่านการคัดเลือกจากคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ (กอ.นตผ.)

1.2 เป็นกลุ่มหรือสมาชิกของกลุ่มเกษตรกรกลุ่มสหกรณ์ หรือกลุ่มอื่นๆ ตามกฎหมายวิสาหกิจชุมชน เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มอาชีพก้าวหน้า กลุ่มธรรมชาติ เป็นต้น

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะ

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะเริ่มจากการนำเสนอบทความทางวิชาการของเดวิด แมคเคิลแลนด์ (David C. McClellend) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เมื่อปี ค.ศ. 1960 ซึ่งกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่ดีของบุคคล (Excellence Performer) ในองค์การกับระดับทักษะความรู้ ความสามารถ โดยกล่าวว่า การวัด IQ และการทดสอบบุคลิกภาพยังไม่เหมาะสมในการทำนายความสามารถหรือสมรรถนะของบุคคลได้ เพราะไม่ได้สะท้อนความสามารถที่แท้จริงออกมาได้ ในปี ค.ศ. 1970 แมคเคิลแลนด์ได้รับการติดต่อจาก US State Department ให้พัฒนาเครื่องมือชนิดใหม่ที่สามารถทำนายผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้อย่างแม่นยำแทนแบบทดสอบแบบเก่า ซึ่งไม่สัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน เนื่องจากคนที่ได้คะแนนดีแต่ปฏิบัติงานไม่ประสบความสำเร็จ จึงต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการใหม่ แมคเคิลแลนด์ได้เขียนบทความ “Testing for Competence Rather than for Intelligence” ในวารสาร American Psychologis เผยแพร่แนวคิดและสร้างแบบประเมินแบบใหม่ที่เรียกว่า Behavioral Event Interview (BEI) เป็นเครื่องมือค้นหาผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานดี ซึ่งแมคเคิลแลนด์เรียกว่า สมรรถนะ (Competency) ปี ค.ศ. 1994 แกรี่ แฮเมลและซี เค พราฮาราด (Gary Hamel และ C. K. Prahalad) ได้

เขียนหนังสือชื่อ Competing for the Future ซึ่งได้นำเสนอแนวคิดที่สำคัญคือ Core Competencies เป็นความสามารถหลักของธุรกิจ ซึ่งถือได้ว่าในการประกอบธุรกิจนั้นจะต้องมีเนื้อหาสาระหลัก เช่น พื้นฐานความรู้ ทักษะ และความสามารถในการทำงานอะไรได้บ้าง และอยู่ในระดับใด จึงทำงานได้มีประสิทธิภาพสูงสุดตรงตามความต้องการขององค์การ ซึ่งในปัจจุบันองค์การของเอกชนชั้นนำได้นำแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานมากขึ้น และยอมรับว่าเป็นเครื่องมือสมัยใหม่ที่สร้างความพึงพอใจให้กับองค์การภาครัฐและเอกชนของไทย

ความหมายของสมรรถนะ

จากการศึกษาความหมายของสมรรถนะมีหน่วยงานและนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของคำว่า *สมรรถนะ* ที่น่าสนใจดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้แปลคาว่า “competency” คือสมรรถนะ นอกจากนี้ยังมีคาว่าสามัตถิยะ ความสามารถ ขีดความสามารถ สมรรถภาพ และสมรรถนะ โดยให้ความหมายของ “สมรรถนะ” ดังนี้คือ สมรรถ (สะมัด, สะมัดถะ-, สะหมัดถะ-) สามารถ (สมรรถ ว่า ผู้สามารถ ,ป. สมตถ) สมรรถภาพ (สะมัดถะ-, สะหมัดถะ-) น. ความสามารถ เช่น เขาเป็นคนมีสมรรถภาพในการทำงานสูงสมควรได้เลื่อนตำแหน่งสมรรถนะ ใช้แก่ เครื่องยนต์ เช่น เครื่องยนต์แบบนี้มีสมรรถนะดีเยี่ยมเหมาะสาหรับการเดินทางไกล อย่างไรก็ตาม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, หน้า 1127-1128) จากการศึกษาข้อมูลพบว่า ส่วนใหญ่ใช้คำว่า “สมรรถนะ” เป็นคาแปลของ “Competency” ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงได้ใช้คำว่า “สมรรถนะ”

กีรติ ยศยิ่งยง (2550, หน้า 78) ได้นิยามความหมายของสมรรถนะว่าหมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคลากรในด้านพฤติกรรมการแสดงออก (individual behavior) การใช้องค์ความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงาน (a body of knowledge) และการรับรู้ในบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการของงานภายใต้ปัจจัยสภาพแวดล้อมขององค์การและทำให้บุคคลมุ่งมั่นปฏิบัติงานสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ นอกจากนี้นักวิชาการชาวต่างประเทศ เช่น Shermon (2004) ได้ให้ความหมายของ สมรรถนะ ไว้ 2 ความหมายคือ ความ หมายแรก หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพภาย ใต้ขอบเขตของงานที่รับผิดชอบ ความหมายที่สอง หมายถึง คุณลักษณะที่บุคคลต้อง การเพื่อผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะคุณลักษณะดังกล่าวเป็นปัจจัยสาคัญต่อความสาเร็จของงานโดยแสดงออกทางพฤติกรรมอันนำไปสู่ปัจจัยนาออกทั้งสินค้าบริการและผลลัพธ์ที่องค์การต้องการ ส่วน นิสดารก์ เวชยานนท์ (2551, หน้า 20) ได้กล่าวถึงกรอบแนวคิดของสมรรถนะว่าเป็นการรวบรวมคุณลักษณะทางความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการทำงานในบทบาทใดบทบาทหนึ่งอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ อาภรณ์ ภู่วิทยพันธุ์ (2551, หน้า 166-167) กล่าวว่าขีดความสามารถหรือ competency นั้นเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของพนักงาน ซึ่งการวัดผลนั้นจะวัดไปที่ปัจจัยดำเนินการหลักหรือ Key Performance Indicator (KPI) สอดคล้องกับเสน่ห์ จุ้ยโต (2551, หน้า 221 - 222) ได้ให้ความหมายของสมรรถนะ คือ คุณลักษณะเชิง

พฤติกรรมที่จำเป็นของบุคลากรที่ทำให้สามารถทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายประสบผลสำเร็จอย่างดีเยี่ยม (superior performer) และแสดงบทบาทได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นสมรรถนะต้องมีลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. สมรรถนะประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่มองเห็นได้ชัด คือ ความรู้ (knowledge) และทักษะ (skills) อีกส่วนที่มองเห็นไม่ชัด คือ ทัศนคติ (attitude) ค่านิยม (value) อุปนิสัย (traits) และแรงผลักดันภายใน (motives)

2. สมรรถนะแสดงออกเป็นพฤติกรรม (behavior)

3. สมรรถนะต้องแสดงให้เห็นถึงผลงานและผลงานนั้นต้องสามารถวัดค่าได้ (measurable) โดยมีตัวชี้วัดผลงาน (KPI)

4. สมรรถนะต้องสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้

นอกจากนี้นักวิชาการต่างประเทศ เช่น Spencer & Spencer (1993, pp. 9 – 11) ได้ให้คำนิยามของสมรรถนะว่าคือคุณลักษณะของบุคคลที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลต่อความมีประสิทธิภาพของเกณฑ์ที่ใช้และการทำงานที่ดีขึ้นกว่าเดิม สมรรถนะเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่มีความ สัมพันธ์เชิงเหตุและผล (causal relationship) กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ได้ผลสูงสุด สอดคล้องกับ Shermon (2004) ไดใหความหมายของ สมรรถนะ ไว 2 ความหมายคือความหมายแรก หมายถึงความสามารถของบุคคลในการปฏิบัติงานไดอยางมีประสิทธิภาพภายใตขอบเขตของงานที่รับผิดชอบ ความหมายที่สอง หมายถึง คุณลักษณะที่บุคคลตองการเพื่อผลการปฏิบัติงานที่มี ประสิทธิภาพ ซึ่ง Shermon ไดใหความสำคัญกับความหมายที่สองเพราะเปนปจจัยสำคัญตอ ความสำเร็จของงานโดยแสดงออกทางพฤติกรรมอันนำไปสูปจจัยนำออกทั้งสินคาบริการและผลลัพธที่องคการตองการ นอกจากนี้ Deist and Winterton (2005) กล่าวว่าสมรรถนะประกอบด้วยความรู้ ทักษะในหน้าที่ คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน จริยธรรม ความสามารถที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน เช่นเดียวกับ Delmont (2011) ให้ความหมายของสมรรถนะว่าเป็นเรื่องของความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะกล่าวได้ว่าสมรรถนะเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งงานนั้น ๆ

Sydanmaanlakka (2002, pp. 1-6) กล่าวว่าแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะและการพัฒนาสมรรถนะเป็นสิ่งที่สาคัญที่จะนำพาองค์กรไปสู่การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เนื่องจากองค์กรต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา การดำเนินงานขององค์กรจึงขึ้นอยู่กับสมรรถนะขององค์กร แนวคิดการบริหารจึงต้องเน้นการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสร้างสมรรถนะที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดสมรรถนะของบุคคลให้สอดคล้องกับสมรรถนะขององค์กร อันได้แก่ ความรู้ ทักษะ ทัศนคติ ประสบการณ์และคุณลักษณะที่สอดคล้องกับงาน โดยคำนึงถึงข้อมูลสารสนเทศ กระบวนการดำเนินงาน วัฒนธรรมและรูปแบบการปฏิบัติงานขององค์กร การพัฒนาสมรรถนะจึงเป็นองค์ประกอบหลักที่จะนำพาองค์กรสู่ความสาเร็จได้ หากบุคลากรมีเป้าหมายในเชิงแข่งขันร่วมกัน มองเป็นประโยชน์ร่วมกันในการปฏิบัติงานจะนำไปสู่การกำหนดเป็นสมรรถนะซึ่งเป็นความสามารถที่จะทำงานในหน้าที่นั้นๆ ให้เกิดผล

สำเร็จบุคคลจึงต้องมีความรู้ มีทักษะ มีทัศนคติ มีประสบการณ์และคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายของ องค์กร โดยเฉพาะการทำงานเป็นทีมจะทาให้เกิดการพัฒนาและเรียนรู้ร่วมกันเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์อันจะนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะให้เกิดแก่บุคคลและองค์กร บุคคลและองค์กรควรเกิดการ เรียนรู้ตลอดเวลาในการปฏิบัติงานและพร้อมพัฒนาสมรรถนะของตนเองเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการ ทำงานของตนและเพิ่มสมรรถนะให้แก่องค์กร

จากความหมายที่นักวิชาการไดใหไวผูวิจัยสามารถสรุปไดวา สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะ เชิงพฤติกรรมของบุคคลอันเกิดจากความรูทักษะ ทัศนคติ คุณลักษณะเฉพาะของบุคคลและแรงจูงใจ ที่แสดงออกแลวสงผลตอการปฏิบัติงานทำใหงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามที่องคการ ตองการ

คุณลักษณะของสมรรถนะแตละบุคคล

David (อางถึงใน สุกัญญา, 2549 : 15) ไดกลาวถึงคุณลักษณะเฉพาะของแตละบุคคลที่จะเป็น ปจจัยทำใหเกิดสมรรถนะ ประกอบดวย 5 องคประกอบ คือ

1) ความรู (Knowledge) คือ ความรูเฉพาะดานของบุคคล เชน ความรู ภาษาอังกฤษ ความรู้ใน การบริหารตนทุน เปนตน

2) ทักษะ (Skill) คือ สิ่งที่บุคคลกระทำไดดีและฝกปฏิบัติเปนประจำจนเกิด ความชำนาญ เช่น ทักษะของหมอฟนในการอุดฟนโดยที่ไมทำใหคนไขรูสึกเสียวเสนประสาทหรือเจ็บ

3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self-Concept) คือ ทัศนคติ คานิยม และความคิดเห็น เกี่ยวกับ ภาพลักษณของตนหรือสิ่งที่บุคคลเชื่อวาตนเองเปน เชน ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ ของคนที่มีความ เชื่อมั่นในตนเองสูงจะเชื่อวาตนเองสามารถแกไขปญหาตาง ๆ ได

4) บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Trait) เปนสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลผูนั้น เชน เขาเป็นคนที่ น่าเชื่อถือและไววางใจไดหรือเขามีลักษณะเปนผูนำ เปนตน

5) แรงจูงใจหรือแรงขับภายใน (Motive) ซึ่งทำใหบุคคลแสดงพฤติกรรมที่ มุงไปสูเปาหมายหรือ มุงสูความสำเร็จ เชน บุคคลที่มุงผลสำเร็จมักชอบตั้งเปาหมายที่ทาทายและ พยายามทำงานใหสำเร็จตาม เป้าหมายที่ตั้งไวตลอดจนพยายามปรับปรุงวิธีการทำงานของตนเองตลอดเวลา

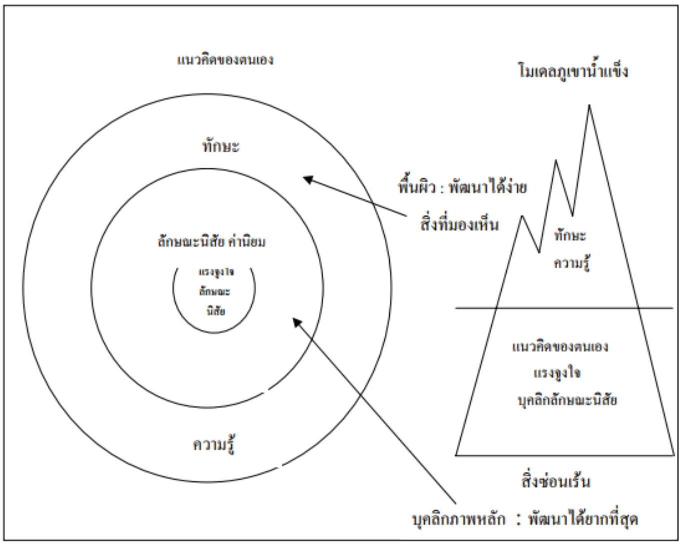

ภาพที่ 1 คุณลักษณะของบุคคลนั้นเปรียบเหมือนภูเขาน้ำแข็งที่ลอยอยู่ในน้ำ
ที่มา : ดัดแปลงจาก *Competency at Work : Model for Superior Performance.* (p.11), by Spencer and Spencer, 1993, New York : Wiley & Sons.

จากภาพที่ 1 สามารถอธิบายคุณลักษณะของบุคคลนั้นเปรียบเหมือนภูเขาน้ำแข็งที่ลอยอยู่ในน้ำ โดยมีส่วนหนึ่งที่เป็นส่วนน้อยลอยอยู่เหนือน้ำ ได้แก่ ความรู้ที่บุคคลมีในสาขาต่างๆ ที่เรียนรู้มา และส่วนของทักษะ ได้แก่ ความเชี่ยวชาญ ชำนาญพิเศษในด้านต่างๆ ส่วนที่ลอยอยู่เหนือน้ำนี้เป็นส่วนที่สังเกตและวัดได้ง่าย สาหรับส่วนของภูเขาน้ำแข็งที่อยู่ใต้น้ำนั้นเป็นส่วนที่มีปริมาณมากกว่าสังเกตและวัดได้ยากกว่า และเป็นส่วนที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลมากกว่า ส่วนต่างๆ นี้ ได้แก่ บทบาทที่แสดงออกต่อสังคม (social role) ภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง (self-image) คุณลักษณะส่วนบุคคล (traits) และแรงจูงใจ (motives) ส่วนที่อยู่เหนือน้ำนั้นเป็นส่วนที่สัมพันธ์กับเชาวน์ปัญญาของบุคคล ซึ่งการที่บุคคลมีเพียงความฉลาดที่ทำให้เขาสามารถเรียนรู้องค์ความรู้ และทักษะได้เท่านั้น ซึ่งยังไม่เพียงพอที่จะทำให้เขาเป็นผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานที่โดดเด่น บุคคลจำเป็นต้องมีแรงผลักดัน เบื้องลึก คุณลักษณะส่วนบุคคล ภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเองและบทบาทที่แสดงออกต่อสังคมที่เหมาะสมด้วยจึงจะทำให้เขาสามารถเป็นผู้ที่มีผลงานที่โดดเด่นได้ และคำนิยามนี้มักจะถูกนำมาเป็นกรอบแนวทางในการกำหนดซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2547, หน้า 258) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะของสมรรถนะว่าประกอบไปด้วยคุณลักษณะ(characteristics) ที่เป็นคุณลักษณะภายในของบุคคล (under characteristics) ดังนั้นการจำแนกถึงแนวทางพฤติกรรม การคิด หรือความเห็นในสถานการณ์หนึ่งๆ สามารถกระทำโดยการพิจารณาถึงคุณลักษณะของสมรรถนะใน 5 รูปแบบคือ (1) แรงจูงใจ (motives) เป็นสิ่งที่บุคคลต้องการหรือคิดตรงกันในการกระทำซึ่งเป็นแรงขับหรือเลือกพฤติกรรมที่แสดงออกหรือเป้าหมายแล้วทำให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่แสดงออก (2) คุณลักษณะส่วนบุคคล (traits) เป็นลักษณะนิสัยทั่วไปที่จะตอบสนองต่อข้อมูลหรือสถานการณ์ที่เผชิญ โดยพิจารณาได้จากความสามารถในการเรียนรู้ ความกระตือรือร้นและความ

ร่วมมือ (3) แนวคิดต่อตนเอง (self-concept) เป็นทัศนคติ คุณค่าและความฝันของบุคคลซึ่งสิ่งเหล่านี้บุคคลจะทำให้เกิดปฏิกิริยาแรงจูงใจและทำนายพฤติกรรมต่างๆได้ (4) ความรู้ (knowledge) เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่มีเนื้อหาแตกต่างเฉพาะบุคคลและ (5) ทักษะ (skill) เป็นความสามารถในการปฏิบัติงานทั้งทางร่างกาย ความคิดและจิตใจของบุคคลในระดับที่สามารถวิเคราะห์ใช้ความรู้กำหนดเหตุผลหรือวางแผนในการจัดการรวมถึงการตระหนักในความซับซ้อนของข้อมูลได้

ประเภทของสมรรถนะ

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะหรือขีดความสามารถในการทำงานสามารถแบ่งประเภทของสมรรถนะตามแนวคิดของนักวิชาการโดยใช้เกณฑ์ต่างๆ ที่น่าสนใจดังนี้

Boyatzis (1982) ได้แบ่งสมรรถนะออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สมรรถนะแบบขอบเขตทั่วไป (the threshold competency) ประกอบด้วย สิ่งที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น เพื่อทำให้องค์การประสบความสำเร็จตามวัตถประสงค์ที่ตั้งไว้ ได้แก่ แรงจูงใจ ความรู้ทั่วไป คุณลักษณะประจำตัว ความเชื่อมั่นในตนเอง บทบาทหน้าที่ทางสังคม หรือทักษะอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน

2. สมรรถนะเชิงการจัดการ (the actual managerial competency) ประกอบด้วย วิธีการปฏิบัติต่าง ๆ อันจะช่วยให้สามารถดำเนินงานในความรับผิดชอบของผู้บริหารได้ดีกว่าปกติหรือดีขึ้นกว่าการปฏิบัติงานที่ไม่เหมาะสมอื่น ๆ ซึ่งวิธีการปฏิบัติดังกล่าวก็คือ แบบแผนพฤติกรรมการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพนั่นเอง โดยที่แบบแผนพฤติกรรมแต่ละอย่างจะเกิดการผสมผสานกันระหว่างการใช้ความรู้ ทักษะ ทัศนคติ ความเข้าใจ และประสบการณ์

Spenser and Spenser (1993) จำแนกสมรรถนะออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. สมรรถนะแบบผิวเผินทั่วไป (threshold competency) เป็นลักษณะทั่วไปในเรื่องด้านความรู้และทักษะขั้นพื้นฐานที่องค์การต้องการ

2. สมรรถนะที่บ่งบอกถึงความแตกต่าง (differentiating competency) เป็นสมรรถนะที่สามารถแยกผู้ที่เหนือกว่าจากผู้ปฏิบัติงานที่มีเกณฑ์เฉลี่ยขององค์การ

ส่วน ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2547, หน้า 10) แบ่งประเภทของสมรรถนะออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. สมรรถนะหลัก (core competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทัศนคติ ความเชื่อและอุปนิสัยของคนในองค์กรโดยรวมที่จะช่วยสนับสนุนให้องค์การบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ได้

2. สมรรถนะตามสายงาน (job competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทัศนคติ ความเชื่อและอุปนิสัยที่จะช่วยส่งเสริมให้คน ๆ นั้นสามารถแสดงผลงานในการปฏิบัติงานตำแหน่งนั้นๆ ได้สูงกว่ามาตรฐาน สมรรถนะเฉพาะตำแหน่งงานหรือเรียกว่า Job competency ซึ่งอาจเรียกชื่อต่างกันไป เช่นความ สามารถในงาน (functional competency) หรือความสามารถทาง

เทคนิค (technical competency) หรือความสามารถเฉพาะบทบาทหน้าที่ (role specific competency) หรือทักษะความชานาญประจำตำแหน่ง (job skills)

3) สมรรถนะของบุคคล (Personal Competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทัศนคติ ความเชื่อและอุปนิสัยที่ทำให้บุคคลคนนั้นมีความสามารถในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้โดดเด่นกว่าคนทั่วไป

นอกจากนี้ อาภรณ์ ภู่วิทยาพันธุ์ (2548, หน้า 28) ได้แบ่งสมรรถนะออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. สมรรถนะหลัก (core competency) หมายถึง ความสามารถหลักที่สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของคนที่จะช่วยสนับสนุนให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายและภารกิจตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด หรือลักษณะพฤติกรรมของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะและคุณลักษณะเฉพาะของคนในทุกระดับและทุกกลุ่มงานที่องค์กรต้องการให้มี

2. สมรรถนะในการบริหารจัดการ (management competency) หมายถึง ความ สามารถในการจัดการซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงทักษะในการบริหารและจัดการงานต่าง ๆ หรือเป็นความสามารถที่มีได้ทั้งในระดับผู้บริหารและระดับพนักงานโดยจะแตกต่างกันตามบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบ (role-base)

3. สมรรถนะประจำสายงาน (functional competency) หมายถึง ความสามารถในงานซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเฉพาะของงานต่าง ๆ หน้าที่งานที่แตกต่างกันความสามารถในงานย่อมจะแตกต่างกัน สมรรถนะประจำสายงานนี้สามารถเรียก Job competency หรือ Technical competency ก็ได้

4. สมรรถนะส่วนบุคคล (individual competency) หมายถึงความสามารถเฉพาะบุคคลสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะและคุณลักษณะของคนที่เกิดขึ้นจริงตามหน้าที่งานที่ได้รับมอบหมายส่วนหน้าที่งานเหมือนกันไม่จำเป็นว่าคนที่ปฏิบัติงานในหน้าที่นั้นจะต้องมีความสามารถเหมือนกันและควรมีการกำหนดความสามารถของตำแหน่งนั้นๆ ก่อนซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ความสามารถหลัก (core competency) ความสามารถในการจัดการ (managerial competency) และความสามารถในงาน (functional competency) เพื่อนำไปใช้ประเมินความสามารถเฉพาะบุคคลว่ามีความสามารถเป็นไปตามตำแหน่งที่ต้องการหรือไม่

David (อางถึงใน สุกัญญา, 2549 : 17) ไดแบงสมรรถนะออกเปน 2 ประเภท คือ

1. สมรรถนะขั้นพื้นฐาน (Threshold Competencies) หมายถึงความรูหรือทักษะพื้นฐานที่บุคคลจำเปนตองมีในการทำงาน เชน ความสามารถในการอานหรือความรูในสินคาที่ตนขายอยูเปน ประจำเปนตน ซึ่ง Competency พื้นฐานเหลานี้ไมทำใหบุคคลมีผลงานที่แตกตางจากผูอื่นหรือไม สามารถทำใหบุคคลมีผลงานที่ดีกวาผูอื่นได

2. สมรรถนะที่ทำใหบุคคลแตกตางจากผูอื่น (Differentiating Competencies) หมายถึง ปัจจัยที่ทำใหบุคคลมีผลการทำงานสูงกวามาตรฐานหรือดีกวาบุคคลทั่วไป ซึ่ง Competency กลุมนี้ จะมุงเนนที่

การใชความรูทักษะและคุณลักษณะอื่น ๆ (รวมถึง คานิยม แรงจูงใจและทัศนคติ) เพื่อช่วยใหเกิดผลสำเร็จที่ดีเลิศในงาน

สำหรับแนวคิดของผู้วิจัยสามารถสรุปประเภทของสมรรถนะได้ 3 ลักษณะดังนี้ คือ

1. สมรรถนะหลัก (core competency) คือ บุคลิกลักษณะที่ดีที่ทุกคนในองค์กรต้องมีเพื่อแสดงถึงวัฒนธรรมและหลักนิยมขององค์การ เป็นพฤติกรรมของบุคลากรที่พึงประสงค์ที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ (knowledge) ทักษะ (skill) ทัศนคติ (attitude) คุณลักษณะต่าง ๆ (job – based) ที่จะช่วยส่งเสริมให้คน ๆ นั้น สามารถสร้างผลงานในการปฏิบัติงานนั้น ๆ ประสบความสำเร็จซึ่งสอดคล้องกับธำรงศักดิ์ คงคาสวัสดิ์ (2549, หน้า 17) ที่กล่าวถึงสมรรถนะหลักว่า คือ คุณลักษณะสมรรถนะ ความสามารถ คุณสมบัติภาคบังคับที่ทุกคนในองค์กรจะต้องมี เพราะถือว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่งขององค์การที่จะช่วยให้พนักงานนั้นเป็นพนักงานสามารถปฏิบัติงานในองค์กรและสุกัญญา รัศมีธรรมโชติ (2549, หน้า 20) ให้ความเห็นว่าสมรรถนะหลักขององค์กร คือ สิ่งที่องค์การทำได้ดีที่สุดเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายทาง กลยุทธ์และเป็นแนวทางในการกำหนดกระบวนการทำงานต่างๆ ที่ทำให้องค์กรมีความได้เปรียบในเชิงแข่งขันในระบบเศรษฐกิจ ในขณะที่สมรรถนะหลักของบุคคลคือสิ่งที่ทำให้บุคคลทำงานในตำแหน่งที่ตนรับผิดชอบได้ดีกว่าผู้อื่น

2. สมรรถนะทางการบริหาร (professional competency) คือ คุณลักษณะเฉพาะของบุคคลในด้านการบริหารจัดการ (management – based) ที่จะช่วยส่งเสริมให้คน ๆ นั้นสามารถบริหารงานตามบทบาทและหน้าที่ที่รับผิดชอบให้ประสบความสำเร็จเป็นคุณสมบัติความสามารถด้านการบริหารที่บุคลากรในองค์การทุกคนจำเป็นต้องมีในการทำงานเพื่อให้งานสำเร็จและสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ขององค์การ

3. สมรรถนะเชิงเทคนิค (technical competency) คือทักษะด้านวิชาชีพที่จำเป็นในการนำไปปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จโดยจะแตกต่างกันตามลักษณะงานสามารถจำแนกได้ 2 ส่วนย่อย ได้แก่ สมรรถนะเชิงเทคนิคหลัก (core technical competency) และสมรรถนะเชิงเทคนิคเฉพาะ (specific technical competency) ซึ่งคุณลักษณะเฉพาะของบุคคลหรือความสามารถพิเศษส่วนบุคคล (individual - based) ที่จะช่วยส่งเสริมให้คน ๆ นั้นสามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ประสบความสำเร็จหรือโดดเด่นกว่าบุคคลทั่วไป

Don, Susan and John (2001 : 14-24) ไดกลาวสรุปเกี่ยวกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของผูบริหารไว 6 ประการดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร (Communication Competency) หมายถึง ความสามารถในการถายทอดและแลกเปลี่ยนขอมูลระหวางผูบริหารกับผูอื่นอยางมีประสิทธิภาพ กลาวคือ ความสามารถทําให “ผูรับสาร” หรือผูที่กําลังสื่อสารอยูดวย “เขาใจ” ในสิ่งที่กําลัง“สื่อสาร” Communication Competency มีความสําคัญเพราะ “ผูบริหาร” ทํางานโดยอาศัยการทํางานของ “ผูอื่น” (Getting Things Done Through Other People) “การสื่อสาร” หรือ Communication ถือเปน “รากฐาน” ที่สําคัญของ

Competency อื่น ๆ อีก 5 ตัวของผูบริหาร ทั้งนี้เพราะ “การสื่อสาร” เปน ปจจัยสำคัญที่ทำใหงานของผูบริหารสัมฤทธิผลเพราะผูบริหารตองสื่อสารใหผูอื่นทราบและเขาใจ วา “ตองทำอะไร” (What to do) และ “ทำอยางไร” (How to do it) ซึ่งการสื่อสารหมายรวมถึงทั้ง การสื่อสารที่เปนทางการ (Formal Communication) การสื่อสารที่ไมเปนทางการ (Informal Communication) และการเจรจาตอรอง (Negotiation) โดยสามารถอธิบายไดดังนี้

1.1 การสื่อสารที่เปนทางการ (Formal Communication) หมายถึงการแสดงออกถึง “พฤติกรรม” (Behavioral Indicator) เชน แจงใหผูอื่นรับทราบเหตุการณและกิจกรรมที่เกี่ยวของกับเขา เพื่อใหเขาทราบสถานการณที่เปนปจจุบันตลอดเวลา นำเสนอขอมูลตอสาธารณะดวยรูปแบบที่ จูงใจและตอบคำถามตาง ๆ ไดอยางเหมาะสม หรือการเขียนไดชัดเจนตรงประเด็น และตอบสนอง วัตถุประสงคตามที่องคการตองการเปนตน

1.2 การสื่อสารที่ไมเปนทางการ (Informal Communication) หมายถึง “พฤติกรรม” ไดแก การสนับสนุนการสื่อสารแบบ 2 ทาง ดวยการรับฟงขอมูลยอนกลับจากผูอื่น การใสใจ ความรูสึกของผูอื่น และการสรางสัมพันธภาพที่แนนแฟนกับผูอื่น เปนตน

1.3 การเจรจาตอรอง (Negotiation) หมายถึง การแสดงออกถึงความสามารถในการเป็นตัวแทนของทีมในการตอรองใหไดผลลัพธตามเปาหมายที่ตองการ มีทักษะ ในการสรางความสัมพันธกับผูบังคับบัญชา และสามารถโนมนาวผูบังคับบัญชาใหคลอยตามไดและสามารถ ปฏิบัติตอผูใตบังคับบัญชาอยางเฉียบขาดและเปนธรรม เมื่อผูใตบังคับบัญชาคนนั้นสรางปญหา

2. ความสามารถในการวางแผนและการบริหารจัดการ (Planning and Administration Competency) เปนสวนที่เกี่ยวของกับการตัดสินใจของบุคคลวา งานหรือกิจกรรมอะไรที่จำเปนตองทำ และสามารถกำหนดไดวา งานหรือกิจกรรมเหลานั้นจะกระทำใหสำเร็จไดดวยวิธีใด (How they can be done) ตองใชทรัพยากรอะไรบาง รวมทั้งตองสามารถติดตามและตรวจสอบจนมั่นใจ ไดวางานหรือกิจกรรมเหลานั้นไดกระทำจนสำเร็จลุลวงตามเปาหมายที่ตั้งไวโดยทั่วไปเมื่อกลาวถงึ ทักษะหรือความสามารถของพนักงานที่ดำรงตำแหนง “ผูจัดการ” คนทั่วไปมักคิดถึงความสามารถ ในการวางแผนและบริหารจัดการมากอนเปนอันดับแรก Competency ในดานนี้ประกอบดวย Competency ยอยที่จำเป็นอีก 4 ประการคือ

2.1 การรวบรวมและวิเคราะหขอมูล รวมทั้งการแกปญหา (Information Gathering, Analysis and Problem Solving) หมายถึง การตรวจสอบขอมูลและนำขอมูลที่ไดมาวิเคราะหหาสาเหตุของปญหาและหาแนวทาง/ทางเลือกในการแกไขปญหาเหลานั้น ความสามารถตัดสินใจได รวดเร็วและทันเวลาการกลาเสี่ยงอยางมีเหตุผลและสามารถคาดการณผลของความเสี่ยงนั้น ๆ ได

2.2 การวางแผนและบริหารโครงการ (Planning and Organizing Projects) หมายถึง การทำงานรวมกับผูอื่นในการกำหนดเปาหมายวางแผนการจัดสรรทรัพยากรและกำหนดระยะเวลาในการทำโครงการไดแกความสามารถวางแผนและจัดตารางการทำงาน เพื่อใหเปาหมายขององคการ บรรลุผล

อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดลำดับความสำคัญของงานและมอบหมายความรับผิดชอใหแกบุคคลที่เกี่ยวข้อง และการกำหนดจัดหาและจัดระบบทรัพยากรที่จำเปน เพื่อใหสามารถทำงานไดสำเร็จ

2.3 การบริหารเวลา (Time Management) หมายถึง ความสามารถทำงานหลาย ๆ อย่างไดดีในเวลาเดียวกัน ความสามารถควบคุมงานใหเสร็จตามกำหนดเวลา แมจะเกิดการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ก็ตาม การทำงานไดอยางมีประสิทธิภาพภายในเวลาที่จำกัด

2.4 การบริหารการเงินและงบประมาณ (Budgeting and Financial Managements) หมายถึง การเขาใจงบการเงิน กระแสเงินสด รายงานทางการเงิน และรายงานผลประกอบการ ประจำป และใชขอมูลดังกลาวประกอบการตัดสินใจทางธุรกิจ การเก็บขอมูลทางการเงินที่ถูกตองและสมบูรณและการกำหนดแผนการใชจายงบประมาณใหบุคคลอื่น รวมทั้งสามารถบริหารการใช จายงบประมาณของบุคคลอื่นใหเปนไปตามแผนดังกลาว

3. ความสามารถในการทำงานเปนทีม (Teamwork Competency) เปนที่ทราบกันดีวา ความสำเร็จของงานตาง ๆ ในองคการ ไมสามารถเกิดขึ้นไดจากการทำงานของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพียงลำพังแตจำเปนตองอาศัยความรวมมือจากบุคคลตาง ๆ ดังนั้น การทำงานเปนทีมจึงเปนเรื่องที่ทุกองคการใหความสำคัญมากในปจจุบัน ผูจัดการขององคการจึงจำเปนตองมี Teamwork Competency หรือ ความสามารถในการทำงานเปนทีม ผูจัดการที่มี Competency ดานนี้จะสามารถปฏิบัติงานไดอยางตรงเป้าหหมาย ซึ่ง Teamwork Competency ประกอบดวย Competency ยอย 3 ประการดังนี้

3.1 การสรางทีมงาน (Designing Teams) ถือเปนขั้นแรกของการทำงานที่เปนโครงการต่าง ๆ (Projects) และเปนหนาที่และความรับผิดชอบของผูจัดการ หรือหัวหนาทีม (Team Leader) ที่จะตองกำหนดเปาหมายที่ชัดเจนที่ทำใหทีมเกิดแรงบันดาลใจในการทำงานคัดเลือกสมาชิกของ ทีมที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม เพื่อใหทีมมีความหลากหลายในเรื่องความรูและเทคนิคตาง ๆ กำหนดหน้า ที่ความรับผิดชอบของทีม ตลอดจนมอบหมายงานและความรับผิดชอบใหแกสมาชิกแตละคนอยางเหมาะสม

3.2 การสรางบรรยากาศในการทำงานที่เกื้อกูลกัน (Creating a Supportive Environment) ประกอบดวยการสงเสริมบรรยากาศการทำงานที่แสดงออกถึงการยอมรับ ยกยองและใหรางวัลกับ การทำงานเปนทีมอยางมีประสิทธิภาพ การชวยทีมในการกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นต่อการบรรลุเปาหมายของทีม และการเปนพี่เลี้ยง ที่ปรึกษา และผูฝกสอนใหแกสมาชิกในทีมอยางตั้งใจและอดทน

3.3 การบริหารการเปลี่ยนแปลงของทีมงาน (Managing Team Dynamics) ประกอบด้วย การเขาใจจุดออนและจุดแข็งของทีม สามารถนำจุดแข็งของสมาชิกในทีมไปใชในการปฏิบัติงาน เมื่อเกิดขอขัดแยงในทีม สามารถนำประเด็นความขัดแยงนั้นมาหาขอสรุปที่ดีรวมกันอยางมีเหตุผล เพื่อเพิ่มศักยภาพของทีม แบงปนความดีความชอบ (Credit) ใหแกสมาชิกในทีม

4. ความสามารถเชิงกลยุทธ (Strategic Action Competency) เปนความเขาใจเกี่ยวกับภารกิจโดยรวม (Overall Mission) และคานิยม (Values) ขององคการ ซึ่งในฐานะ “ผูบังคับบัญชา” ตอง

สามารถปฏิบัติและแนะนำใหผูใตบังคับบัญชาปฏิบัติงานใหสอดคลองกับภารกิจและคานิยมเหล่านั้น ซึ่งความสามารถดังกลาวนี้เรียกวา ความสามารถเชิงกลยุทธหรือ Strategic Action Competency ที่หมายรวมถึงดังนี้

4.1 ความเขาใจในธุรกิจ (Understanding the Industry) หมายถึงการมีความเขาใจในภารกิจ ขององคการอยางถองแทและสามารถรับรูการเปลี่ยนแปลงที่กอใหเกิดโอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ที่สำคัญไดอยางรวดเร็ว ทราบขอมูลและความเคลื่อนไหวของคูแขง (Competitors) และหุนสวนทางกลยุทธ (Strategic Partners) ตลอดเวลาและความสามารถวิเคราะหแนวโนมของธุรกิจและผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

4.2 ความเขาใจในองคการ (Understanding the Organization) หมายถึงความเขาใจความตองการของ Stakeholder เขาใจจุดแข็งและขอจำกัดของกลยุทธทางธุรกิจตาง ๆ ขององคการ และเขาใจถึงขีดความสามารถที่โดดเดนขององคการ

4.3 การดำเนินกลยุทธ (Taking Strategic Actions) ไดแกการจัดลำดับความสำคัญของงาน และตัดสินใจใหสอดคลองกับภารกิจ (Mission) และเปาหมายทางกลยุทธ(Strategic Goal) ขององคการ การยอมรับกลยุทธใหมๆ และนำกลยุทธเหลานั้นมาสูการปฏิบัติ และการกำหนดเปาหมายในระดับปฏิบัติการ (Operation Goal) ที่สงเสริมการบรรลุเปาหมายของกลยุทธหลักของ องคการ

5. ความสามารถในการรับรูเรื่องระหวางประเทศ (Global Awareness Competency) ปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตนทำใหการทำธุรกิจขององคการจำเปนตองใชบุคลากรและทรัพยากรตาง ๆ จากตางประเทศมากขึ้น เชน การสั่งซื้อวัตถุดิบจากตางประเทศ หรือการใชเทคโนโลยีที่มาจากตางประเทศ ฯลฯ รวมทั้งการจำหนายสินคาหรือการสงออกสินคาไปจำหนายยังตางประเทศดังนั้น ผูบริหารขององคการจำเป็นต้องมี Global Awareness Competency เพื่อใหองคการสามารถปรับตัวใหสอดคลอง กับกระแสโลกาภิวัตน Global Awareness Competency ประกอบดวยความ สามารถ 2 ประการคือ

5.1 ความรูและความเขาใจวัฒนธรรมที่หลากหลาย (Cultural Knowledge and Understanding) รับรูแนวโนมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนสถานการณตาง ๆ ของโลกรับรูผลกระทบของสถานการณโลกที่มีตอองคการรวมถึงความสามารถใชภาษา (พูดอานและเขียน) ไดมากกวา 1 ภาษาอยางคลองแคลว

5.2 ความเปดกวางและความไวในการรับรูวัฒนธรรมอื่น (Cultural Openness and Sensitivity) เขาใจความแตกตางดานเชื้อชาติวัฒนธรรมของชนชาติที่เกี่ยวของกับธุรกิจขององคการ และพยายามเรียนรูความแตกตางเหลานี้ โดยปราศจากอคติเรียนรูวัฒนธรรมของชาติอื่นไดอยาง รวดเร็วและสามารถปรับตัวเขากับวัฒนธรรมเหลานั้นไดอยางกลมกลืน

6. ความสามารถในการควบคุมตนเอง (Self-Management Competency) ความสามารถในการควบคุมตนเอง ถือเปนทักษะสำคัญที่จะละเลยมิไดสำหรับผูที่ดำรงตำแหนง“ผูบริหาร” ทั้งนี้ เพราะบอยครั้งที่ “สิ่งที่คาดหวัง อาจไมเปนไปตามที่คาดหวังไว” “งานที่ตั้งใจจะทำใหเสร็จตาม กำหนด เพื่อใหผูบังคับ

บัญชาชื่นชมในผลงาน อาจไดรับการตำหนิ เพราะงานออกมาลาชาและ คุณภาพไมดีเพียงพอ” และอื่น ๆ อีกมากมายความกดดันเหลานี้มักทำใหบุคคลมีแนวโนมที่จะโทษ หรือกลาวหา “ผูอื่น” หรือ “ฝาย/แผนกอื่น” วาเปนตนเหตุที่ทำให “ถูกตำหนิ” “งานนั้น ๆ ผิดพลาด หรือไมเสร็จตามที่กำหนด” ผูบริหารตองฝึกฝนตนเองใหมีคุณลักษณะ 4 ประการดังตอไปนี้

6.1 ความซื่อสัตยและมีจริยธรรม (Integrity and Ethical Conduct) ประกอบดวยพฤติกรรม การมีมาตรฐานสวนตัวที่ชัดเจน ที่สามารถใชเปน “เกณฑ” ในการดำรงไวซึ่ง ความซื่อสัตยและจริยธรรม มีความ “กลา” ที่จะยอมรับความผิดพลาด และมีความรับผิดชอบตอ การกระทำของตน

6.2 แรงขับสวนตัวและการตั้งสติ (Personal Drive and Resilience) พยายามตั้งเปาหมายในการทำงาน และมีความกระตือรือรนและแรงจูงใจในการทำงานใหบรรลุเปาหมายนั้นทุมเทและทำงานหนักเพื่อใหงานสำเร็จ อดทนกับอุปสรรค และสามารถพลิกฟนสถานการณเมื่อตองประสบกับความล้มเหลว

6.3 การสรางความสมดุลระหวางงานกับชีวิตสวนตัว (Balancing Work and Life Issues) สามารถสรางความสมดุลระหวาง “งาน” กับ “ชีวิตสวนตัว” ดวยการไมใหความสำคัญกับกิจกรรมดานใดดานหนึ่งมากจนเกินไป ดูแลสุขภาพกายและใจของตนเอง ตลอดจนใชวิธีการที่สรางสรรค ในการลดความเครียดที่เกิดจากการทำงาน ตั้งเปาหมายของตนเอง ทั้งดาน“ชีวิตงาน” และ “ชีวิตสวนตัว”

6.4 ความเขาใจในตนเองและการพัฒนาตนเอง (Self-Awareness and Development) มีเป้าหมายทั้งในดาน “สวนตัว” และ “อาชีพ” ที่ชัดเจน ใชจุดแข็งของตนเองใหเป็นประโยชนและ พยายามปรับปรุง/แกไข “จุดออน” ของตน วิเคราะหและสรุปบทเรียนจากประสบการณการทำงานและชีวิตสวนตัว

ณรงควิทย์ แสนทอง (2547 : 19) แบงประเภทของสมรรถนะออกเปน 3 ประเภท ดังนี้

1. Core Competency หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่สะทอนใหเห็นถึงความรูทักษะ ทัศนคติความเชื่อและอุปนิสัยของคนในองคกรโดยรวมที่จะชวยสนับสนุนใหองคการบรรลุ เปาหมายตามวิสัยทัศนได

2. Job Competency หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่สะทอนใหเห็นถึงความรูทักษะ ทัศนคติความเชื่อและอุปนิสัยที่จะชวยสงเสริมใหคน ๆ นั้น สามารถแสดงผลงานในการปฏิบัติงาน ตำแหนงนั้น ๆ ไดสูงกวามาตรฐาน สมรรถนะเฉพาะตำแหนงงานหรือเรียกวา Job Competency ซึ่ง อาจเรียกชื่อตางกันไป เชน ความสามารถในงาน (Functional Competency) หรือความสามารถทาง เทคนิค (Technical Competency) หรือความสามารถเฉพาะบทบาทหนาที่ (Role Specific Competency) หรือทักษะความชำนาญประจำตำแหนง (Job Skills)

3. Personal Competency หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่สะทอนใหเห็นถึงความรูทักษะ ทัศนคติความเชื่อและอุปนิสัยที่ทำใหบุคคลคนนั้นมีความสามารถในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได โดดเดนกวาคนทั่วไป เชน พวกที่สามารถอาศัยอยูกับแมลงปองหรืออสรพิษไดเปนตน ซึ่งเราเรียกวาความสามารถพิเศษส่วนบุคคล

จิรประภา อัครบวร (2549 : 68) สมรรถนะในการปฏิบัติงานในตำแหนงหนึ่งจะตองประกอบไป ด้วย 3 ประเภท คือ

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) หมายถึง พฤติกรรมที่ดีที่ทุกคนในองคการตองมี เพื่อแสดงถึงวัฒนธรรมและหลักนิยมขององคการ

2. สมรรถนะทางการบริหาร (Professional Competency) เปนคุณสมบัติความสามารถด้านการบริหารที่บุคลากรในองคการทุกคนจำเปนตองมีในการทำงานเพื่อใหงานสำเร็จและสอดคลอง กับแผนกลยุทธวิสัยทัศนขององคการ

3. สมรรถนะเชิงเทคนิค (Technical Competency) เปนทักษะดานวิชาชีพที่จำเปนในการนำไปปฏิบัติงานใหบรรลุผลสำเร็จโดยจะแตกตางกันตามลักษณะงานสามารถจำแนกได 2 สวนยอย ไดแก่ สมรรถนะเชิงเทคนิคหลัก (Core Technical Competency) และสมรรถนะเชิงเทคนิคเฉพาะ (Specific Technical Competency)

อาภรณ ภู่วิทยพันธุ์ (2548) ไดแบงสมรรถนะออกเปน 3 ประเภท คือ

1. Core Competency หมายถึงความสามารถหลักที่สะทอนใหเห็นถึงพฤติกรรมของคนที่จะช่วยสนับสนุนใหองคกรสามารถบรรลุเปาหมายและภารกิจตามวิสัยทัศนที่กำหนดหรือลักษณะ พฤติกรรมของคนที่สะทอนใหเห็นถึงความรูทักษะและคุณลักษณะเฉพาะของคนในทุกระดับและทุกกลุมงานที่องคกรตองการใหมี

2. Management Competency หมายถึงความสามารถในการจัดการซึ่งสะทอนใหเห็นถึงทักษะในการบริหารและจัดการงานตาง ๆ หรือเปนความสามารถที่มีไดทั้งในระดับผูบริหารและ ระดับพนักงานโดยจะแตกตางกันตามบทบาทและหนาที่ความรับผิดชอบ (Role-Base)

3. Functional Competency (Job Competency หรือ Technical Competency) หมายถึงความสามารถในงานซึ่งสะทอนใหเห็นถึงความรูทักษะ และคุณลักษณะเฉพาะของงานตาง ๆ หนาที่งานที่แตกตางกันความสามารถในงานยอมจะแตกตางกัน

เกริกเกียรติ ศรีเสริมโภค (2546 : 24-25) ไดแบงสรรถนะออกเปน 3 ประเภท ไดแก

1. ความสามารถเชิงสมรรถนะดานการจัดการ (Managerial Competencies) หมายถึงความสามารถเชิงสมรรถนะของบุคคลที่เกี่ยวของการการวางแผน การจัดการการคิดเชิงวิเคราะห การแกปัญหาและการตัดสินใจการบริหารคน การบริหารการเปลี่ยนแปลง การบริหารความขัดแยง การบริหารความเสี่ยง เปนตน

2. ความสามารถเชิงสมรรถนะในดานทั่วไป (Generic Competencies) หมายถึงความสามารถเชิงสมรรถนะของบุคลากรที่เกี่ยวของกับเรื่องทั่ว ๆ ไป เชน การสื่อสารการเจรจาตอรอง การทำงานเปนทีม การพัฒนาตนเอง ทักษะดานคอมพิวเตอรทักษะดานภาษา เปนตน

3. ความสามารถเชิงสมรรถนะดานเทคนิค (Technical Competencies) หมายถึง ความสามารถเชิงสมรรถนะของบุคลากรที่เกี่ยวของกับเนื้องาน (Job Content) ที่รับผิดชอบ เชน เจ้าหน้าที่ฝกอบรม รับผิดชอบเกี่ยวกับการหาความต่องการในการฝกอบรม การประเมินผล การฝก อบรม เป็นต้น

ประโยชน์ของสมรรถนะ

คุณลักษณะของสมรรถนะมีประโยชน์ (ณรงค์วิทย์ แสนทอง, 2547, หน้า 11-16) ดังนี้

1. ช่วยสนับสนุนวิสัยทัศน์ ภารกิจและกลยุทธ์ขององค์กร สมรรถนะที่เป็นหลักหรือที่เรียกกันว่า core competency นั้นจะช่วยในการสร้างกรอบแนวคิด พฤติกรรม ความเชื่อ ทัศนคติของคนในองค์กรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ และกลยุทธ์ขององค์กร และสมรรถนะที่เป็นหลักเปรียบเสมือนตัวเร่งปฏิกิริยาให้เป้าหมายต่างๆ บรรลุเป้าหมายได้ดีและเร็วยิ่งขึ้น

2. การสร้างวัฒนธรรมองค์กร (corporate culture) ถ้าองค์กรใดไม่ได้ออก แบบวัฒนธรรมโดยรวมขององค์กรไว้อยู่ไปนาน ๆ พนักงานหรือบุคลากรจะสร้างวัฒนธรรมองค์กรขึ้นมาเองโดยธรรมชาติ ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาตินี้ อาจจะมีบางอย่างสนับสนุนหรือเอื้อต่อการดำเนินธุรกิจขององค์กร แต่วัฒนธรรมบางอย่างอาจจะเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการเติบโตขององค์กร ดังนั้นสมรรถนะจึงมีประโยชน์ต่อการกำหนดวัฒนธรรมองค์กรดังนี้

2.1 ช่วยสร้างกรอบการแสดงออกทางพฤติกรรมของคนในองค์กรโดย รวมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.2 ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.3 ช่วยให้เห็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรในภาพรวมขององค์กรได้

2.4 ช่วยป้องกันไม่ให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรตามธรรมชาติที่ไม่พึงประสงค์ได้

3. เป็นเครื่องมือในการบริหารงานด้านทรัพยากรมนุษย์

3.1 การคัดเลือกบุคลากร (recruitment) สมรรถนะมีประโยชน์ในการคัดเลือกบุคลากรดังนี้

3.1.1 ช่วยให้การคัดเลือกคนเข้าทำงานถูกต้องมากขึ้น เพราะคนบางคนเก่งมีความรู้ความสามารถสูงประสบการณ์ดีแต่อาจจะไม่เหมาะสมกับลักษณะการทำงานในตำแหน่งนั้นๆ หรือไม่เหมาะสมกับลักษณะของวัฒนธรรมองค์กรก็ได้

3.1.2 นำไปใช้ในการออกแบบคำถามหรือแบบทดสอบ

3.1.3 ลดการสูญเสียเวลา และค่าใช้จ่ายในการทดลองงาน

3.1.4 ช่วยลดการสูญเสียเวลา และทรัพยากรในการพัฒนาฝึกอบรมพนักงานใหม่ที่มีความสามารถไม่สอดคล้องกับความต้องการของตำแหน่งงาน

3.1.5 ป้องกันความผิดพลาดในการคัดเลือก เพราะหลายครั้งที่ผู้ทำหน้าที่คัดเลือกมีประสบการณ์น้อยตามผู้สมัครไม่ทัน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ถูกผู้สมัครหลอกนั่นเอง

3.2 การพัฒนาและฝึกอบรม (training and development) สมรรถนะมีประโยชน์ในการพัฒนาและฝึกอบรม ดังนี้

3.2.1 นำมาใช้ในการจัดทำเส้นทางความก้าวหน้าในการพัฒนาและฝึกอบรม (training road map)

3.2.2 ช่วยให้ทราบว่าผู้ดำรงตำแหน่งนั้นๆ จะต้องมีความสามารถเรื่องอะไรบ้างและช่องว่าง (training gap) ระหว่างความสามารถที่ตำแหน่งต้องการกับความสามารถที่เขามีจริงห่างกันมากน้อยเพียงใด เพื่อนำไปใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาความสามารถส่วนบุคคล (individual development plan) ต่อไป

3.3.3 ช่วยในการวางแผนการพัฒนาผู้ดำรงตำแหน่งให้สอดคล้องกับเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ ด้วยการนำเอาสมรรถนะของตำแหน่งงานที่สูงขึ้นไปมาพัฒนาบุคลากรในขณะที่เขายังดำรงตำแหน่งงานที่ต่ำกว่า

3.3 การเลื่อนระดับปรับตาแหน่ง (promotion) สมรรถนะมีประโยชน์ในการเลื่อนระดับและปรับตาแหน่ง ดังนี้

3.3.1 ใช้ในการพิจารณาความเหมาะสมในการดำรงตำแหน่ง หรือระดับที่สูงขึ้นไปโดยพิจารณาทั้งเรื่องของความสามารถในงาน (technical competencies) และความสามารถทั่วไป (general competencies) เช่น ด้านการบริหารจัดการ ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านระบบการคิด

3.3.2 ช่วยป้องกันความผิดพลาดในการเลื่อนระดับ ปรับตำแหน่งเหมือนอดีตที่ผ่านมาดังคำกล่าวที่ว่า หมายถึง การที่องค์กรพิจารณาเลื่อนตำแหน่งคนจากคุณสมบัติที่ว่าคนๆ นั้นทำงานเก่งในตำแหน่งเดิมอยู่มานาน ผลงานดีตลอด ซื่อสัตย์สุจริตแล้วตอบแทนเขาโดยการเลื่อนตาแหน่งงานให้สูงขึ้นทั้งๆ ที่ผู้ที่ได้รับการเลื่อนตำแหน่งนั้นเขาไม่มีความสามารถในการปกครองคนเลย

3.4 การโยกย้ายตำแหน่งหน้าที่ (rotation) สมรรถนะมีประโยชน์ในการโยกย้ายตำแหน่งหน้าที่ ดังนี้

3.4.1 ช่วยให้ทราบว่าตำแหน่งที่จะย้ายไปนั้น จำเป็นต้องมีสมรรถนะอะไรบ้างแล้วผู้ที่จะย้ายไปมีหรือไม่มีสมรรถนะอะไรบ้าง

3.4.2 ช่วยลดความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน เพราะถ้าย้ายคนที่มีสมรรถนะไม่เหมาะสมไป อาจจะทำให้เสียทั้งงานและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน

3.5 การประเมินผลการปฏิบัติงาน (performance appraisal) สมรรถนะมีประโยชน์ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน ดังนี้

3.5.1 ช่วยให้ทราบว่าสมรรถนะเรื่องใดที่จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้สูงกว่าผลงานมาตรฐานทั่วไป

3.5.2 ช่วยในการำหนดแผนพัฒนาความสามารถส่วนบุคคล

3.6 การบริหารผลตอบแทน (compensation) สมรรถนะมีประโยชน์ในการบริหารผลตอบแทน ดังนี้

3.6.1 ช่วยในการกำหนดอัตราว่าจ้างพนักงานใหม่ว่าควรจะได้รับผลตอบแทนที่เหมาะสมกับระดับความสามารถไม่ใช่กำหนดอัตราจ้างเริ่มต้นด้วยวุฒิการศึกษาเหมือนอดีตที่ผ่านมา

3.6.2 ช่วยในการจ่ายผลตอบแทนตามระดับความสามารถที่เพิ่มขึ้น ไม่ใช่จ่ายผลตอบแทนตามอายุงาน หรือจำนวนปีที่ผ่านมาที่เพิ่มขึ้นเหมือนสมัยก่อน

กีรติ ยศยิ่งยง (2550, หน้า 25-27) ได้สรุปถึงประโยชน์ของสมรรถนะตามแนวคิดของ Rylatt and Lohan ไว้ 4 ด้าน ได้แก่

1. ประโยชน์ต่อพนักงาน

1.1 มีความชัดเจนในการเชื่อมโยงลำดับชั้นของการเรียนรู้ การถ่ายโอนทักษะในการปฏิบัติงาน และการปรับตัวต่อการทำงานเพื่อคุณค่าและศักยภาพในการทำงานที่จะแสดงให้เห็นต่อความก้าวหน้าในอาชีพต่อไป

1.2 เพิ่มความสามารถได้เรียนรู้ถึงพนักงานในการที่จะสามารถถ่ายโอนทักษะ และฝึกให้เป็นทักษะที่จำเป็นต่อความต้องการของตลาด

1.3 พนักงานสามารถรู้ถึงขีดความสามารถที่แท้จริงของตนเองที่ได้รับจากการประเมินร่วมกันระหว่างองค์การ และพนักงาน ทาให้รู้ถึงขีดความสามารถที่ต้องการในองค์การหรือใช้เปรียบเทียบภายนอกองค์การได้

1.4 องค์การที่ยึดหลักการใช้ประโยชน์จากขีดความสามารถแสดงให้เห็นว่าองค์การนั้นมีทัศนคติและค่านิยมที่ชัดเจนต่อการเรียนรู้และความก้าวหน้าในอาชีพของพนักงาน

1.5 มีการประเมินวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานมากขึ้น และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ชัดเจนเนื่องจากมีการประเมินที่สามารถเทียบกับมาตรฐานที่ตั้งขึ้นเป็นการเตรียมการที่จะกระตุ้นหรือจูงพนักงานให้พยายามฝึกฝนตนเองให้เข้ากับมาตรฐาน

2. ประโยชน์ต่อองค์กร

2.1 ทำให้องค์การสามารถที่จะมุ่งฝึกฝนอบรมเพื่อลดช่องว่างทางทักษะ ความรู้และทัศนคติด้วยการฝึกอบรมเฉพาะและมีเป้าหมายที่ชัดเจนเป็นที่ต้องการตามลักษณะงาน

2.2 ช่วยในการปรับปรุงประสิทธิภาพในการรับสมัครงานด้วยการเปรียบเทียบขีดความสามารถที่ต้องใช้ในงานกับขีดความสามารถที่ผู้สมัครงานแต่ละคนมีอยู่

2.3 เกิดความคุ้มค่าในการฝึกอบรมที่จะขึ้นกับความจำเป็นในการเพิ่มผลิต ผลและการเพิ่มความสามารถทางการแข่งขัน

2.4 สร้างความเชื่อมั่นมากขึ้นแก่องค์การในการตัดสินใจว่าทรัพยากรมนุษย์ของตนนั้นมีความมุ่งมั่นที่จะต้องฝึกอบรมเพื่อให้เกิดทักษะอย่างแท้จริง

2.5 ช่วยในการประเมินทั้งการประเมินผลกิจกรรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประเมินผลการปฏิบัติงานและประเมินผลงานของหน่วยงาน

2.6 ช่วยให้การเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานและองค์การมีความคล่องตัวเพราะสามารถกำหนดขีดความสามารถไปยังผู้เกี่ยวข้องได้โดยตรง

3. ประโยชน์ต่ออุตสาหกรรม

3.1 สามารถกำหนดและระบุถึงทักษะที่จำเป็นและตรงกับความต้องการของงานด้านอุตสาหกรรมได้ดียิ่งขึ้น

3.2 ช่วยให้การจัดฝึกอบรมในภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมต้องเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับมาตรฐานอุตสาหกรรมในระดับสากล

3.3 ช่วยทำให้การไปสู่ผลสาเร็จมีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้วยการลดความซ้ำซ้อนที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรม

3.4 ช่วยส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะ ความชำนาญในเชิงกว้างที่เป็นประโยชน์และเชื่อมโยงกับการพัฒนาในอนาคต

4. ประโยชน์ต่อเศรษฐกิจระดับประเทศ

4.1 ทำให้มีการพัฒนารูปแบบของขีดความสามารถที่จะแข่งขันได้ในตลาดโลก

4.2 เป็นการส่งเสริมให้มีการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมในระดับสากลโดยพิจารณาจากแรงงานที่มีทักษะเป็นสำคัญ

4.3 เป็นการประเมินในระดับประเทศเมื่อเทียบกับความเกี่ยวข้องกับมาตรฐานสากลในปัจจุบัน

4.4 ส่งเสริมให้บุคคลได้รับรู้ถึงขีดความสามารถที่อุตสาหกรรมต้องการอย่างเท่าเทียมโดยมีการจัดลำดับของการเรียนรู้เทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่าคุณลักษณะของสมรรถนะไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความรู้ พฤติกรรม ทัศนคติ ความเชื่อ ความสามารถและอุปนิสัย มีประโยชน์อย่างยิ่งในการช่วยจัดระบบในการบริหารงานของตัวบุคคลและองค์กรให้เห็นภาพรวมที่ชัดเจนโดดเด่นขึ้นมา การนำเอาสมรรถนะไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและพัฒนาบุคลากรขององค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้องค์กรสามารถบรรลุถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยังส่งผลดีต่อการวางแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศชาติเพื่อสร้างสมรรถนะมาตรฐานอาชีพในการแข่งขันในระดับนานาชาติต่อไป

แนวคิดการพัฒนาสมรรถนะ

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะในการทำงานเป็นกระบวนการที่กำหนดเป็นลำดับขั้นตอนซึ่งมีนักวิชาการเสนอขั้นตอนในการพัฒนาสมรรถนะดังนี้

Shermon (2004, pp. 45 - 56) ได้นำเสนอขั้นตอนการพัฒนาสมรรถนะเพื่อการบริหารจัดการองค์การไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการเตรียมการมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษาวิเคราะห์งานในตำแหน่งที่ศึกษา

1.2 พิจารณาจัดกลุ่มทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน

1.3 พิจารณาสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

2.1 ทบทวนและตรวจสอบรายการสมรรถนะในการปฏิบัติงาน

2.2 กำหนดคำนิยามสมรรถนะในการปฏิบัติงานแต่ละสมรรถนะ

2.3 กำหนดระดับความสาคัญในแต่ละสมรรถนะ

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความถูกต้อง มีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

3.1 ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาสาระ

3.2 พิจารณาจัดลำดับความสาคัญของสมรรถนะที่จำเป็นต้องมีต้องใช้ในการปฏิบัติงาน

3.3 พิจารณากลั่นกรองนิยามสมรรถนะที่จำเป็นต้องมีต้องใช้ในการปฏิบัติงาน

Dubois and Rothwel (2004, pp. 147 - 149) ได้นำเสนอขั้นตอนการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานไว้ 9 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดภาระงานและสมรรถนะที่จำเป็นสาหรับการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 2 พิจารณาพนักงานเข้ารับผิดชอบภาระงาน

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินสมรถนะการทำงานพนักงาน

ขั้นตอนที่ 4 พิจารณากำหนดรายละเอียดสมรรถนะที่ต้องมีและต้องเพิ่มเติมสาหรับการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นตอนการจัดลำดับความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของพนักงาน

ขั้นตอนที่ 6 กำหนดเป้าหมายการทำงานแผนงานและมาตรฐานการทำงานของพนักงาน

ขั้นตอนที่ 7 ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะการทำงานของพนักงาน

ขั้นตอนที่ 8 การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 9 ทบทวนการปฏิบัติงานของพนักงาน

Davies and Ellison (1997, pp. 54-67) ได้เสนอขั้นตอนในการพัฒนาสมรรถนะดังนี้

1. การประเมินสมรรถนะ ควรมีการประเมินและกำหนดสมรรถนะระดับองค์การ ระดับทีมและระดับบุคคล เครื่องที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะ อาจเป็นแบบบันทึกการพัฒนาหรืออาจใช้รูปแบบต้นไม้การพัฒนาซึ่งเหมาะที่จะใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของทีมงาน เริ่มตั้งแต่การวางแผนการฝึกอบรมและพัฒนา การสร้างหลักสูตร การปฐมนิเทศ การบริหารการปฏิบัติงาน การบริหารสมรรถนะ และการสร้างระบบสนับสนุนการเรียนรู้

2. การวางแผนพัฒนาสมรรถนะ สมรรถนะขององค์การขึ้นอยู่กับสมรรถนะระดับบุคคลที่จะต้องมีการวิเคราะห์งานที่ทำ โดยแปลงวิสัยทัศน์มาสู่แผนปฏิบัติย่อย แล้วกำหนดเป็นกลุ่มงานหรือสาขาย่อย ๆ กำหนดวัตถุประสงค์ที่สาคัญ กำหนดเป็นความสามารถของแต่ละบุคคลที่พึงมีแยกเป็นทักษะย่อย ๆ แล้วจัดเป็นกลุ่มทักษะ โดยผ่านกระบวนการจัดการความรู้ ซึ่งขั้นตอนในการพัฒนาสมรรถนะสามารถเริ่มจากการให้บุคลากรได้สำรวจตนเอง และบันทึกรายการสมรรถนะที่เห็นว่าสำคัญที่สุด มีจุดแข็งและเป้าหมายอย่างไร มีวัตถุประสงค์ในแต่และสมรรถนะอย่างไร จะวางแผนการพัฒนาในปีต่อไปอย่างไร รวมทั้งแผนการพัฒนาระยะยาว สมรรถนะระดับบุคคลจะต้องมีความสอด คล้องหรือสนับสนุนสมรรถนะหลักขององค์การหรือแผนก ดังนั้นในการพัฒนาสมรรถนะซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการปฏิบัติการนั้นจึงต้องตั้งคำถามสาหรับตนเอง 4 ข้อคือ (1) งานที่ตนเองรับผิดชอบมีความหมายหรือความสาคัญอย่างไร (2) กิจกรรมของงานที่สำคัญที่สุด มีอะไรบ้างและ (3) เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หลักของงานในตาแหน่ง

3. การปฏิบัติตามแผน โดยทั่วไปใช้การฝึกอบรมและการพัฒนาตามกระบวนการพัฒนาที่กำหนดไว้

4. การประเมินความก้าวหน้าในการพัฒนาสมรรถนะเป็นระยะ ๆ

ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2547, หน้า 20 – 25) ได้นำเสนอแนวทางการกำหนดสมรรถนะโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 พิจารณาวิเคราะห์วิสัยทัศน์ภารกิจและกลยุทธ์ของหน่วยงานหรือองค์กร

ขั้นตอนที่ 2 สำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารโดยดำเนินการดังนี้

2.1 ออกแบบสอบถามเพื่อสอบถามผู้บริหารทุกหน่วยงานในองค์กรว่า “ถ้าจะให้บรรลุวิสัยทัศน์ ภารกิจ และกลยุทธ์ขององค์การที่กำหนดไว้ ท่านผู้บริหารคิดว่าจะกำหนดเรื่องใดเป็นสมรรถนะหลัก”

2.2 รวบรวมและสรุปข้อมูลสมรรถนะหลักและกำหนดรูปแบบสมรรถนะ หลักขององค์การ

2.3 ส่งรูปแบบสมรรถนะหลักขององค์การให้ผู้บริหารลงความเห็นและจัดลำดับความสำคัญของสมรรถนะหลักแต่ละตัว

2.4 นำสมรรถนะหลักแต่ละตัวที่ผ่านการจัดลาดับความสำคัญมาสรุปพร้อมกับเหตุผลของสมรรถนะแต่ละตัว

ขั้นตอนที่ 3 ประชุมอภิปรายเพื่อกำหนดสมรรถนะหลัก โดยดาเนินการดังนี้

3.1 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปสมรรถนะหลักที่เหมาะสมกับองค์การ

3.2 ให้ที่ประชุมร่วมกันกำหนดความหมายและพฤติกรรมที่องค์การคาดหวังจากบุคลากรในแต่ละสมรรถนะหลัก

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดแนวทางและแผนการนำสมรรถนะไปใช้โดยดำเนินการ ดังนี้

4.1 สื่อสารให้พนักงานทั้งองค์การรับทราบและทำความเข้าใจ รวมทั้งเห็นความสาคัญของสมรรถนะหลักที่มีต่อองค์การและตัวพนักงานเอง

4.2 กาหนดกลยุทธ์ แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมทั้งระยะสั้นและระยะยาวเพื่อแปลงความหมายของสมรรถนะหลักสู่การปฏิบัติและสร้างให้เกิดผลเชิงพฤติกรรมที่คาดหวังให้เป็นรูปธรรม

4.3 ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์การได้รับทราบ โดยผ่านช่องทางการสื่อสารประเภทต่าง ๆ

นิสดารก์ เวชยานนท์ (2551, หน้า 26 – 31) ได้เสนอกระบวนการในการพัฒนากรอบสมรรถนะของ Lucia และ Lepsinger ไว้อยู่ 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตของโครงการ จะประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อย ๆ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การระบุความจาเป็นขององค์การว่ากรอบสมรรถนะจะไปช่วยเสริมสมรรถนะขององค์การอย่างไร เพราะว่าจะเอากรอบนี้ไปใช้เพื่อการสรรหา คัดเลือก พัฒนาหรือวางแผนการสืบทอดตาแหน่งจาเป็นต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนและเฉพาะเจาะจงขององค์การก่อนซึ่งการจะทาเช่นนั้นได้ผู้บริหารต้องกาหนดทิศทางหรือเป้าหมายในอนาคตขององค์การให้ชัดเจน และหัวหน้างานทุกระดับก็ต้องสะท้อนกลับข้อมูลให้แก่ผู้บริหารได้รับทราบว่าทักษะ ความรู้ ความสามารถของบุคลากรในองค์การเป็นเช่นไร

2. การระบุกลุ่มประชากรเป้าหมาย เมื่อมีการระบุทิศทางขององค์การที่ชัดเจนแล้วต่อจากนั้นจะเป็นการระบุถึงหน่วยงาน กลุ่มงานที่ต้องการจะบรรลุเป้าหมายนั้นหรือในกรณีที่องค์การต้องการพัฒนากลุ่มของสมรรถนะที่จะนาไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งองค์การสามารถทาได้โดยการระบุความสามารถหลัก (core competencies) ที่นำไปประยุกต์ใช้กับบุคลากรในทุกส่วนงานและทุกระดับ

3. การระบุวิธีการพัฒนากรอบสมรรถนะ โดยทั่วไปวิธีการพัฒนากรอบสมรรถนะที่นิยมใช้มีอยู่ 2 วิธี กรอบวิธีแรกเรียกว่า Starting from Scratch คือ ตั้งต้นจากศูนย์และอีกกรอบเรียกว่า Staring with a Validated Model คือเริ่มจากสิ่งที่มีอยู่แล้วในกรอบวิธีแรกจะใช้ข้อมูลบุคลากรภายในและเริ่มพัฒนาไปทีละขั้นจนได้เป็นกรอบออกมา ส่วนกรอบวิธีที่สองจะเป็นการลดขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม (focus group) จนได้ร่างกรอบแล้วนามาพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไปจนได้กรอบสมรรถนะที่สมบูรณ์แบบ

4. การระบุจำนวนคนในทีม (project team) โดยทั่วไปจะมีประมาณ 5 – 9 คน ซึ่งประกอบด้วยบุคคลสาคัญที่มีส่วนได้ส่วนเสีย คนที่เคยมีประสบการณ์ในการพัฒนาคนที่มีความรู้ทางด้านพฤติกรรมศาสตร์เพราะจะเป็นผู้สังเกตและตีความพฤติกรรม

ขั้นตอนที่ 2 การระบุเป้าหมายในการปฏิบัติตามแผนรวมทั้งการกำหนดมาตรฐาน เป้าหมายของการกำหนดกรอบสมรรถนะที่ดี ควรมีลักษณะเฉพาะเจาะจงไม่ควรเขียนอย่างกว้าง ๆ ต้องเป็นเป้าหมายที่

ท้าทายแต่เป็นไปได้ สามารถบรรลุได้เหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงาน เป็นเป้าหมายที่วัดได้และมีการกำหนดระยะเวลาสิ้นสุด

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาแผนปฏิบัติการ (action plan) แผนปฏิบัติการจะช่วยให้การพัฒนากรอบสมรรถนะเป็นไปด้วยความราบรื่น โดยควรระบุถึงสิ่งต่อไปนี้ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน โดยระบุขั้นตอนของงานที่สาคัญ (action steps) วัน-เวลา ที่ส่งมอบ ความรับผิดชอบ โดยระบุว่าบุคคลหรือกลุ่มงานใดที่จะมา (accountabilities) รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน กำหนดการทำงาน กำหนดวัน เวลา ในการทำงานแต่ละงาน (schedule) กิจกรรมและตลอดทั้งโครงการ กำหนดทรัพยากรที่ต้องการ ระบุอุปกรณ์ เครื่องมือ คน เงิน ทรัพยากร (resource requirement) อื่นๆ ที่จำเป็นสาหรับโครงการขั้นตอนนี้ควรระบุช่องทางในการสื่อสารทาความเข้าใจกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มด้วย

ขั้นตอนที่ 4 การระบุผลงานที่ดีที่ต้องการ ต้องแยกแยะระหว่างพฤติกรรมของผู้ที่ปฏิบัติงานได้ดีเลิศออกจากผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานในระดับเกณฑ์เฉลี่ยหรือคนที่มีผลการปฏิบัติงานต่ำ เมื่อได้เกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานแล้ว ก็สามารถเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์หรือสังเกตการณ์ได้ต่อไป เมื่อได้ร่างของกรอบสมรรถนะมาแล้ว ทีมงานพัฒนากรอบสมรรถนะต้องสร้างการยอมรับให้แก่บุคลากรในองค์การซึ่งเรื่องนี้มีความสาคัญเป็นอย่างมาก จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยความสาเร็จของการนำกรอบสมรรถนะมาใช้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ คือ

1) กรอบที่ได้รับการพัฒนานี้ต้องทำให้เรียบง่าย เข้าใจง่าย มีความยืดหยุ่น และมีความเป็นมิตรกับผู้ใช้ กรอบสมรรถนะที่พยายามระบุทักษะที่สาคัญทั้งหมดในแต่ละกลุ่มงานจะทำให้กรอบมีความสลับซับซ้อนและเข้าใจยาก

2) กรอบสมรรถนะที่จะสร้างทางเลือกให้บุคลากรนั้น ถ้าปรากฏว่าพนักงานมีสมรรถนะที่ไม่ตรงกับกรอบควรมีแนวทางช่วยให้พนักงานได้พัฒนาศักยภาพตามที่พนักงานถนัด

3) กรอบสมรรถนะที่สร้างขึ้น ควรเชื่อมโยงกับระบบการสร้างแรงจูงใจ เช่น การให้รางวัลหรือการยอมรับทั้งนี้เพื่อเป็นแรงผลักดันให้พนักงานปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทิศทางที่องค์การต้องการ

4) กรอบสมรรถนะควรยินยอมให้ผู้ใช้ทุกกลุ่มได้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น

สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ (2549, หน้า 54 - 57) ได้เสนอการพัฒนา Competency-Based Learning and Training หรือ CBL&T ขององค์กรไว้ 8 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเลือกทีมงาน (planning partners)

1.1 Training Facilitator ประชุมร่วมกับผู้บริหารระดับสูงเพื่อตกลงเกี่ยวกับผลที่คาดหวังของ CBL&T ผู้บริหารระดับสูงมีหน้าที่กาหนดแนวทางและติดตามผลการดาเนินโครงการเท่านั้นซึ่งต่อไปจะเรียกกลุ่มผู้บริหารระดับสูงว่า ทีมกำกับโครงการ (steering team)

1.2 บทบาทและความคาดหวังของทีมกำกับโครงการถูกเผยแพร่ให้ทราบทั่วทั้งองค์การ

1.3 ทีมกำกับโครงการแต่งตั้งบุคคลให้เป็นหัวหน้าทีมพัฒนา CBL & T ซึ่งต่อไปจะเรียกทีมงานนี้ว่า ทีมดำเนินโครงการ (project team)

1.4 หัวหน้าทีมดำเนินโครงการเลือกสมาชิกของทีมอีก 8 – 10 คนจากหน่วยงานในองค์การที่ใช้เป็นหน่วยงานนำร่องของโครงการ (functional units)

1.5 หัวหน้าและสมาชิกของทีมดำเนินโครงการกำหนดตัวบุคคลในหน่วยงานต่าง ๆ ขององค์การที่จะร่วมทำงานกับทีม

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์และประเมินความจำเป็นและการวางแผน (front-end needs analysis, assessment and planning)

2.1 ทีมดำเนินโครงการกับหัวหน้าหน่วยงานนำร่องร่วมกันเขียนแผนผังที่แสดงการไหลของกระบวนการทางานต่าง ๆ เพื่อแสดงให้เห็นวิธีการทางานอย่างชัดเจน และทาให้เข้าใจการเชื่อมโยงของเนื้อหากลยุทธ์กับวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ ในขั้นตอนนี้เป้าหมายของกลยุทธ์ทางธุรกิจที่กำหนดขึ้นถูกแปลงเป็นเป้าหมายของทีม จากนั้นวัตถุ- ประสงค์ของทีมได้ถูกแปลงเป็นวัตถุประสงค์รายบุคคล

2.2 ทีมดำเนินโครงการการประชุมร่วมกับทีมกำกับโครงการเพื่อหาข้อสรุปของผลของขั้นตอนที่ 2.1

2.3 ทีมดาเนินโครงการและทีมกำกับโครงการร่วมกันประเมินความจำเป็นของการปรับปรุงผลงาน เพื่อกำหนดงานที่จำเป็นต้องปรับปรุง

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนา competency model (competency model development)

3.1 หา Competency ของงานที่ต้องการปรับปรุงด้วยเทคนิคที่เรียกว่า developing a curriculum หรือ DACUM process

3.2 ตรวจสอบความถูกต้องของผลลัพธ์จาก DACUM process โดยสมาชิกของ self -regulating team

3.3 ทีมกำกับโครงการตรวจสอบข้อสรุปของ DACUM process พร้อมทั้งกำหนดขอบเขตโครงการและประมาณการกรอบเวลาและงบประมาณของกระบวนการออกแบบหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 4 การวางแผนหลักสูตร (curriculum planning)

4.1 การวิเคราะห์ competency ที่ได้จากขั้นตอนที่ 3

4.2 การแปลง competency ไปเป็นวัตถุประสงค์ของผลงานที่สามารถวัดค่าได้ โดยวัตถุประสงค์ดังกล่าวประกอบด้วยหัวข้อที่ชัดเจน ดังนี้

4.2.1 ผลงานที่ต้องการ (กิจกรรมที่ต้องกระทำ)

4.2.2 เงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำกิจกรรม

4.2.3 เกณฑ์ที่ต้องการบรรลุ

4.3 การจัดลำดับของวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะและความรู้จากขั้นพื้นฐานไปสู่ขั้นที่สูงขึ้นตามต้องการ

ขั้นตอนที่ 5 การออกแบบและการพัฒนากิจกรรมการฝึกอบรม (learning intervention design and development)

5.1 พัฒนารายละเอียดของเนื้อหาการฝึกอบรม ซึ่งเป็นการกำหนดและจัดหมวด หมู่เนื้อหาของเอกสารฝึกอบรม

5.2 พัฒนาแบบทดสอบที่เปรียบเทียบผลกับเกณฑ์ (criterion-reference test) เพื่อใช้วัดผลลัพธ์สุดท้ายของวัตถุประสงค์ของเนื้อหา ก่อนการพัฒนาเอกสารการฝึกอบรม ทีมกำกับโครงการได้เข้ามามีบทบาทในการกำหดนวิธีการวัดผลด้วย การวัดผลทำโดยการสังเกตพฤติกรรม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 สิ่งที่ผู้รับการอบรมจะกระทำ (ทักษะที่ใช้ในการทางาน)

5.2.2 เงื่อนไขเฉพาะที่ทาให้ต้องใช้ทักษะดังกล่าว

5.2.3 เกณฑ์ของผลงานที่เกิดจากทักษะอันเป็นผลจากการพัฒนา competency

ขั้นตอนที่ 6 การอนุมัติโครงการ (steering team review) รายละเอียดที่สมบูรณ์ของโครงการถูกนำเสนอให้ทีมกำกับโครงการพิจารณาและอนุมัติ ขั้นตอนนี้ทำให้ทีมดำเนินโครงการได้รับทราบข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของทีมกำกับโครงการก่อนการพัฒนาเอกสารการฝึกอบรม รวมทั้งได้รับทราบกรอบเวลาของโครงการ

ขั้นตอนที่ 7 การพัฒนาเนื้อหาของการฝึกอบรม (development) โครงการฝึกอบรมขององค์การเป็นโครงการขนาดใหญ่ที่ต้องใช้เวลาและทรัพยากรจำนวนมากในการผลิตเอกสาร แต่เนื่องจากองค์การขาดทักษะและความสามารถในการผลิตเอกสารที่ต้องการ จึงได้ว่าจ้างหน่วยงานภายนอกรับช่วงไปทำงานดังกล่าวแทนโดย มีการทำความกระจ่างเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบของทุกฝ่าย รวมทั้งตกลงเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพของงานและตารางการทำงาน

ขั้นตอนที่ 8 การวัดผลโครงการ (evaluation) เป็นการตรวจสอบว่าการฝึกอบรมสามารถทาให้เกิดผลของพนักงานตามที่ต้องการหรือไม่ องค์การใช้การวัดผล 2 แบบคือ Formative Evaluation และ Summative Evaluation

8.1 Formative Evaluation เป็นการวัดผลการฝึกอบรมในช่วงก่อนและระหว่างการฝึกอบรม เป็นวิธีการที่มุ่งไปที่การวิเคราะห์ การออกแบบและพัฒนาเอกสารการฝึกอบรม เพื่อปรับปรุงเอกสารการฝึกอบรมก่อนนาไปใช้งานจริง

8.2 Summative Evaluation เป็นการวัดผลภายหลังการฝึกอบรมเพื่อวัดผลการปฏิบัติงานของพนักงาน หลังจากที่ได้รับการฝึกอบรมไปแล้วในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยองค์การใช้แบบทดสอบผลงานที่เปรียบเทียบผลงานก่อนและหลังเข้ารับการฝึกอบรม ผลการทดสอบดังกล่าวใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจว่าการอบรมนั้น ๆ ให้ผลตามที่องค์การต้องการหรือไม่ กล่าวคือ พนักงานได้รับการเรียนรู้และมีผลการปฏิบัติงานตามที่องค์การคาดหวังหรือไม่ เป็นขั้นตอนในการทบทวนและปรับเปลี่ยนเอกสารการฝึกอบรมรวมทั้งวิธีและเนื้อหาในการฝึกอบรมให้เหมาะสมและตอบสนองความต้องการขององค์การ

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประกอบการ

ในการจัดการธุรกิจ ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) มีบทบาทต่อทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจเป็นอย่างมาก เพราะผู้ประกอบการเป็นทั้งผู้ลงทุนและผู้บริหารพร้อมกันทั้งสองหน้าที่ ดังนั้นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการของธุรกิจจึงมีขอบเขตที่กว้างขวาง

ชนินทร์ ชุณหพันธรักษ์ (2546 : 6) กล่าวว่า ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ที่คิดคิเริ่มธุรกิจมาเป็นของตนเอง มีการวางแผนการดำเนินงานและดำเนินงานกิจการด้วยตนเอง โดยยอมรับความเสี่ยงต่าง ๆ เพื่อหวังผลกำไรจากการดำเนินธุรกิจขนาดย่อม

กตัญญู หิรัญญสมบูรณ์ (2549 : 10) ให้ความหมายของผู้ประกอบการ คือ ผู้ริเริ่มทำธุรกิจด้วยความกล้าเสี่ยง และมุ่งมั่นอุตสาหะสู่ความสำเร็จโดยก่อร่างสร้างธุรกิจขึ้น ผู้ประกอบการจะเสาะแสวงหาโอกาสในการดำเนินธุรกิจและพยายามอย่างเต็มที่เพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จของธุรกิจและตนเอง ลักษณะส่วนตัวของผู้ประกอบการจะมีอิทธิพลมากที่สุดต่อการดำเนินการธุรกิจทุกขั้นตอน เพราะลักษณะของผู้ประกอบการจะเป็นสิ่งกำหนดความสำเร็จของกิจการและเป็นแนวพฤติกรรมการดำเนินงานของธุรกิจ

วิชัย โถสุวรรณจินดา (2551 : 15) ได้ให้ความหมายของคำว่า ผู้ประกอบการ หมายถึง บุคคลที่จัดตั้งองค์การธุรกิจขึ้นโดยยอมรับความเสี่ยงภัยเพื่อหวังผลกำไร โดยพิจารณาถึงปัญหาความท้าทายและความไม่แน่นอนในการทำธุรกิจ โดยมีสิ่งที่ต้องพิจารณาเบื้องต้น 3 ประการ คือ

1. ต้องการสิ่งใดเป็นผลตอบแทนจากการเป็นเจ้าของธุรกิจ
2. ตรวจสอบอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น
3. ประเมินทักษะและความสามารถของตนเองที่จะช่วยให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ

สมคิด บางโม (2553 : 1) กล่าวว่า ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ลงทุนจัดตั้งธุรกิจขึ้นเพื่อหวังผลกำไรโดยยอมรับความเสี่ยงที่จะขาดทุน ดำเนินการและควบคุมการทำธุรกิจด้วยตนเอง ผู้ประกอบการก็คือ “เถ้าแก่” ในความหมายดั้งเดิมนั่นเอง

บุณฑวรรณ วิงวอน (2555 : 146) ได้ให้ความหมายของ ผู้ประกอบการ หมายถึง บุคคลที่มีแรงบันดาลใจในการเสาะแสวงหาโอกาสและประยุกต์ใช้ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างความแตกต่างในการดำเนินงานทางธุรกิจ โดยมีความตั้งใจมุ่งมั่นที่จะทำการก่อตั้งธุรกิจและสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่องและมีการบริหารความเสี่ยงทางธุรกิจที่ได้จัดตั้งขึ้นมา อีกทั้งมีการบูรณาการองค์ความรู้ที่เป็นปัจจุบันดและมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า ผู้ประกอบการ หมายถึง บุคคลที่มีความตั้งใจในการจัดตั้งธุรกิจขึ้น โดยยอมรับความเสี่ยงในการดำเนินงาน โดยมีการวางแผน ดำเนินการ และควบคุมดูแลธุรกิจด้วยตนเอง โดยมุ่งหวังให้ธุรกิจประสบความสำเร็จและดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง

สมคิด บางโม (2553 : 4) กล่าวว่าจากการศึกษาผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จจำนวนมากพบว่ามีคุณสมบัติที่คล้าย ๆ กัน ดังต่อไปนี้

1. มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเป็นผู้นำ รักความอิสระ ไม่อยากเป็นลูกจ้างใคร แม้จะล้มเหลวก็ไม่ยอมท้อ แก้ไขแล้วสู้ต่อไปไม่ละทิ้ง

2. กล้าตัดสินใจ กล้าเสี่ยง การประกอบการอาจสำเร็จหรือล้มเหลวได้ต้องตัดสินใจบนข้อมูลที่ถูกต้อง

3. พร้อมที่จะทำงานหนัก อดทนขยันหมั่นเพียร เพราะการประกอบธุรกิจต้องสนใจและเอาใจใส่ตลอดเวลา

4. มีมนุษยสัมพันธ์ดี อัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาไพเราะ สนใจบุคคลทั่วไปโดยเฉพาะลูกค้า

5. มีความรู้เกี่ยวกับกิจการที่ตนประกอบการและหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอเพื่อปรับปรุงกิจการของตน

6. ต้องมีทุนอยู่จำนวนหนึ่งในการประกอบการไม่ใช่กู้จากสถาบันการเงินทั้งหมด

7. มีความรับผิดชอบและซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ผู้เกี่ยวข้องและสังคม จึงจะทำให้สถานประกอบการเจริญรุ่งเรืองและยั่งยืน

แนวคิดเกี่ยวกับหนาที่ทางการบริหารธุรกิจ

การดำเนินธุรกิจเพื่อใหบรรลุวัตถุประสงคนั้นถือว่ากิจกรรมที่ยุงยากเนื่องจากต้องประสานและสอดคล้องใหไดกับจุดมุงหมายหลายประการของธุรกิจ ดังนั้นจึงต้องมีการปฏิบัติหนาที่หลักดังต่อไปนี้เพื่อใหธุรกิจประสบความสำเร็จตามเปาหมายที่กำหนดไว

1. การบริหารจัดการ (Management) หน้าที่ของการบริหารจัดการ (Functions of management) เปนหนาที่พื้นฐาน 4 ประการของผูบริหาร ผูบริหารที่สามารถปฏิบัติงานไดอยางมีประสิทธิภาพมักเป็นผูที่ปฏิบัติงานตามหน้าที่ของการบริหารจัดการซึ่งมีดังนี้ (ศิริวรรณ และคณะ, 2545: 12-15)

1.1 การวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนในการกำหนดวัตถประสงค์และพิจารณาถึงวิธีการที่ควรปฏิบัติเพื่อใหบรรลุวัตถุประสงคนั้น ดังนั้นผู้บริหารจึงตองตัดสินใจวาบริษัทมีวัตถุประสงคอะไรในอนาคต และจะตองดำเนินการอย่างไรเพื่อใหบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงคนั้น ลักษณะการวางแผน มีดังนี้

1.2 การจัดองคการ (Organizing) เปนขั้นตอนในการจัดบุคคลและทรัพยากรที่ใชในการทำงานเพื่อให้บรรลุจุดมุงหมายในการทำงานนั้น หรือเป็นการจัดแบงงานและจัดสรรทรัพยากรสำหรับงานเพื่อให้งานเหล่านั้นสำเร็จการจัดองคการประกอบดวย

1.3 การนำ (Leading) เปนขั้นตอนในการกระตุ้นใหเกิดความกระตือรือรน และชักนำความพยายามของพนักงานใหบรรลุเปาหมายองคการซึ่งจะเกี่ยวของกับการใชความพยายามของผูบริหารที่จะกระตุ้นใหพนักงานมีศักยภาพในการทางานสูง ดังนั้นการนำจะช่วยให้งานบรรลุผลสำเร็จเสริมสรางขวัญและจูงใจผูใตบังคับบัญชา

1.4 การควบคุม (Controlling) เปนการติดตามผลการทำงานและแกไขปรับปรุงในสิ่งที่จำเป็น หรือเปนขั้นตอนของการวัดผลการทำงาน และดำเนินการแก้ไขเพื่อใหบรรลุผลที่ตองการ

2. การเงินและการบัญชี (Finance and Accounting) สถานะทางการเงินมักได้รับการยอมรับว่าเป็นวิธีวัดที่ดีที่สุดในการวัดตำแหน่งทางการแขงขันของธุรกิจและความนาดึงดูดใจตอนักลงทุน การระบุจุดแข็งและจุดออนทางการเงินขององคการเป็นสิ่งสำคัญในการจัดสรางกลยุทธ์ที่มีประสิทธิผล สภาพคล่องความสามารถในการกอหนี้ เงินทุนหมุนเวียน ความสามารถในการทำกำไร การใชสินทรัพยให้เกิดประโยชนกระแสเงินสดและสวนของทุนของบริษัทจะสามารถกำหนดกลยุทธ์บางประการที่ถือเปนทางเลือกที่เปนไปได บอยครั้งที่ปัจจัยทางการเงินทำให้เปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ที่ใช้อยูและเปลี่ยนแปลงแผนการดำเนินกลยุทธ์หนาที่ทางการเงินและการบัญชีประกอบไปดวยการตัดสินใจ 3 ดาน ดังนี้ (สาโรจน, 2546: 131-132)

3. การจัดซื้อ (Purchase) การจัดซื้อเปนกระบวนการดาเนินงานเพื่อใหไดมาซึ่งวัสดุ สินคาอุปกรณและบริการที่จำเปนตองใช้ในการผลิตและการตลาด ในปริมาณ คุณภาพ และเวลาที่ตองการ ดวยราคาที่ดีที่สุด

4. การตลาด (Marketing) การตลาดเป็นกระบวนการของกิจกรรมที่ทำใหสินคาและบริการจากระบบผลิตมาสูระบบบริโภค โดยตอบสนองความตองการและความพอใจของผูบริโภคภายใตระบบผลตอบแทนที่ธุรกิจพอใจ

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และพิทยา ว่องกุล (2550 : 78-81) กล่าวว่าการประกอบธุรกิจชุมชนเป็นการสร้างระบบเศรษฐกิจให้กับชุมชน ปัจจัยพื้นฐานซึ่งเป็นลักษณะทั่วไปของชุมชนมี 3 ปัจจัยหลักดังนี้

1. ทุน ในภาครัฐมักจะหมายถึง “เงิน” ที่ผ่านมาภาครัฐจึงเน้นระดมเงินงบประมาณลงไปในชุมชนหลายแสนล้านบาท ทั้งที่ทุนของชุมชนมีความหมายได้หลายอย่างทั้งที่เป็นเงินและไม่ใช่เงิน สามารถแบ่งได้ดังนี้ คือ

1.1 ทุนโภคทรัพย์ คือ ผลผลิตที่ชาวบ้านสร้างขึ้นจากการผสมผสานฐานทรัพยากรธรรมชาติความรู้และแรงงานที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ที่ดิน สวน ไร่นา วัว ควาย บ้านเรือน เครื่องใช้ไม้สอยต่าง ๆ เป็นต้น ชาวบ้านเรียกทุนประเภทนี้ว่า “ทรัพย์สมบัติ”

1.2 ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ สิ่งที่เกิดขึ้นและมีอยู่ตามธรรมชาติซึ่งสัมพันธ์กับสภาพวแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของแต่ละท้องถิ่น ทุนประเภทนี้เป็นพื้นฐานสำหรับการผลิตและการดำรงชีวิตของผู้คน

1.3 ทุนทางสังคมและวัฒนธรรม คือ ชุดความรู้และประสบการณ์ที่ชุมชนสร้างสรรค์ขึ้นและสั่งสมมาเพื่อการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ซึ่งปรากฏให้เห็นในลักษณะของความเอื้ออาทรต่อกัน ความเชื่อถือและไว้วางใจกัน ความสุจริต ความเสียสละ ความเชื่อประเพณี และพิธีกรรมต่าง ๆ

1.4 ทุนทางปัญญา คือ การเรียนรู้ร่วมกันจากการปฏิบัติของชาวบ้านโดยนำความรู้ที่มีในชุมชนและความรู้จากภายนอกชุมชนมาสังเคราะห์เป็นปัญญาและการจัดการ เพื่อให้การอยู่ร่วมกันมีความสมดุล

2. ความรู้ ที่ผ่านมาชาวบ้านพยายามแสวงหาความรู้จากภายนอกเพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการทุนของตนเอง ตั้งแต่การผลิต การแปรรูป รวมไปถึงการตลาด แต่ก็มักไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากความรู้ที่ได้มามักขาดความสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิต มีความสลับซับซ้อนจนยากแก่การทำความเข้าใจ ในความเป็นจริงชุมชนมีความรู้อยู่มากมาย เป็นความรู้ที่มีชีวิต มีจิตวิญญาณ มีคุณค่า มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนจึงมีความจำเป็นจะต้องค้นหาความรู้ที่มีในชุมชนที่เรียกกันว่า “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” เพื่อนำมาใช้เป็นรากฐานและเป็นกรอบในการพัฒนาชุมชนให้มีพลังมากขึ้น

3. การตลาด ตลาดถือว่ามีความสำคัญที่สุดของชุมชน เพราะชุมชนมีผู้บริโภคจำนวนหนึ่งคือเป็นผู้ผลิตเอง ซื้อเองภายในชุมชน แม้มีผลิตภัณฑ์หลายอย่างที่ชุมชนผลิตเองหรือไม่เคยผลิต หรือผลิตแล้วจัดการไม่ได้ ทำให้ต้องมีคนกลางเข้ามาทำหน้าที่แทนและได้รับผลประโยชน์จากการจัดการนั้น เป็นการกระจายสินค้าโดยธุรกิจเอกชนและมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นผู้รับซื้อสินค้าจากธุรกิจชุมชนในลักษณะที่เป็นพ่อค้าคนกลางรับซื้อสินค้าไปจำหน่ายอีกทอดหนึ่ง ช่วยลดต้นทุนการตลาดของธุรกิจชุมชน ในบางกรณีพ่อค้าคนกลางจะเป็นผู้กำหนดรูปแบบและเทคนิคการผลิต ช่วยลดต้นทุนการหาข้อมูลของธุรกิจชุมชนด้วย

5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธันยมัย เจียรกุล (2557) ศึกษาปัญหาและแนวทางการปรับตัวของ OTOP เพื่อพร้อมรับการเปิด AEC พบว่า การรวมตัวกันของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) นั้นมีผลกระทบต่อการปรับตัวของกลุ่มผู้ประกอบการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์(OTOP) ที่ถือเป็นธุรกิจที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทยจำนวนมาก โดยที่ปัญหาของ OTOP โดยรวมของทุกกลุ่มผลิตภัณฑ์นั้น เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายธุรกิจ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการตลาด ด้านการผลิต ด้านการเงิน และแหล่งเงินทุน ด้านเทคโนโลยีและด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ ดังนั้น แนวทางในการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการ OTOP สู่การรวมตัวของ AEC ตามกรอบ ASEAN SMEs นั้น ต้องเกิดจากความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีความจริงใจในการร่วมมือกันอย่างบูรณาการ เพื่อช่วยพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยควรเริ่มพัฒนาจากการสร้างแรงบันดาลใจ และความมุ่งมั่นตั้งใจของผู้ประกอบการเอง รวมทั้งเน้นด้านการสร้างเครือข่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน ในด้านการบริหารจัดการต้องมีการพัฒนาฝีมือแรงงาน รวมถึงทักษะ ด้านภาษา รวมทั้งให้ความรู้ด้านต่างๆ ของอาเซียน ส่วนด้านการตลาด ควรสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สร้างคุณค่าให้กับผู้บริโภค พัฒนารูปแบบของบรรจุภัณฑ์พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน พร้อมทั้งหากลุ่มตลาดเป้าหมายและช่องทางการตลาดในการกระจายสินค้าให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในต้นทุนที่ต่ำที่สุด สำหรับด้านการผลิตควรให้มีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการผลิต หาแหล่งวัตถุดิบที่มีต้นทุนต่ำ ด้านการเงินและแหล่งเงินทุน ควรมีการใช้ระบบการเงินและบัญชีที่ถูกต้อง มีความรู้เรื่องต้นทุนและจุดคุ้มทุน

สนับสนุนเรื่องแหล่งทุนต้นทุนต่ำ ด้านเทคโนโลยีควรมีการนำ เทคโนโลยีมาใช้ใน ระบบการทำงาน รวมถึงระบบสารสนเทศ และด้านการสร้างเครือข่ายธุรกิจ ผู้ประกอบการควรหาพันธมิตรธุรกิจทั้งในด้าน การผลิตและการจัดจำหน่ายและสำหรับภาครัฐควรให้การสนับสนุนในเรื่องข้อมูลที่ทันสมัยเกี่ยวกับ AEC อบรมให้ความรู้และประสานแหล่งเงินทุนต้นทุนต่ำเพื่อสร้างความแข็งแกร่งในการแข่งขันในตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศต่อไป

อมรรัต วิริยะพงษ์ (2551) ศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะที่ส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ SMEs ของกลุ่ม OTOP ในจังหวัดนครปฐม เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้ประกอบการ OTOP ของกลุ่มผู้ผลิตชุมชน ผู้ผลิตชุมชนที่เป็นเจ้าของรายเดียว และผู้ผลิตที่เป็น SMEs ในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะที่ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ SMEs ทั้ง 13 คุณลักษณะของกลุ่มผู้ประกอบการ OTOP ทั้ง 3 กลุ่มของจังหวัดนครปฐม ได้แก่ ผู้ประกอบการ OTOP ที่เป็นผู้ผลิตชุมชนมีคุณลักษณะที่ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ SMEs อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผู้ประกอบการ OTOP ที่เป็นเจ้าของรายเดียวมีคุณลักษณะที่ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการอยู่ในระดับสูง และผู้ประกอบการ OTOP ที่เป็น SMEs มีคุณลักษณะที่ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการในระดับสูงมาก นอกจากนี้ยังพบว่าคุณลักษณะที่ส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ SMEs ในด้านความกล้าเสี่ยง ด้านความยืนหยัดอดทน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการจัดการความล้มเหลว ด้านแรงจูงใจและพลัง ด้านวิสัยทัศน์และเป้าหมาย ด้านการแสวงหาข้อมูล ด้านการแสวงหาโอกาส ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง และด้านความกล้าริเริ่มและรับผิดชอบของกลุ่มผู้ประกอบการ OTOP แตกต่างกันตามลักษณะของกลุ่มผู้ผลิตทั้ง 3 ประเภท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ชาญ รัตนพิสิฐ (2551) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์การของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อศึกษาระดับของภาวะผู้นำ ความสามารถในการจัดการกับความขัดแย้ง ความสามารถในการตัดสินใจในการบริหารของผู้ประกอบการและประสิทธิผลขององค์การ ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ ความสามารถในการจัดการกับความขัดแย้ง ความสามารถในการตัดสินใจในการบริหารของผู้ประกอบการและประสิทธิผลขององค์การ ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำ ความสามารถในการตัดสินใจในการบริหารของผู้ประกอบการ และประสิทธิผลขององค์การอยู่ในระดับสูง ส่วนความสามารถในการจัดการกับความขัดแย้งของผู้ประกอบการแบบการถอนตัวและแบบกลบเกลื่อนอยู่ในระดับต่ำ มีการใช้การจัดการความขัดแย้งแบบใช้อำนาจอยู่ในระดับปานกลาง มีการใช้การจัดการความขัดแย้งแบบร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาและแบบประนีประนอมอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ยังพบว่าภาวะผู้นำ ความสามารถในการจัดการความขัดแย้งแบบกลบเกลื่อน แบบร่วมมือแก้ไขปัญหา แบบประนีประนอม และความสามารถในการตัดสินใจในการบริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลขององค์การ ส่วนความสามารถในการจัดการความขัดแย้งแบบถอนตัว และการใช้อำนาจมีความสัมพันธ์ทางลบกับประสิทธิผลขององค์การ และยังพบว่าตัวแปรภาวะผู้นำ ความสามารถในการจัดการ

ความขัดแย้งแบบร่วมมือเพื่อแก้ปัญหา และความสามารถในการตัดสินใจในการบริหารสามารถร่วมกันอธิบายประสิทธิผลขององค์การวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วัลลภา ศรีทองพิมพ์ และกัญญามน อินหว่าง (2552) ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม และรูปแบบการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะในการประกอบธุรกิจกับรูปแบบการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพธุรกิจ ประเภทของธุรกิจ และขนาดของธุรกิจมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการและสามารถทำนายผลได้ว่าทักษะในการประกอบธุรกิจในด้านการจัดซื้อ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การบัญชี และการตลาดจะส่งผลต่อรูปแบบการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการได้เป็นอย่างดี

สุวารี ยิ่งนอก (2553) ศึกษาศักยภาพของผู้ประกอบการประเภทอาหารในการบริหารสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี และอ่างทอง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบศักยภาพของผู้ประกอบการประเภทอาหารในการบริหารสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี และอ่างทอง ผลการศึกษาพบว่าศักยภาพของผู้ประกอบการประเภทอาหารในการบริหารสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการผลิต รองลงมาคือด้านการจัดการ ส่วนด้านที่มีศักยภาพต่ำที่สุดคือด้านการตลาด นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ในการประกอบการที่แตกต่างกันส่งผลต่อศักยภาพของผู้ประกอบการอาหารในการบริหารสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วย

ศุภธณิศร์ เติมสงวนวงศ์ (2553) ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยความสำเร็จทางธุรกิจของผู้ประกอบการที่ได้รับการคัดสรรสุดยอดสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับ 5 ดาว ในจังหวัดเชียงใหม่ : กรณีศึกษาอำเภอสันทราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานในแต่ละด้าน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มผู้ผลิตสินค้าที่ผ่านการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับ 5 ดาว และ 4 ดาว ในเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าด้านการบริหารจัดการ ทุกธุรกิจมีการวางแผน ปฏิบัติตามแผน และทบทวน ปรับปรุงแผนงานอย่างสม่ำเสมอ มีแผนภูมิองค์การ ติดต่อประสานงานอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ใช้การสั่งการแบบไม่เป็นทางการ จูงใจสมาชิกด้วยการให้สวัสดิการสังคม มีการควบคุมการปฏิบัติงาน ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์พบว่า มีการคัดเลือกสมาชิกโดยใช้เกณฑ์การเป็นคนในพื้นที่และมีประสบการณ์ มีการถ่ายทอดความรู้แบบไม่เป็นทางการ จ่ายค่าตอบแทนเป็นรายวัน รายเดือนและรายชิ้นที่ทำได้ มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน และเจ้าของธุรกิจหรือประธานกลุ่มจะเข้าขจัดความขัดแย้งด้วยตนเอง ด้านการบริหารการผลิตพบว่า มีการวางแผนการผลิต มีโรงงานผลิต จัดซื้อวัตถุดิบเป็นเงินสดและเงินเชื่อ ใช้แหล่งวัตถุดิบในท้องถิ่นและต่างถิ่น มีการคัดเลือกผู้ขายปัจจัยการผลิตโดยเจ้าของธุรกิจหรือประธานกลุ่ม สั่งซื้อสินค้าเป็นรายสัปดาห์ รายเดือน และรายปี มีการตรวจสอบคุณภาพทุก

ชิ้นงาน มีการบำรุงรักษาเครื่องจักรหลังการใช้งานอย่างต่อเนื่อง ด้านการบริหารการเงินและบัญชี พบว่าทุกธุรกิจมีการทำงบดุล งบกำไรขาดทุน งบกำไรสะสมและบัญชีครัวเรือน ใช้เงินลงทุนจากเงินออมส่วนตัวหรือระดมจากสมาชิก กำไรหลังหักค่าใช้จ่ายเป็นค่าตอบแทนให้สมาชิกและพนักงาน และด้านการตลาดพบว่าลูกค้าหลักคือ นักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติ ลูกค้ารองคือ ผู้บริโภคในพื้นที่ ทุกธุรกิจได้รับรางวัล OTOP 4-5 ดาว ใช้เกณฑ์ตั้งราคาบวกเพิ่มจากต้นทุน มีช่องทางการจัดจำหน่ายตั้งแต่ 1-10 ช่องทาง และทุกธุรกิจใช้การส่งเสริมการตลาดหลากหลายวิธีร่วมกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นกรอบแนวความคิดของการวิจัย ดังนี้

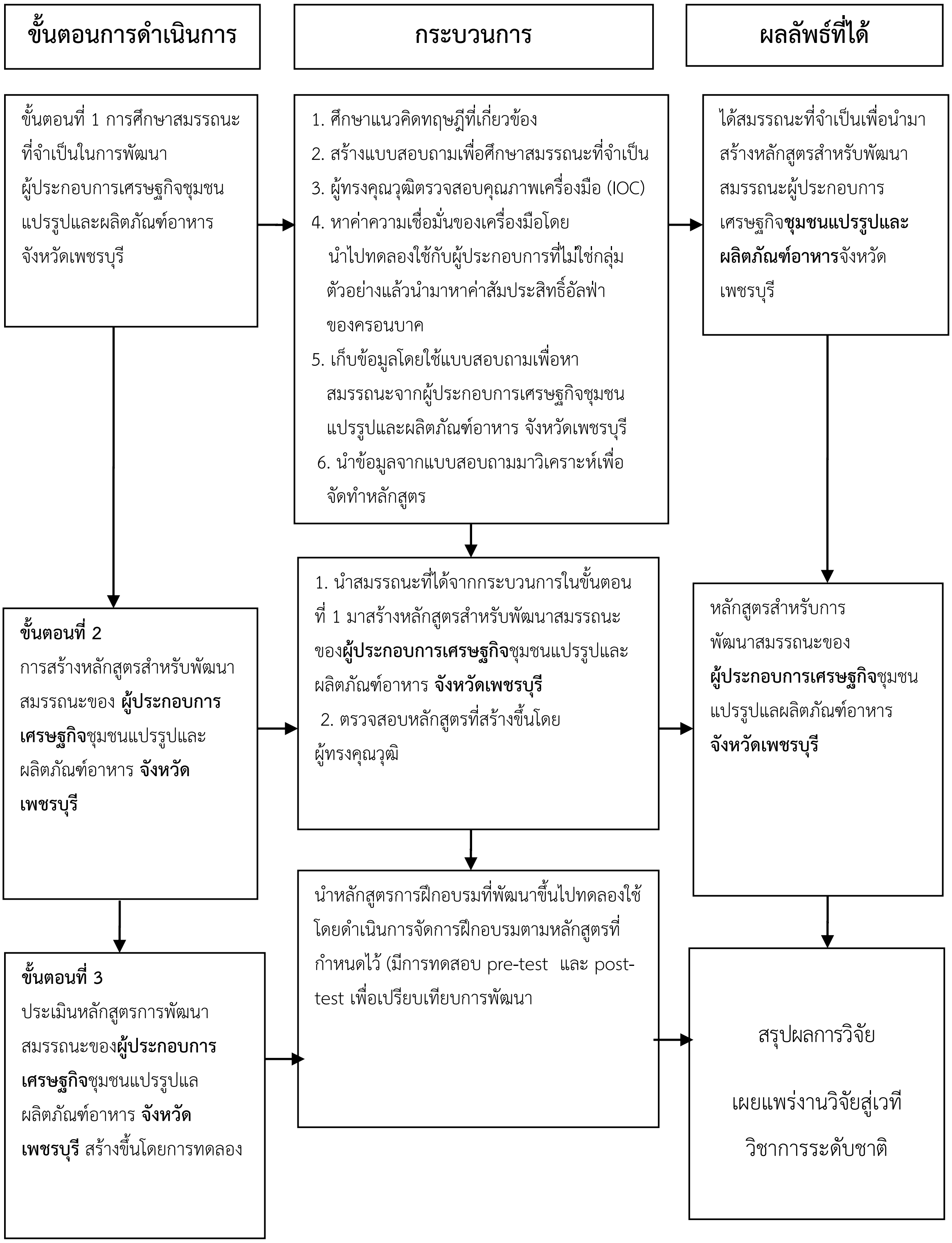

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดและกระบวนการวิจัยเรื่องการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปแลผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

บทที่ 3
ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชมแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อศึกษาและสร้างหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชมแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติส่งผลให้ผู้ประกอบการมีความสามารถในการงานเพิ่มขึ้น คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้ลักษณะการวิจัยและพัฒนา (research and development) โดยมีกรอบแนวคิดและวิธีการวิจัยที่ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นในการพัฒนาผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

การศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะที่จำเป็นในการพัฒนาผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร คณะผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1.1ศึกษาหลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะในการพัฒนาผู้ประกอบการผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารจากตำรา เอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.2 สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็นของ ผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยเป็นแบบสอบถามสำหรับสอบถามผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

1.3 นำเครื่องมือเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (construct validity) ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) ความชัดเจนของข้อ ความความเหมาะสมและความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย (McKeen & Smith, 2003, p. 51) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Object Congruence- -IOC) ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาคัดเลือกเฉพาะข้อรายการ (items) ที่มีค่า IOC = 0.50 ขึ้นไป ได้ค่าความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย IOC ที่ 0.957

1.4 หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลอง (try out) กับบุคคลที่มีลักษณะเช่นเดียวกับประชากรของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารโดยกลุ่มบุคคลที่ใช้ในการทดลองแบบสอบถามครั้งนี้เป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกแต่ละข้อแบบ Item Total Correlation และหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.926

1.5 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.5.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ประกอบการในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ประเภทอาหารและเครื่องดื่มในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งได้ลงทะเบียนไว้กับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรี ดังแสดงในตารางจำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา

อำเภอ	**ดาวเด่นสู่สากล (A)**	**อนุรักษ์ สร้างคุณค่า (B)**	**พัฒนาสู่การแข่งขัน (C)**	**ปรับตัวสู่การแข่งขัน (D)**	**รวม**
เมืองเพชรบุรี	3	1	15	11	**30**
เขาย้อย	2	-	6	9	**17**
หนองหญ้าปล้อง	-	-	2	4	**6**
ชะอำ	1	-	3	8	**12**
ท่ายาง	3	1	12	10	**26**
บ้านลาด	1	-	12	19	**32**
บ้านแหลม	-	1	4	12	**17**
แก่งกระจาน	-	-	-	6	**6**
รวม	**10**	**3**	**54**	**79**	**146**

ที่มา : รายงานผลการดำเนินงานผลิตภัณฑ์เศรษฐกิจชุมชน(โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์) ประจำปี 2558 โดย สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรี (ข้อมูล ณ วันที่ 20 ตุลาคม 2559)

1.5.2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวนตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในกลุ่มแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งลงทะเบียนไว้กับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้โดยใช้สูตร Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 ราย

คณะผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างเพื่อเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรเป้าหมายโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จัดกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จำแนกตามพื้นที่ (cluster sampling) จำนวน 8 อำเภอ ได้แก่ เมืองเพชรบุรี เขาย้อย หนองหญ้าปล้อง ชะอำ ท่ายาง บ้านลาด บ้านแหลม และแก่งกระจาน จากนั้นคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน (probability proportional to size) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอ

ขั้นตอนที่ 2 หลังจากได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอแล้วดำเนินการสุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทอาหารและเครื่องดื่มในแต่ละอำเภอโดยจำแนกตามระดับการพัฒนา (Quadrant) ซึ่งจำแนกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มดาวเด่นสู่สากล (A) กลุ่มอนุรักษ์สร้างคุณค่า (B) กลุ่มพัฒนาสู่การแข่งขัน (C) และกลุ่มปรับตัวสู่การแข่งขัน (D) จากนั้นคำนวณจำนวนตัวอย่างตามสัดส่วน (probability proportional to size)

1.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงจากผู้ประกอบการในจังหวัดเพชรบุรี โดยโทรศัพท์ติดต่อเพื่อนัดหมายพบผู้ประกอบการเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.7 การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผล

หลังจากเก็บข้อมูลจากภาคสนามเป็นที่เรียบร้อย คณะผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาจัดระเบียบ เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์และสะดวกต่อการนำไปวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป ด้วยขั้นตอนดังนี้ 1) การตรวจสอบข้อมูล 2) การกำหนดเลขหมายของข้อมูลแต่ละชุดหรือแต่ละรายการ 3) สร้างคู่มือลงรหัส 4) การจัดเตรียมข้อมูลให้เป็นชุดเพื่อใช้ในการลงรหัส 5) การดำเนินการบันทึกข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ 6) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคทางสถิติ ดังนี้

1.7.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเป็นการวิเคราะห์เพื่อหาลักษณะของข้อมูลแต่ละตัวแปร โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) เพื่อใช้ในการบรรยายคุณสมบัติหรือลักษณะพื้นฐานของข้อมูล ดังนี้

1) ปัจจัยส่วนบุคคลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ ประเภทของผู้ประกอบการ และระดับการพัฒนาของผู้ประกอบการ (Quadrant)

2) สมรรถนะของผู้ประกอบการ ประเภทอาหารและเครื่องดื่ม ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย สมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการ สมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจ สมรรถนะเฉพาะด้านความเป็นผู้ประกอบการการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

ค่าสถิติที่นำมาใช้เป็นสถิติที่ใช้กับตัวแปรเดียว (Univariate statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ (frequency) ค่าอัตราส่วนร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

1.7.2 สถิติอนุมานหรือสถิติอ้างอิง (inferential statistics) เป็นการนำวิธีทางสถิติมาใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน (hypothesis testing) ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยสถิติทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova) ด้วยสถิติทดสอบเอฟ (f-test)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรสำหรับพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

หลักสูตรฝึกอบรมในการวิจัยนี้เป็นการสร้างจากข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาขั้นตอนที่ 1 ซึ่งมีกระบวนการดำเนินงาน 3 ส่วนคือ การสร้างโครงร่างหลักสูตร การประเมินโครงร่างหลักสูตรและการพัฒนาโครงร่างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้วิจัยดังนี้

2.1 การสร้างโครงร่างหลักสูตร

คณะผู้วิจัยพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามข้อมูลพื้นฐานจากการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 เพื่อนำมาใช้สำหรับการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ซึ่งมีวิธีดำเนิน การคือ สร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารโดยนำสมรรถนะที่วิเคราะห์เรียบร้อยแล้วมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างกรอบการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

2.1.1 การกำหนดหลักการและเหตุผล สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตรสำหรับการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

2.2.2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรมโดยคาดหวังว่าเมื่อดำเนินการฝึกอบรมจนสิ้นสุดกระบวนการแล้วจะสามารถเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารได้

2.1.3 การกำหนดหน่วยการฝึกอบรมซึ่งกำหนดขึ้นตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นหลัก

2.2 การประเมินโครงร่างหลักสูตร

ขั้นตอนนี้เป็นการประเมินหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

2.2.1 การประเมินหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้เพื่อประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบในหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จำนวน 5 ท่าน

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

แบบประเมินความเหมาะสมของส่วนประกอบในหลัก สูตรเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับคือเหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อยและเหมาะสมน้อยที่สุด ส่วนประกอบที่รับการประเมินคือ (1) หลักการเหตุผล สภาพปัญหาและความจำเป็น (2) จุดมุ่งหมายของหลัก สูตรฝึกอบรม (3) เนื้อหาวิชา (4) กิจกรรมการเรียนรู้และวิธีการฝึกอบรม (5) สื่อประกอบการฝึกอบรมและ (6) การวัดและประเมินผล

โดยเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินสร้างขึ้นจากการศึกษารายละเอียดของหลักสูตรแล้ว นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเด็นลักษณะความครอบคลุมและภาษาที่ใช้ในข้อคำถามเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขแล้วจัดทำแบบประเมินหลักสูตรฉบับสมบูรณ์

2.2.3 การจัดเก็บข้อมูลและเกณฑ์การให้คะแนน

2.2.3.1 การจัดเก็บข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับผู้ เชี่ยวชาญด้วยตนเองเป็นรายบุคคลเพื่อตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรสำหรับการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน พ.ศ. 2559

2.2.3.2 เกณฑ์การให้คะแนน

(1) การประเมินความเหมาะสมจากแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่าโดยนำการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมาแปลงเป็นค่าคะแนนดังนี้

เหมาะสมน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน
เหมาะสมน้อย	ให้	2	คะแนน
เหมาะสมปานกลาง	ให้	3	คะแนน
เหมาะสมมาก	ให้	4	คะแนน
เหมาะสมมากที่สุด	ให้	5	คะแนน

จากนั้นหาค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมของหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญโดยเทียบเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.49	หมายถึงระดับเหมาะสมน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายถึงระดับเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึงระดับเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึงระดับเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย	4.50 - 5.00	หมายถึงระดับเหมาะสมมากที่สุด

การกำหนดค่าเฉลี่ยของคะแนนความเหมาะสมคือ 3.50 ขึ้นไปถือว่าโครงร่างหลักสูตรมีความเหมาะสมไม่ต้องทำการปรับปรุง ส่วนข้อที่คะแนนต่ำกว่า 3.50 ให้พิจารณาถึงเหตุผลรายข้อโดยผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงหลักสูตรต่อไปและหากข้อเสนอแนะต่างๆ นอก เหนือจากข้อคำถามในแบบประเมินมีผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 3 ท่านขึ้นไปมีความคิดเห็นสอดคล้องกันผู้วิจัยจะพิจารณาเพิ่มข้อเสนอแนะดังกล่าวไว้ในหลักสูตรเพื่อความสมบูรณ์ของหลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ได้ค่าความเหมาะสมที่ 4.60

2.3 การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร

การพัฒนาโครงร่างหลักสูตรเป็นขั้นตอนที่ทำต่อจากการวิเคราะห์ความสอดคล้องของส่วนประกอบหลักสูตรที่ได้รับการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้วนำข้อมูลรวมถึงข้อเสนอแนะมากำหนดหลักสูตรโดยมีส่วนประกอบสำคัญคือ

2.3.1 หลักการและเหตุผล สภาพปัญหาและความจำเป็น

2.3.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม

2.3.3 หน่วยการฝึกอบรมประกอบด้วย

2.3.2.1 วัตถุประสงค์

2.3.2.2 เนื้อหาวิชา

2.3.2.3 กิจกรรมการเรียนรู้และวิธีการฝึกอบรม

2.3.2.4 สื่อประกอบการฝึกอบรม

2.3.2.5 การวัดและประเมินผล

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

การประเมินหลักสูตรโดยการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของจำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา กระทำแบบวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental) โดยดำเนินการดังนี้

3.1 กลุ่มตัวอย่างในการทดลองคัดเลือกผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรีแบบเจาะจงจำนวน 35 คนเพื่อเข้ารับการทดลองตามวิธีการของหลักสูตรเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

3.2 กำหนดแผนการดำเนินการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังทดลอง (The one group pre-test post-test design) ตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจากการวิจัยดังนี้

กลุ่มทดลอง	วัดก่อนทดลอง	สิ่งทดลอง	วัดหลังทดลอง
A	O_1	X	O_2

โดย

A แทนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองหลักสูตร

O_1 แทนการประเมินก่อนใช้หลักสูตร

X แทนการรับการฝึกอบรมตามหลักสูตร

O_2 แทนการประเมินหลังการใช้หลักสูตร

3.2.1 ใช้แบบประเมินตนเองตามสมรรถนะต่าง ๆ ก่อนทดลองตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี โดยประเมินก่อนเข้าฝึกอบรม (O_1)

3.2.2 ใช้แบบประเมินตนเองตามสมรรถนะต่าง ๆ หลังทดลองตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี โดยประเมินหลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรม (O_2)

3.2.3 เปรียบเทียบผลการทดลองก่อนกับหลังทดลอง การใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการโดยใช้ t-test dependent ทดสอบความแตกต่างระหว่างก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ หลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรีที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบแล้วจากผู้เชี่ยวชาญซึ่งหลักสูตรประกอบด้วยหลักการและเหตุผล สภาพปัญหาและความจำเป็น จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรมและหน่วยการฝึกอบรมประกอบด้วยวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนรู้และวิธีการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีดังนี้

แบบประเมินสมรรถนะและความคงทนใช้วัดก่อนและหลังฝึกอบรมทันที ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบประเมินตนเองตามสมรรถนะที่ใช้สำหรับสร้างหลักสูตร โดยสร้างแบบประเมินตนเองตามสมรรถนะที่ได้จากการวิเคราะห์หลักสูตรและกำหนดเนื้อหาสร้างเป็นข้อคำถามที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์และเนื้อหาสาระตามหลักสูตรโดยแบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบประเมินตนเองชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ถามเกี่ยวกับระดับความสามารถในการปฏิบัติงานแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่

มีความสามารถน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน
มีความสามารถน้อย	ให้	2	คะแนน
มีความสามารถปานกลาง	ให้	3	คะแนน
มีความสามารถมาก	ให้	4	คะแนน
มีความสามารถมากที่สุด	ให้	5	คะแนน

จากนั้นหาค่าเฉลี่ยโดยเทียบเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.49	หมายถึงมีระดับความสามารถน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายถึงมีระดับความสามารถน้อย
ค่าเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึงมีระดับความสามารถปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึงมีระดับความสามารถมาก
ค่าเฉลี่ย	4.50 - 5.00	หมายถึงมีระดับความสามารถมากที่สุด

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้ลักษณะการวิจัยและพัฒนา (research and development) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นในการพัฒนาผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรสำหรับพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

ซึ่งสามารถรายงานผลแต่ละขึ้นตอนได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นในการพัฒนาผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี โดยศึกษาและเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประกอบการ ตลอดจนแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยใช้วิธีดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม (questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสุ่มตัวอย่างจากผู้ประกอบการที่ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 120 คน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยแบ่งการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 4 ส่วน ตามลำดับ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

ส่วนที่ 4 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ประกอบการที่ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 120 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ตารางที่ 4.1 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะของประชากร

คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	**จำนวน N = 120 คน**	**ร้อยละ**
เพศ		
ชาย	43	35.83
หญิง	76	64.17
อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	2	1.70
25-35 ปี	13	10.80
36-45 ปี	24	20.00
มากกว่า 45 ปีขึ้นไป	81	67.50
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	77	64.20
ปริญญาตรี	32	26.70
สูงกว่าปริญญาตรี	11	9.20
ประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ		
ไม่เกิน 5 ปี	25	20.80
6 - 10 ปี	23	19.20
11 – 15 ปี	30	25.00
16 – 20 ปี	11	9.20
มากกว่า 20 ปี	31	25.80
ประเภทของผู้ประกอบการ		
ผู้ผลิตชุมชนที่เป็นเจ้าของคนเดียว	69	57.50
กลุ่มผู้ผลิตชุมชน	38	31.70
ผู้ผลิตวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	13	10.80

ตารางที่ 4.1 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะของประชากร (ต่อ)

คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	**จำนวน N = 120 คน**	**ร้อยละ**
รายได้เฉลี่ยต่อปีจากการจำหน่ายสินค้า		
ไม่เกิน 100,000 บาท	37	30.80
100,001 – 500,000 บาท	44	36.70
500,001 – 1,000,000 บาท	21	17.50
1,000,001 – 5,000,000 บาท	11	9.20
มากกว่า 5,000,000 บาท	7	5.80
การจัดระดับการพัฒนาของผู้ประกอบการ		
กลุ่มดาวเด่นสู่สากล (A)	11	9.20
กลุ่มอนุรักษ์ สร้างคุณค่า (B)	18	15.00
กลุ่มพัฒนาสู่การแข่งขัน (C)	34	28.30
กลุ่มปรับตัวสู่การพัฒนา (D)	57	47.50

จากตารางที่ 4.1 แสดงลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 64.17 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 45 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 67.5 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 64.20 และมีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจมากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.80 รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 100,001 – 500,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 36.7 นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นผู้ผลิตชุมชนที่เป็นเจ้าของคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 57.50 และผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรีได้รับการจัดระดับการพัฒนาในกลุ่มปรับตัวสู่การพัฒนา (Quadrant D) คิดเป็นร้อยละ 47.50

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

สมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการ	$\overline{X}$	SD	แปลผล
ด้านความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy Orientation)			
1. ท่านสามารถทำงานต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องให้คนอื่นมาชี้แนะแนวทางให้	3.60	0.80	มาก
2. ท่านสามารถตัดสินใจดำเนินการสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองแม้ในภาวะที่รู้สึกบีบบังคับ	3.67	0.75	มาก
3. ท่านคิดว่าความเป็นตัวของตัวเองเป็นความสามารถอย่างหนึ่งที่จะนำตนเองไปสู่โอกาส	3.77	0.71	มาก
ภาพรวมเฉลี่ยด้านความเป็นตัวของตัวเอง	**3.68**	**0.64**	**มาก**
ด้านการมุ่งเน้นนวัตกรรม (Innovativeness Orientation)			
4. ท่านมีการศึกษาค้นคว้า ทดลองเพื่อผลิตสินค้าหรือบริการรูปแบบใหม่ ๆ ให้มีคุณภาพดีขึ้น	3.82	0.75	มาก
5. ท่านมีการจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ เทคโนโลยีหรือรูปแบบการทำงานใหม่ ๆ มาใช้ในสถานประกอบการ	3.61	0.85	มาก
6. ท่านเปิดโอกาสให้พนักงานได้เสนอแนะถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ ๆ	3.77	0.74	มาก
ภาพรวมเฉลี่ยด้านการมุ่งเน้นนวัตกรรม	**3.73**	**0.58**	**มาก**
ด้านความกล้าเสี่ยง (Risk Taking Orientation)			
7. ท่านกล้าเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจ เช่น ภาวะเศรษฐกิจ นโยบายรัฐบาล อัตราดอกเบี้ย	3.72	0.69	มาก
8. ท่านคิดว่างานที่มีความเสี่ยงสูงก็มักจะได้ผลตอบแทนสูงด้วย	3.74	0.77	มาก
9. ท่านมีความกล้าในการลงทุนในโครงการที่ต้องใช้เงินลงทุนสูงแม้ต้องกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน	3.61	0.84	มาก
ภาพรวมเฉลี่ยด้านความกล้าเสี่ยง	**3.69**	**0.64**	**มาก**

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี (ต่อ)

สมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการ	$\overline{X}$	SD	แปลผล
ด้านความก้าวร้าวในการแข่งขัน (Competitive Aggressiveness Orientation)			
10. ท่านยึดมั่นในการดำเนินงานด้วยแนวทางที่เหนือกว่าคู่แข่งขัน	3.77	0.74	มาก
11. ท่านมักแสวงหาข้อมูลความเคลื่อนไหวของคู่แข่งขันอยู่เสมอเพื่อนำมาใช้กำหนดแนวทางในการแข่งขัน	3.78	0.86	มาก
12. ท่านให้ความสำคัญในการพัฒนาสินค้าเพื่อให้มีคุณภาพที่โดดเด่นกว่าคู่แข่งขัน	4.14	0.73	มาก
ภาพรวมเฉลี่ยด้านความก้าวร้าวในการแข่งขัน	**3.90**	**0.64**	**มาก**
ด้านการทำงานเชิงรุก (Reactiveness)			
13. ท่านมักติดตามความเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจอยู่เสมอ	4.00	0.62	มาก
14. ท่านมักแสวงหาโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการดำเนินงานของกิจการอยู่เสมอ	3.96	0.70	มาก
15. ท่านมักแสวงหาความรู้และข้อมูลใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจของท่านเพื่อนำมาปรับใช้ในกิจการอยู่เสมอ	4.08	0.67	มาก
ภาพรวมเฉลี่ยด้านการทำงานเชิงรุก	**4.01**	**0.57**	**มาก**
ด้านการมุ่งเน้นความสำเร็จ (Achievement Orientation)			
16. ท่านชอบงานที่มีความท้าทายและมีแรงจูงใจทำงานนั้นให้สำเร็จ	3.92	0.67	มาก
17. ท่านไม่คิดที่จะล้มเลิกความตั้งใจและความพยายามในการดำเนินกิจการจนกว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้	4.21	0.66	มาก
18. ท่านได้คิดแสวงหาโอกาสและหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้กิจการมีความเจริญเติบโตมากยิ่งขึ้น	4.07	0.65	มาก
ภาพรวมเฉลี่ยด้านการมุ่งเน้นความสำเร็จ	**4.07**	**0.54**	**มาก**

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี (ต่อ)

สมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการ	$\overline{X}$	SD	แปลผล
ด้านการสร้างเครือข่าย (Networking)			
19. ท่านให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่ม ชมรมหรือสมาคมต่าง ๆ	3.89	0.77	มาก
20. ท่านร่วมมือกับสถานประกอบการอื่นในการผลิต จัดจำหน่าย บริการ หรือการส่งเสริมการตลาดร่วมกัน	3.78	0.89	มาก
21. ท่านติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนเพื่อขอความช่วยเหลือหรือสนับสนุนอยู่เสมอ เช่น ด้านความรู้ งบประมาณ เครื่องจักร	3.58	1.10	มาก
ภาพรวมเฉลี่ยด้านการสร้างเครือข่าย	**3.75**	**0.82**	**มาก**
ภาพรวมเฉลี่ยด้านความเป็นผู้ประกอบการ	**3.83**	**0.47**	**มาก**

จากตารางที่ 4.2 เป็นการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน เกี่ยวกับสมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะด้านความเป็นตัวของตัวเอง การมุ่งเน้นนวัตกรรม ความกล้าเสี่ยง ความก้าวร้าวในการแข่งขัน การทำงานเชิงรุก การมุ่งเน้นความสำเร็จ และการสร้างเครือข่าย พบว่าค่าเฉลี่ยภาพรวมด้านความเป็นผู้ประกอบการอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 และสามารถพิจารณาตามองค์ประกอบของสมรรถนะด้านความเป็นผู้ประกอบการทั้ง 7 ด้านได้ดังนี้

สมรรถนะด้านความเป็นตัวของตัวเอง พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตทั้งหมดของสมรรถนะด้านความเป็นตัวของตัวเองอยู่ระหว่าง 3.60 – 3.77 หากพิจารณาภาพรวมค่าเฉลี่ยของสมรรถนะด้านความเป็นตัวของตัวเองอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 หมายถึง ผู้ประกอบการสามารถทำงานต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องให้คนอื่นมาชี้แนะแนวทางให้ สามารถตัดสินใจดำเนินการสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง แม้ในภาวะที่รู้สึกบีบบังคับ และคิดว่าความเป็นตัวของตัวเองเป็นความสามารถอย่างหนึ่งที่จะนำตนเองไปสู่โอกาสได้

สมรรถนะด้านการมุ่งเน้นนวัตกรรม พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตทั้งหมดของสมรรถนะด้านความเป็นตัวของตัวเองอยู่ระหว่าง 3.61 – 3.82 หากพิจารณาภาพรวมค่าเฉลี่ยของสมรรถนะด้านการมุ่งเน้นนวัตกรรมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 หมายถึง ผู้ประกอบการมีการศึกษาค้นคว้าทดลอง เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการรูปแบบใหม่ ๆ ให้มีคุณภาพดีขึ้น มีการจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ เทคโนโลยีหรือรูปแบบการทำงานใหม่ ๆ มาใช้ในสถานประกอบการ และเปิดโอกาสให้พนักงานได้เสนอแนะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ ๆ

สมรรถนะด้านความกล้าเสี่ยง พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตทั้งหมดของสมรรถนะด้านความความกล้าเสี่ยงอยู่ระหว่าง 3.61 – 3.74 หากพิจารณาภาพรวมค่าเฉลี่ยของสมรรถนะด้านความกล้าเสี่ยงอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 หมายถึง ผู้ประกอบการกล้าเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจ เช่น ภาวะเศรษฐกิจ นโยบายรัฐบาล อัตราดอกเบี้ย เป็นต้น และยังคิดว่างานที่มีความเสี่ยงสูงมักจะได้รับผลตอบแทนสูงด้วย และมีความกล้าในการลงทุนในโครงการที่ต้องใช้เงินลงทุนสูงแม้ต้องกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน

สมรรถนะด้านความก้าวร้าวในการแข่งขัน พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตทั้งหมดของสมรรถนะด้านความความก้าวร้าวในการแข่งขันอยู่ระหว่าง 3.77 – 4.14 หากพิจารณาภาพรวมค่าเฉลี่ยของสมรรถนะด้านความก้าวร้าวในการแข่งขันอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 หมายถึง ผู้ประกอบการยึดมั่นในการดำเนินงานด้วยแนวทางที่เหนือกว่าคู่แข่งขัน มักแสวงหาข้อมูลความเคลื่อนไหวของคู่แข่งขันอยู่เสมอเพื่อนำมาใช้กำหนดแนวทางในการแข่งขัน และให้ความสำคัญในการพัฒนาสินค้าเพื่อให้มีคุณภาพที่โดดเด่นกว่าคู่แข่งขัน

สมรรถนะด้านการทำงานเชิงรุก พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตทั้งหมดของสมรรถนะด้านการทำงานเชิงรุกอยู่ระหว่าง 3.96 – 4.08 หากพิจารณาภาพรวมค่าเฉลี่ยของสมรรถนะด้านการทำงานเชิงรุกอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 หมายถึง ผู้ประกอบการมักมีการติดตามความเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจอยู่เสมอ และมักแสวงหาความรู้ ข้อมูลใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจมาปรับใช้ในกิจการอยู่เสมอ ตลอดจนแสวงหาโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการดำเนินธุรกิจของตน

สมรรถนะด้านการมุ่งเน้นความสำเร็จ พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตทั้งหมดของสมรรถนะด้านการมุ่งเน้นความสำเร็จอยู่ระหว่าง 3.92 – 4.21 หากพิจารณาภาพรวมค่าเฉลี่ยของสมรรถนะด้านการมุ่งเน้นความสำเร็จอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 หมายถึง ผู้ประกอบการชอบงานที่มีความท้าทายและมีแรงจูงใจทำงานนั้นให้สำเร็จ ไม่คิดที่จะล้มเลิกความตั้งใจและความพยายามในการดำเนินกิจการจนกว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ตลอดจนคิดแสวงหาโอกาสและวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้กิจการมีความเจริญเติบโตมากยิ่งขึ้น

สมรรถนะด้านการสร้างเครือข่าย พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตทั้งหมดของสมรรถนะด้านการสร้างเครือข่ายอยู่ระหว่าง 3.58 – 3.89 หากพิจารณาภาพรวมค่าเฉลี่ยของสมรรถนะด้านการสร้างเครือข่ายอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 หมายถึง ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่ม ชมรม หรือสมาคมต่าง ๆ มีการร่วมมือกับสถานประกอบการอื่นในการผลิต จัดจำหน่าย บริการ หรือการส่งเสริมการตลาดร่วมกัน และมีการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนเพื่อขอความช่วยเหลือหรือสนับสนุนอยู่เสมอ เช่น ด้านความรู้ งบประมาณ เครื่องจักร เป็นต้น

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาพรวมของสมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

สมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการ	$\overline{X}$	SD	แปลผล	ลำดับที่
การมุ่งเน้นความสำเร็จ	4.07	0.54	มาก	1
การทำงานเชิงรุก	4.01	0.57	มาก	2
ความก้าวร้าวในการแข่งขัน	3.90	0.64	มาก	3
การสร้างเครือข่าย	3.75	0.82	มาก	4
การมุ่งเน้นนวัตกรรม	3.73	0.58	มาก	5
ความกล้าเสี่ยง	3.69	0.64	มาก	6
ความเป็นตัวของตัวเอง	3.68	0.64	มาก	7
ภาพรวมเฉลี่ยสมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการ	**3.83**	**0.47**	**มาก**	

จากตารางที่ 4.3 เป็นการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน เกี่ยวกับสมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะทั้ง 7 ด้าน พบว่า สมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของสมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการทั้ง 7 ด้าน พบว่าผู้ประกอบการมีสมรรถนะด้านการมุ่งเน้นความสำเร็จมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การทำงานเชิงรุก ความก้าวร้าวในการแข่งขัน การสร้างเครือข่าย การมุ่งเน้นนวัตกรรม ความกล้าเสี่ยง และความเป็นตัวของตัวเอง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

สมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจ	$\overline{X}$	SD	แปลผล
ด้านการจัดการ (Management)			
1. ท่านวางแผนการทำงานโดยกำหนดเป้าหมายธุรกิจที่ชัดเจน และสามารถถ่ายทอดเป้าหมายนั้นไปสู่บุคลากรทุกคนให้มีความเข้าใจ	3.87	0.66	มาก
2. ท่านติดตามและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานอยู่เสมอ	3.81	0.76	มาก
3. ท่านสามารถจัดโครงสร้างบริหารองค์กรได้ชัดเจนและเหมาะสมกับขนาดหรือลักษณะของธุรกิจ	3.66	0.73	มาก

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี (ต่อ)

สมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจ	$\bar{X}$	SD	แปลผล
4. ท่านสามารถสั่งการหรือมอบหมายงานให้บุคลากรสามารถทำงานได้ตามที่กำหนด	3.83	0.68	มาก
5. บุคลากรสามารถติดต่อสื่อสารและประสานงานกันด้วยความเต็มใจและความสามารถเพื่อความสำเร็จของกิจการ	3.84	0.72	มาก
6. ท่านสามารถควบคุมงาน บุคลากร เงินทุน เครื่องจักรและวัตถุดิบให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้	3.72	0.72	มาก
ภาพรวมเฉลี่ยสรรถนะด้านการจัดการ	**3.79**	**0.55**	**มาก**
ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management)			
7. ท่านสามารถวางแผน สรรหา และคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมีปริมาณเพียงพอเหมาะสมกับ	3.54	0.76	มาก
การดำเนินธุรกิจ	3.71	0.69	มาก
8. ท่านจัดให้บุคลากรได้มีการพัฒนาความรู้ ทักษะหรือทัศนคติที่ดีในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ			
9. ท่านสามารถจ่ายค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสมทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจและทุ่มเทในการทำงาน	3.83	0.73	มาก
10. ท่านให้ความสำคัญด้านการดูแลสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงานของบุคลากร	3.93	0.63	มาก
11. การให้ความสำคัญกับข้อร้องเรียนต่าง ๆ ของพนักงานเพื่อนำมาใช้ปรับปรุงพัฒนาการบริหารบุคลากรให้ดีขึ้น	3.93	0.65	มาก
ภาพรวมเฉลี่ยสมรรถนะด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์	**3.79**	**0.53**	**มาก**
ด้านการตลาด (Marketing)			
12. ท่านให้ความสำคัญกับการวางแผนการตลาด	4.07	0.72	มาก
13. ท่านสามารถสร้างตราสินค้าให้สะดุดตาและง่ายต่อการจดจำของลูกค้า	3.82	0.75	มาก
14. ท่านพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าอยู่เสมอ	4.06	0.58	มาก
15. ท่านมีการกำหนดกลยุทธ์ด้านราคาสินค้าที่สร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า	3.86	0.70	มาก

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี (ต่อ)

สมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจ	$\overline{X}$	SD	แปลผล
16. ท่านสามารถจัดหาและพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายใหม่ ๆ อยู่เสมอเพื่อให้ลูกค้าสะดวกในการซื้อสินค้า	3.80	0.77	มาก
17. ท่านสามารถกำหนดกลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด เช่น โฆษณา ประชาสัมพันธ์ การลดราคา การออกร้าน ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	3.62	0.79	มาก
ภาพรวมเฉลี่ยสมรรถนะด้านการตลาด	**3.87**	**0.56**	**มาก**
ด้านการบริหารการผลิต (Production Management)			
18. ท่านให้ความสำคัญกับการวางแผนการผลิตเพื่อให้ตอบสนองได้ตามความต้องการของลูกค้า	3.92	0.91	มาก
19. ท่านสามารถคัดเลือกและจัดซื้อวัตถุดิบที่มีประสิทธิภาพทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ และราคาที่เหมาะสม	4.03	0.72	มาก
20. ท่านสามารถผลิตสินค้าได้ตามจำนวนเป้าหมายการผลิตที่กำหนด	3.91	0.90	มาก
21. ท่านสามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพตามที่กำหนดไว้	4.13	0.79	มาก
22. ท่านมีการพัฒนาเทคโนโลยีหรือกระบวนการผลิตให้ทันสมัยอยู่เสมอ	3.71	0.90	มาก
23. ท่านสามารถวิเคราะห์และจัดการของเสียในการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.70	0.84	มาก
ภาพรวมเฉลี่ยสมรรถนะด้านการบริหารการผลิต	**3.90**	**0.82**	**มาก**
ด้านการเงินและการบัญชี (Finance and Accounting)			
24. ท่านมีการแยกเงินที่ใช้ในการดำเนินกิจการและเงินส่วนตัวออกจากกันอย่างชัดเจน	3.57	0.85	มาก
25. ท่านให้ความสำคัญกับการจัดทำงบประมาณการใช้จ่ายเงินทั้งระยะสั้นและระยะยาว	3.53	0.66	มาก
26. ท่านสามารถหาแหล่งเงินทุนได้เพียงพอต่อความต้องการและมีต้นทุนทางการเงินที่ต่ำ	3.36	0.87	ปานกลาง
27. ท่านสามารถบริหารสภาพคล่องทางการเงินให้สามารถชำระหนี้เมื่อครบกำหนดชำระได้ตรงเวลาและสม่ำเสมอ	3.75	0.77	มาก

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี (ต่อ)

สมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจ	$\overline{X}$	SD	แปลผล
28. ท่านมีการบันทึกบัญชีที่เป็นระบบอย่างสม่ำเสมอทั้งรายรับ-รายจ่ายของกิจการ	3.37	0.87	ปานกลาง
29. ท่านมีการสรุปงบการเงินต่าง ๆ อย่างถูกต้องและสม่ำเสมอ เช่น งบแสดงฐานะทางการเงินหรืองบดุล งบกำไรขาดทุน	3.35	0.81	ปานกลาง
30. ท่านมีการวิเคราะห์ตัวเลขจากงบการเงินต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการบริหารกิจการได้อย่างเหมาะสม	3.43	0.81	ปานกลาง
ภาพรวมเฉลี่ยสมรรถนะด้านการเงินและการบัญชี	**3.48**	**0.62**	**มาก**
ภาพรวมเฉลี่ยสมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจ	**3.77**	**0.44**	**มาก**

จากตารางที่ 4.4 เป็นการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน เกี่ยวกับสมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะด้านการจัดการ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การตลาด การผลิต และการเงินและการบัญชี พบว่าค่าเฉลี่ยภาพรวมของสมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 และสามารถพิจารณาตามองค์ประกอบของสมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจทั้ง 7 ด้าน ได้ดังนี้

สมรรถนะด้านการจัดการ พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตทั้งหมดของสมรรถนะด้านการจัดการอยู่ระหว่าง 3.66 – 3.87 หากพิจารณาภาพรวมค่าเฉลี่ยของสมรรถนะด้านการจัดการอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 หมายถึง ผู้ประกอบการมีการวางแผนการทำงานโดยกำหนดเป้าหมายของธุรกิจที่ชัดเจน สามารถถ่ายทอดเป้าหมายไปสู่บุคลากรทุกคนให้มีความเข้าใจ มีการติดตามและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานอยู่เสมอ สามารถจัดโครงสร้างการบริหารองค์กรได้ชัดเจนและเหมาะสมกับขนาดหรือลักษณะของธุรกิจ สามารถสั่งการหรือมอบหมายงานให้บุคลากรสามารถทำงานได้ตามที่กำหนด สามารถติดต่อสื่อสารและประสานงานกันด้วยความเต็มใจและความสามารถเพื่อความสำเร็จของกิจการ และสามารถควบคุมบุคลากร เงินทุน เครื่องจักรและวัตถุดิบให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สมรรถนะด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตทั้งหมดของสมรรถนะด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์อยู่ระหว่าง 3.54 – 3.93 หากพิจารณาภาพรวมค่าเฉลี่ยของสมรรถนะด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 หมายถึง ผู้ประกอบการสามารถวางแผน สรรหา และคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมีปริมาณเพียงพอเหมาะสมกับการดำเนินงาน มีการจัดให้บุคลากรได้มีการพัฒนาความรู้ ทักษะหรือทัศนคติที่ดีใน

การทำงานอย่างสม่ำเสมอ สามารถจ่ายค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม มีการดูแลสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงานทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจและทุ่มเทในการทำงาน ตลอดจนให้ความสำคัญกับข้อร้องเรียนต่าง ๆ ของพนักงานเพื่อนำมาใช้ปรับปรุงพัฒนาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

สมรรถนะด้านการตลาด พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตทั้งหมดของสมรรถนะด้านการตลาดอยู่ระหว่าง 3.62 – 4.07 หากพิจารณาภาพรวมค่าเฉลี่ยของสมรรถนะด้านการตลาดอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 หมายถึง ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการวางแผนการตลาด สามารถสร้างตราสินค้าให้สะดุดตาและง่ายต่อการจดจำของลูกค้า มีการพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าอยู่เสมอ สามารถกำหนดกลยุทธ์ด้านราคาสินค้าที่สร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า มีการจัดหาและพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายใหม่ ๆ อยู่เสมอเพื่อให้ลูกค้าสะดวกในการซื้อสินค้า และสามารถกำหนดกลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด เช่น การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การลดราคา การออกร้านที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

สมรรถนะด้านการบริหารการผลิต พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตทั้งหมดของสมรรถนะด้านการบริหารการผลิตอยู่ระหว่าง 3.70 – 4.13 หากพิจารณาภาพรวมค่าเฉลี่ยของสมรรถนะด้านการบริหารการผลิตอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 หมายถึง ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการวางแผนการผลิตเพื่อให้ตอบสนองได้ตามความต้องการของลูกค้า สามารถคัดเลือกและจัดซื้อวัตถุดิบที่มีประสิทธิภาพทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ และราคาที่เหมาะสม ผลิตสินค้าได้ตามคุณภาพและจำนวนเป้าหมายการผลิตที่กำหนดไว้ มีการพัฒนาเทคโนโลยีหรือกระบวนการผลิตให้ทันสมัยอยู่เสมอ และสามารถวิเคราะห์และจัดการของเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมรรถนะด้านการเงินและการบัญชี พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตทั้งหมดของสมรรถนะด้านการเงินและการบัญชีอยู่ระหว่าง 3.35 – 3.75 หากพิจารณาภาพรวมค่าเฉลี่ยของสมรรถนะด้านการเงินและการบัญชีอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 หมายถึงผู้ประกอบการมีการแยกเงินที่ใช้ในการดำเนินกิจการและเงินส่วนตัว ให้ความสำคัญกับการจัดทำงบประมาณการใช้จ่ายเงินทั้งในระยะสั้นและระยะยาว สามารถจัดหาแหล่งเงินทุนได้เพียงพอต่อความต้องการและมีต้นทุนทางการเงินที่ต่ำ สามารถบริหารสภาพคล่องทางการเงินให้สามารถชำระหนี้เมื่อครบกำหนดชำระ บันทึกบัญชีที่เป็นระบบทั้งรายรับและรายจ่าย ตลอาดจนการสรุปงบการเงินต่าง ๆ เช่น งบแสดงฐานะทางการเงิน งบกำไรขาดทุน และการนำตัวเลขทางการเงินมาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการบริหารกิจการได้ในระดับปานกลางเท่านั้น

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาพรวมของสมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

สมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจ	$\overline{X}$	SD	แปลผล	ลำดับที่
การบริหารการผลิต	3.90	0.53	มาก	1
การตลาด	3.87	0.56	มาก	2
การจัดการทรัพยากรมนุษย์	3.79	0.53	มาก	3
การจัดการ	3.79	0.55	มาก	4
การเงินและการบัญชี	3.48	0.62	ปานกลาง	5
ภาพรวมเฉลี่ยสมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจ	**3.77**	**0.44**	**มาก**	

จากตารางที่ 4.5 เป็นการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน เกี่ยวกับสมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะทั้ง 5 ด้าน พบว่า สมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของสมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจทั้ง 5 ด้าน พบว่า ผู้ประกอบการมีสมรรถนะในระดับมากได้แก่ การบริหารการผลิต การตลาด การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการ ส่วนสมรรถนะด้านการเงินและการบัญชีผู้ประกอบการมีสมรรถนะในระดับปานกลางเท่านั้น

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะเฉพาะด้านความเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

สมรรถนะเฉพาะด้านความเป็นผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร	$\overline{X}$	SD	แปลผล
ด้านการมุ่งเน้นคุณภาพ (Quality Orientation)			
1. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบคุณภาพมาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าประเภทอาหารและเครื่องดื่ม เช่น มผช. อย. GMP ฮาลาล เป็นต้น	3.60	0.88	มาก
2. ท่านวิเคราะห์และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้ลูกค้าได้บริโภคสินค้าที่มีความสะอาดและปลอดภัยที่สุด	4.02	0.73	มาก

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะเฉพาะด้านความเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี (ต่อ)

สมรรถนะเฉพาะด้านความเป็นผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร	$\overline{X}$	SD	แปลผล
3. ท่านสามารถวิเคราะห์และปรับปรุงกระบวนการผลิตและการดำเนินงานให้ผลงานมีคุณภาพเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง	3.94	0.68	มาก
4. ท่านมีความมุ่งมั่นให้กิจการได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้าประเภทอาหารและเครื่องดื่ม	4.05	0.81	มาก
ภาพรวมเฉลี่ยด้านการมุ่งเน้นคุณภาพ	**3.90**	**0.67**	**มาก**
ด้านการจัดการโซ่อุปทาน (Supply Chain Management)			
5. ท่านสามารถประสานงานกับผู้ขายวัตถุดิบเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ของวัตถุดิบที่ต้องการอย่างสม่ำเสมอ	3.82	0.62	มาก
6. ท่านสามารถคัดเลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพและต้นทุนต่ำ	3.81	0.65	มาก
7. ท่านสามารถจัดหาวัตถุดิบได้เพียงพอต่อการดำเนินงาน	3.85	0.67	มาก
8. ท่านสามารถควบคุมการผลิตเพื่อใช้ประโยชน์จากวัตถุดิบได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.87	0.62	มาก
9. สถานที่เก็บวัตถุดิบและสินค้ามีความเพียงพอและปลอดภัย	3.81	0.80	มาก
10.การจัดส่งสินค้าให้ลูกค้ามีการบรรจุหีบห่อที่รัดกุมและปลอดภัยต่อสินค้า	3.83	0.80	มาก
11.ท่านสามารถวางแผนการขนส่งทำให้ส่งสินค้าได้ทันเวลาตรงต่อความต้องการของลูกค้า และมีต้นทุนการขนส่งที่ต่ำ	3.84	0.67	มาก
ภาพรวมเฉลี่ยด้านการจัดการโซ่อุปทาน	**3.83**	**0.54**	**มาก**
ด้านการมุ่งเน้นลูกค้า (Customer Orientation)			
12. ท่านพยามค้นหาและวิเคราะห์ความต้องการของลูกค้าอยู่เสมอ	3.82	0.69	มาก

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะเฉพาะด้านความเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี (ต่อ)

สมรรถนะเฉพาะด้านความเป็นผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร	$\overline{X}$	SD	แปลผล
13. ท่านรับฟังและวิเคราะห์ปัญหาตลอดจนข้อโต้แย้งต่าง ๆ จากลูกค้า	4.04	0.57	มาก
14. ท่านสามารถชี้แจงรายละเอียดสินค้าและบริการรวมทั้งตอบข้อซักถามต่าง ๆ ให้กับลูกค้าจนทำให้ลูกค้าได้รับความพึงพอใจ	4.09	0.58	มาก
15. ท่านมักค้นหาวิธีการในการปรับปรุงระบบดำเนินงานและกระบวนการให้บริการลูกค้าอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ลูกค้าพึงพอใจ	3.94	0.65	มาก
ภาพรวมเฉลี่ยด้านการมุ่งเน้นลูกค้า	**3.98**	**0.53**	**มาก**
ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement)			
16. ท่านทบทวนและวิเคราะห์กระบวนการผลิตและการดำเนินงานอยู่เสมอ	3.93	0.57	มาก
17. ท่านนำข้อมูลที่ได้จากการทบทวนและวิเคราะห์มาคิดค้นและวางแผนเพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิตและการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	3.97	0.55	มาก
18. ท่านสามารถกระตุ้นจูงใจให้บุคลากรปรับปรุงและพัฒนาระบบงานต่าง ๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ	3.88	0.56	มาก
19. ท่านจะติดตามและประเมินผลการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการผลิตและการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ	3.89	0.58	มาก
ภาพรวมเฉลี่ยด้านการการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	**3.91**	**0.50**	**มาก**
ภาพรวมเฉลี่ยสมรรถนะเฉพาะด้านความเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร	**3.91**	**0.46**	**มาก**

จากตารางที่ 4.6 เป็นการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน เกี่ยวกับสมรรถนะเฉพาะด้านความเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะด้านการมุ่งเน้นคุณภาพ การจัดการโซ่อุปทาน การมุ่งเน้นลูกค้า และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง พบว่าค่าเฉลี่ยภาพรวมของสมรรถนะเฉพาะด้านความเป็นผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 และสามารถพิจารณาตามองค์ประกอบของสมรรถนะเฉพาะด้านความเป็นผู้ประกอบการผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ทั้ง 4 ด้าน ได้ดังนี้

สมรรถนะด้านการมุ่งเน้นคุณภาพ พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตทั้งหมดของสมรรถนะด้านการมุ่งเน้นคุณภาพอยู่ระหว่าง 3.60 – 4.05 หากพิจารณาภาพรวมค่าเฉลี่ยของสมรรถนะด้านการมุ่งเน้นคุณภาพอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 หมายถึง ผู้ประกอบการมีรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบคุณภาพมาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าประเภทอาหารและเครื่องดื่ม เช่น มผช. อย. GMP. ฮาลาล เป็นต้น มีการวิเคราะห์และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้สินค้ามีคุณภาพสะอาด และปลอดภัยสำหรับลูกค้าอย่างต่อเนื่อง และมีความมุ่งมั่นให้กิจการได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้าประเภทอาหารและเครื่องดื่ม

สมรรถนะด้านการจัดการโซ่อุปทาน พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตทั้งหมดของสมรรถนะด้านการจัดการโซ่อุปทานอยู่ระหว่าง 3.81 – 3.87 หากพิจารณาภาพรวมค่าเฉลี่ยของสมรรถนะด้านการจัดการโซ่อุปทานอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 หมายถึง ผู้ประกอบการสามารถประสานงานกับผู้ขายวัตถุดิบเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ของวัตถุดิบที่ต้องการอย่างสม่ำเสมอ สามารถคัดเลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพและต้นทุนต่ำ จัดหาวัตถุดิบได้เพียงพอต่อการดำเนินงาน สามารถควบคุมการผลิตเพื่อใช้ประโยชน์จากวัตถุดิบได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีสถานที่เก็บวัตถุดิบและสินค้าที่เพียงพอและมีความปลอดภัย การจัดส่งสินค้าให้ลูกค้ามีการบรรจุหีบห่อที่รัดกุมและปลอดภัยต่อสินค้า สามารถวางแผนการขนส่งทำให้ส่งสินค้าได้ทันเวลา ตรงต่อความต้องการของลูกค้า และมีต้นทุนการขนส่งที่ต่ำ

สมรรถนะด้านการมุ่งเน้นลูกค้า พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตทั้งหมดของสมรรถนะด้านการมุ่งเน้นลูกค้าอยู่ระหว่าง 3.82 – 4.09 หากพิจารณาภาพรวมค่าเฉลี่ยของสมรรถนะด้านการมุ่งเน้นลูกค้าอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 หมายถึง ผู้ประกอบการพยายามค้นหาและวิเคราะห์ความต้องการของลูกค้าอยู่เสมอ รับฟังและวิเคราะห์ปัญหาตลอดจนข้อโต้แย้งต่างๆ จากลูกค้า สามารถชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับสินค้าและบริการ รวมทั้งตอบข้อซักถามต่าง ๆ ให้กับลูกค้าจนทำให้ลูกค้าได้รับความพึงพอใจ และผู้ประกอบการมักค้นหาวิธีการในการปรับปรุงระบบการดำเนินงานและกระบวนการให้บริการลูกค้าอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ

สมรรถนะด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตทั้งหมดของสมรรถนะด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องอยู่ระหว่าง 3.88 – 3.97 หากพิจารณาภาพรวมค่าเฉลี่ยของสมรรถนะด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 หมายถึง ผู้ประกอบการมีการทบทวนและวิเคราะห์กระบวนการผลิตและการดำเนินงาน และนำข้อมูลที่ได้จากการทบทวนและวิเคราะห์วางแผนเพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิตและการดำเนินงานต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถกระตุ้นจูงใจให้บุคลากรปรับปรุงและพัฒนาระบบงานต่าง ๆ อยู่เสมอ และมีการติดตามและประเมินผลการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการผลิตและการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาพรวมของสมรรถนะเฉพาะด้านความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

สมรรถนะเฉพาะด้านความเป็นผู้ประกอบการผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร	$\overline{X}$	SD	แปลผล	ลำดับที่
การมุ่งเน้นลูกค้า	3.98	0.53	มาก	1
การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	3.91	0.50	มาก	2
การมุ่งเน้นคุณภาพ	3.90	0.67	มาก	3
การจัดการโซ่อุปทาน	3.83	0.54	มาก	4
ภาพรวมเฉลี่ยสมรรถนะเฉพาะด้านความเป็นผู้ประกอบการธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม	**3.91**	**0.46**	**มาก**	

จากตารางที่ 4.7 เป็นการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน เกี่ยวกับสมรรถนะเฉพาะด้านความเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะทั้ง 4 ด้าน พบว่า สมรรถนะเฉพาะความเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของสมรรถนะเฉพาะความเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ทั้ง 4 ด้าน พบว่า ผู้ประกอบการมีสมรรถนะด้านการมุ่งเน้นลูกค้ามากที่สุด รองลงมาได้แก่ การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง การมุ่งเน้นคุณภาพ และการจัดการโซ่อุปทาน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

สมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี	$\overline{X}$	SD	แปลผล
สมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการ	3.83	0.47	มาก
สมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจ	3.77	0.44	มาก
สมรรถนะเฉพาะด้านความเป็นผู้ประกอบการธุรกิจแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร	3.91	0.46	มาก
ภาพรวมเฉลี่ยสมรรถนะของผู้ประกอบการธุรกิจแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร	**3.83**	**0.41**	**มาก**

จากตารางที่ 4.8 เป็นการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน เกี่ยวกับสมรรถนะของ ผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะทั้ง 3 ด้าน พบว่า สมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของสมรรถนะทั้ง 3 ด้าน พบว่า ผู้ประกอบการมีสมรรถนะเฉพาะด้านความเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารมากที่สุด รองลงมาได้แก่ สมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการ และสมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจ ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรสำหรับพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักสูตรสำหรับการพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี โดยหลักสูตรฝึกอบรมในการวิจัยนี้เป็นการสร้างจากข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาขั้นตอนที่ 1 ได้หลักสูตร ดังนี้

1. ชื่อหลักสูตร การพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชน แปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

2. หลักการและเหตุผล

เศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมามีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ร่วมทั้งผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่เชื่อมโยงประเทศในภูมิภาคต่างๆ ของโลกให้ใกล้ชิดกันมากขึ้นนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะการก้าวสู่ความเป็นโลกหลายศูนย์กลางอันเนื่องจากการขยายตัวของขั้วอำนาจทางเศรษฐกิจใหม่ส่งผลกระทบในวงกว้างต่อระบบเศรษฐกิจและการปรับตัวของแต่ละประเทศ ด้วยเหตุดังกล่าวประเทศไทยจึงต้องปรับบทบาทเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงด้วยการสร้างความเข้มแข็งและการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวของผู้ประกอบการไทย ให้ทันกับสถานการณ์การเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ด้วยการมุ่งเน้นเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากรและผู้ประกอบการท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและเพิ่มระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มจะมีบทบาทสูงในอนาคต ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2554 - 2559)

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อหนุนเสริมเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็งเป็นแนวทางประการหนึ่งที่จะสร้างความเจริญแก่ชุมชนให้สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่

สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น สามารถจำหน่ายในตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ โดยมีหลักการพื้นฐาน 3 ประการ คือ

1) ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล (local yet global)

2) พึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์ (self-reliance-creativity)

3) การสร้างทรัพยากรมนุษย์ (human resource development)

จากนโยบายของรัฐบาลซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาว่าต้องการจัดให้มีโครงการส่งเสริมผลิตภัณฑ์เศรษฐกิจชุมชนในรูปแบบหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เพื่อให้แต่ละชุมชนได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้าโดยรัฐพร้อมที่จะเข้าช่วยเหลือในด้านความรู้สมัยใหม่ และการบริหารจัดการเพื่อเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ด้วยการนำทรัพยากร ภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น และมูลค่าเพิ่ม เป็นที่ต้องการของตลาด ทั้งในและต่างประเทศและได้กำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกาศ ณ วันที่ 7 กันยายน 2544 ขึ้น โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติหรือเรียกโดยย่อว่า กอ.นตผ และให้คณะกรรมการ กอ.นตผ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนแม่บทการดำเนินงาน“หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” กำหนดมาตรฐานและหลักเกณฑ์การคัดเลือกและขึ้นบัญชีผลิตภัณฑ์ดีเด่นของตำบลรวมทั้งสนับสนุนให้การดำเนินงาน เป็นไปตามนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนแม่บทอย่างมีประสิทธิภาพ

จังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีนโยบายมุ่งเน้นพัฒนาเศรษฐกิจสินค้าชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ตลอดจนการพัฒนาผลิตภัณฑ์และส่งเสริมช่องทางการจำหน่าย โดยในปัจจุบันจังหวัดเพชรบุรีมีผลิตภัณฑ์ชุมชน หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จำนวน 951 ผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 421 ผลิตภัณฑ์ รองลงมาเป็นของใช้ของตกแต่ง จำนวน 277 ผลิตภัณฑ์ สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร จำนวน 174 ผลิตภัณฑ์ และผ้าและเครื่องแต่งกาย จำนวน 79 ผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้จากรายงานของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรีเกี่ยวกับการจัดกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ตามระดับการพัฒนา (quadrant) พบว่า จากจำนวนผลิตภัณฑ์ทั้งหมด 951 ผลิตภัณฑ์ มีผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการจัดกลุ่มอยู่ในระดับดาวเด่นสู่สากล (A) จำนวนเพียง 195 ผลิตภัณฑ์ รองลงมาเป็นระดับอนุรักษ์สร้างคุณค่า (B) จำนวน 90 ผลิตภัณฑ์ ระดับพัฒนาสู่การแข่งขัน (C) จำนวน 299 ผลิตภัณฑ์ และระดับปรับตัวสู่การแข่งขัน (D) จำนวน 367 ผลิตภัณฑ์ (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรี, 2558) จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดเพชรบุรีที่ได้รับการจัดกลุ่มอยู่ในระดับดาวเด่นสู่สากล (A) ซึ่งหมายถึงผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสูง และผลิตได้จำนวนมากอย่างต่อเนื่อง มีตลาดจำหน่ายทั้งภายในและต่างประเทศ มีกำลังการผลิตที่รองรับการสั่งซื้อได้ในปริมาณมากและมีศักยภาพในการส่งออกตลาดต่างประเทศได้ในระยะยาวมี

จำนวนเพียง 195 ผลิตภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 20.5 ของจำนวนผลิตภัณฑ์ทั้งหมด และยังพบว่าผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 421 ผลิตภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 44.27 ของผลิตภัณฑ์ทั้งหมด จะเห็นได้ว่าจังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในการผลิตอาหารและเครื่องดื่ม แต่อย่างไรก็ตามหากพิจารณาจากการจัดกลุ่มผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังอยู่ในกลุ่มสุดท้ายคือต้องปรับตัวสู่การแข่งขัน (ข้อมูล : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรี ณ วันที่ 20 ตุลาคม 2559)

ดังนั้นหากภาครัฐต้องการพัฒนาสมรรถนะการผลิตภัณฑ์และแปรรูปอาหารในจังหวัดเพชรบุรีให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับสากลได้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะประเภทผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสร้างความเข้มแข็งตามยุทธศาสตร์ “เพชรบุรีเมืองน่าอยู่ น่ากิน น่าเที่ยว” จากสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา การพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะทำให้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้ประกอบการโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารเลและเครื่องดื่มในจังหวัดเพชรบุรีให้มีขีดความสามารถทางการแข่งขันในเชิงพาณิชย์และเป็นที่ยอมรับในระดับสากลได้ต่อไป

3. แนวคิดของหลักสูตรฝึกอบรม

เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

4.1 เพื่อให้ผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี ที่เข้ารับการฝึกอบรมได้รับการพัฒนาสมรรถนะในการประกอบการ

4.2 เพื่อให้ผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี มีความสามารถในการพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ในการประกอบการ

5. หลักการจัดระบบเนื้อหาของหลักสูตร

หลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี ที่ได้มาจากการวิจัยเชิงสำรวจสมรรถนะที่จำเป็นในการพัฒนาผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ซึ่งสามารถจัดกลุ่มองค์ประกอบของสมรรถนะหลักของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรีได้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

5.1 องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารการผลิต

5.2 องค์ประกอบที่ 2 ด้านการตลาด

5.3 องค์ประกอบที่ 3 ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์

5.4 องค์ประกอบที่ 4 ด้านการจัดการ

5.5 องค์ประกอบที่ 5 ด้านการเงินและการบัญชี

จากองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านสามารถนำมากำหนดเนื้อหาของหลักสูตรเป็นหน่วยการฝึกอบรมได้ดังนี้

หน่วยที่ 1 หนทางสู่การทำธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการมืออาชีพ
สอดคล้องกับองค์ประกอบที่ 4

หน่วยที่ 2 แปลงความท้าทายให้เป็นโอกาสด้วยกลยุทธ์การตลาดที่โดนใจผู้บริโภค
สอดคล้องกับองค์ประกอบที่ 2

หน่วยที่ 3 สรรคนเพื่อสร้างงาน ทีมสำราญงานสำเร็จ
สอดคล้องกับองค์ประกอบที่ 3

หน่วยที่ 4 การบริหารการผลิต ด้วยแนวคิด Thailand 4.0
สอดคล้องกับองค์ประกอบที่ 1

หน่วยที่ 5 การเงินและการบัญชีสำหรับผู้ประกอบการ
สอดคล้องกับองค์ประกอบที่ 5

6. โครงสร้างของหลักสูตร

หลักสูตรประกอบด้วยเนื้อหาการฝึกอบรม 5 หน่วย ได้แก่

หน่วยที่ 1 หนทางสู่การทำธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการมืออาชีพ

1. จำนวนชั่วโมง 3 ชั่วโมง

2. วัตถุประสงค์ของหน่วยการฝึกอบรม

เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ชุมชน

3. คำอธิบายเนื้อหาวิชา

การฉายภาพวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมายของธุรกิจ กลยุทธ์การดำเนินงาน การวิเคราะห์ SWOT โครงสร้างการบริหารองค์กร ความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ การเข้าถึงแหล่งทุน การวางแผน การติดต่อสื่อสารและการประสานงาน การเสริมสร้างภาวะผู้นำในการบริหารจัดการและควบคุมงาน การบริหารความเสี่ยง

4. กิจกรรมการเรียนรู้และวิธีการฝึกอบรม

4.1 การบรรยายเชิงวิเคราะห์

4.2 กรณีศึกษา

4.3 แบ่งกลุ่มระดมความคิดเห็น

4.4 การตอบข้อซักถาม

5. สื่อประกอบการฝึกอบรม สื่อการนำเสนองาน เอกสาร สื่อกิจกรรม

6. การวัดและประเมินผล การซักถาม การตอบคำถาม แบบประเมินตนเอง

หน่วยที่ 2 แปลงความท้าทายให้เป็นโอกาสด้วยกลยุทธ์การตลาดที่โดนใจผู้บริโภค

1. จำนวนชั่วโมง 3 ชั่วโมง

2. วัตถุประสงค์ของหน่วยการฝึกอบรม

เพื่อเสริมสร้างมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนการตลาดและศิลปะการสร้างตราสินค้าให้เป็นที่ประทับใจ

3. คำอธิบายเนื้อหาวิชา

ความหมาย/ความสำคัญของกลยุทธ์การตลาดแนวใหม่ การจัดทำแผนการตลาด การวิเคราะห์ผู้บริโภค การประเมินสินค้าตนเองและคู่แข่ง การพัฒนาสินค้าให้ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค การตั้งราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย ทำเลและแหล่งประกอบการ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ กิจกรรมส่งเสริมการขาย การตลาดออนไลน์ โลกใหม่ของธุรกิจ การสร้างและบริหาร Brand

4. กิจกรรมการเรียนรู้และวิธีการฝึกอบรม

4.1 การบรรยายเชิงวิเคราะห์

4.2 กรณีศึกษา

4.3 แบ่งกลุ่มระดมความคิดเห็น

4.4 การตอบข้อซักถาม

5. สื่อประกอบการฝึกอบรม สื่อการนำเสนองาน เอกสาร ตัวอย่างการสื่อสารการตลาดแนวใหม่

6. การวัดและประเมินผล การซักถาม การตอบคำถาม แบบประเมินตนเอง

หน่วยที่ 3 สรรคนเพื่อสร้างงาน ทีมสำราญงานสำเร็จ

1. จำนวนชั่วโมง 3 ชั่วโมง

2. วัตถุประสงค์ของหน่วยการฝึกอบรม

เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์เพื่อจัดสรรคนให้ตรงกับงานและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. คำอธิบายเนื้อหาวิชา

การวางแผนสรรหา คัดเลือกบุคลากรที่เหมาะสมกับการดำเนินธุรกิจ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การบริหารจัดการค่าตอบแทนและสวัสดิการ การจัดการคนเก่ง การสร้างทีมงาน

4. กิจกรรมการเรียนรู้และวิธีการฝึกอบรม

4.1 การบรรยายเชิงวิเคราะห์

4.2 กรณีศึกษา

4.3 แบ่งกลุ่มระดมความคิดเห็น

4.4 การตอบข้อซักถาม

5. สื่อประกอบการฝึกอบรม สื่อการนำเสนองาน เอกสาร

6. การวัดและประเมินผล การซักถาม การตอบคำถาม แบบประเมินตนเอง

หน่วยที่ 4 การบริหารการผลิตด้วยแนวคิด Thailand 4.0

1. จำนวนชั่วโมง 3 ชั่วโมง

2. วัตถุประสงค์ของหน่วยการฝึกอบรม

เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีหรือกระบวนการผลิตที่ทันสมัย

3. คำอธิบายเนื้อหาวิชา

หลักการคิดสร้างสรรค์ในการการบริหารการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีหรือกระบวนการผลิตที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าด้วยการจัดการห่วงโซ่อุปทาน การวางแผนการผลิต การเลือกวัตถุดิบ การคิดต้นทุนการผลิต การประเมินความสอดคล้องระหว่างผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์และพฤติกรรมผู้บริโภค การจัดการของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ

4. กิจกรรมการเรียนรู้และวิธีการฝึกอบรม

4.1 การบรรยายประกอบการสาธิต

4.2 กรณีศึกษา

4.3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

4.4 การตอบข้อซักถาม

5. สื่อประกอบการฝึกอบรม สื่อการนำเสนองาน เอกสาร ตัวอย่างการพัฒนาการผลิตด้วยเทคโนโลยี

6. การวัดและประเมินผล การซักถาม การตอบคำถาม

หน่วยที่ 5 การเงินและการบัญชีสำหรับผู้ประกอบการ

1. จำนวนชั่วโมง 6 ชั่วโมง

2. วัตถุประสงค์ของหน่วยการฝึกอบรม

เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเงินและการเงินและการบัญชีสำหรับผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

3. คำอธิบายเนื้อหาวิชา

ความรู้เกี่ยวกับบัญชีและการจัดทำบัญชีในการดำเนินธุรกิจ ระบบบัญชีสำหรับผู้ประกอบการการ การวิเคราะห์รายได้และค่าใช้จ่ายของธุรกิจ การจัดทำงบกำไร - ขาดทุน การบริหารสภาพคล่อง การจัดทำแผนใช่จ่ายงบประมาณระยะสั้นและระยะยาว การหาแหล่งเงินทุน ความรู้เกี่ยวกับภาษี

4. กิจกรรมการเรียนรู้และวิธีการฝึกอบรม

4.1 การบรรยายเชิงวิเคราะห์

4.2 กรณีศึกษา

4.3 การตอบข้อซักถาม

5. สื่อประกอบการฝึกอบรม สื่อการนำเสนองาน เอกสาร

6. การวัดและประเมินผล การซักถาม การตอบคำถาม แบบประเมินตนเอง

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรสำหรับการพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี ประเมินโดยการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี กับผู้ประกอบการโดยคัดเลือกแบบเจาะจงจำนวน 35 คน เพื่อเข้ารับการทดลองตามวิธีการของหลักสูตร ซึ่งดำเนินการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังทดลอง (The one group pre-test post-test design) ตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจากการวิจัย ใช้แบบประเมินตนเองตามสมรรถนะต่างๆ ก่อนและหลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรม หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี แล้วนำผลการทดลองก่อนกับหลังการอบรมมาเปรียบเทียบ โดยใช้วิธี Paired Sample Test ด้วยสถิติทดสอบที (t-test) ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง ผลการประเมินมีดังนี้

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินตนเองก่อนและหลังการฝึกอบรมตามหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

สมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการ	ก่อนอบรม			หลังอบรม		
	$\overline{X}$	SD	แปลผล	$\overline{X}$	SD	แปลผล
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ชุมชน	2.71	0.86	ปานกลาง	4.09	0.92	มาก
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนการตลาดและศิลปะการสร้างตราสินค้าให้เป็นที่ประทับใจ	2.77	0.77	ปานกลาง	4.14	0.88	มาก
3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์เพื่อจัดสรรคนให้ตรงกับงานและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	2.83	0.89	ปานกลาง	4.00	0.91	มาก
4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีหรือกระบวนการผลิตที่ทันสมัย	2.71	0.89	ปานกลาง	3.91	0.92	มาก

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินตนเองก่อนและหลังการฝึกอบรมตามหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี (ต่อ)

สมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการ	ก่อนอบรม			หลังอบรม		
	$\overline{X}$	SD	แปลผล	$\overline{X}$	SD	แปลผล
5. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเงินและการบัญชีสำหรับผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร	2.54	0.82	ปานกลาง	4.00	0.91	มาก
ภาพรวม	**2.71**	**0.74**	**ปานกลาง**	**4.03**	**0.83**	**มาก**

จากตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ประกอบการก่อนการเข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมสมรรถนะทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยองค์ประกอบของสมรรถนะทั้ง 5 ด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์เพื่อจัดสรรคนให้ตรงกับงานและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนการตลาดและศิลปะการสร้างตราสินค้าให้เป็นที่ประทับใจ การดำเนินธุรกิจและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ชุมชน การบริหารการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีหรือกระบวนการผลิตที่ทันสมัย และการเงินและการบัญชีสำหรับผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ตามลำดับ

ส่วนผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ประกอบการหลังการเข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมสมรรถนะทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยองค์ประกอบของสมรรถนะทั้ง 5 ด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การวางแผนการตลาดและศิลปะการสร้างตราสินค้าให้เป็นที่ประทับใจ ด้านการดำเนินธุรกิจและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ชุมชน การจัดการทรัพยากรมนุษย์เพื่อจัดสรรคนให้ตรงกับงานและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเงินและการบัญชีสำหรับผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร และการบริหารการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีหรือกระบวนการผลิตที่ทันสมัย ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินตนเองก่อนและหลังการอบรมตามหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

สมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการ	ก่อนอบรม		หลังอบรม		t	P
	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD		
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ชุมชน	2.71	0.86	4.09	0.92	-13.56	0.00
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนการตลาดและศิลปะการสร้างตราสินค้าให้เป็นที่ประทับใจ	2.77	0.77	4.14	0.88	-12.57	0.00
3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์เพื่อจัดสรรคนให้ตรงกับงานและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	2.83	0.89	4.00	0.91	-7.78	0.00
4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีหรือกระวนการผลิตที่ทันสมัย	2.71	0.89	3.91	0.92	-10.48	0.00
5. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเงินและการบัญชีสำหรับผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร	2.54	0.82	4.00	0.91	-11.05	0.00
ภาพรวม	**2.71**	**0.74**	**4.03**	**0.83**	**-14.26**	**0.00**

จากตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินตนเองก่อนและหลังการอบรมตามหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่าสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี ระหว่างก่อนและหลังการเข้ารับการฝึกอบรมแตกต่างกันโดยมีสมรรถนะมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยสรรถนะที่สำคัญทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการดำเนินธุรกิจและพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ชุมชน การวางแผนการตลาดและศิลปะการสร้างตราสินค้าให้เป็นที่ประทับใจ การจัดการทรัพยากรมนุษย์เพื่อจัดสรรคนให้ตรงกับงานและพัฒนา

ทรัพยากรมนุษย์ให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีหรือกระบวนการผลิตที่ทันสมัย และการเงินและการบัญชีสำหรับผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร 2) เพื่อสร้างหลักสูตรสำหรับการพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี และ 3) เพื่อประเมินหลักสูตรสำหรับการพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

ดำเนินการวิจัยโดยใช้ลักษณะการวิจัยและพัฒนา (research and development) โดยมีกรอบแนวคิดและวิธีการวิจัยที่ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นในการพัฒนาผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในกลุ่มแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งลงทะเบียนไว้กับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรี โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 ราย ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยเป็นแบบสอบถามสำหรับสอบถามผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี สถิติที่นำมาใช้ในการอธิบายประกอบด้วย ค่าความถี่ (frequency) ค่าอัตราส่วนร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ t-test และการวิเคราะห์ ANOVA

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรสำหรับพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี หลักสูตรฝึกอบรมในการวิจัยนี้เป็นการสร้างจากข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาขั้นตอนที่ 1 ซึ่งมีกระบวนการดำเนินงาน 3 ส่วนคือ การสร้างโครงร่างหลักสูตร การประเมินโครงร่างหลักสูตรและการพัฒนาโครงร่างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้วิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี การประเมินหลักสูตรโดยการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของจำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา กระทำแบบวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental) กลุ่มตัวอย่างในการทดลองคัดเลือกผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรีแบบเจาะจงจำนวน 35 คนเพื่อเข้ารับการทดลองตามวิธีการของหลักสูตรเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี โดยดำเนินการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังทดลอง (The one group pre-test post-test design)

สรุปผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นในการพัฒนาผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย อายุมากกว่า 45 ปีขึ้นไป มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจมากกว่า 20 ปี รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 100,001 – 500,000 บาทต่อปี ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นผู้ผลิตชุมชนที่เป็นเจ้าของคนเดียว และผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่ได้รับการจัดระดับการพัฒนาในกลุ่มปรับตัวสู่การพัฒนา (Quadrant D) มากที่สุด

2. สมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะทั้ง 3 ด้าน พบว่า สมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของสมรรถนะทั้ง 3 ด้าน พบว่า ผู้ประกอบการมีสมรรถนะเฉพาะด้านความเป็นผู้ประกอบการธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มมากที่สุด รองลงมาได้แก่ สมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการ และสมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจ ตามลำดับ

2.1 สมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะทั้ง 7 ด้าน พบว่า สมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของสมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการทั้ง 7 ด้าน พบว่าผู้ประกอบการมีสมรรถนะด้านการมุ่งเน้นความสำเร็จมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การทำงานเชิงรุก ความก้าวร้าวในการแข่งขัน การสร้างเครือข่าย การมุ่งเน้นนวัตกรรม ความกล้าเสี่ยง และความเป็นตัวของตัวเอง ตามลำดับ

2.2 สมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะทั้ง 5 ด้าน พบว่า สมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของสมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจทั้ง 5 ด้าน พบว่า ผู้ประกอบการมีสมรรถนะในระดับมากได้แก่ การบริหารการผลิต การตลาด การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการ ส่วนสมรรถนะด้านการเงินและการบัญชีผู้ประกอบการมีสมรรถนะในระดับปานกลางเท่านั้น

2.3 สมรรถนะเฉพาะด้านความเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะทั้ง 4 ด้าน พบว่า สมรรถนะเฉพาะความเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารของผู้ประกอบการในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของสมรรถนะเฉพาะความเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์

อาหารทั้ง 4 ด้าน พบว่าผู้ประกอบการมีสมรรถนะด้านการมุ่งเน้นลูกค้ามากที่สุด รองลงมาได้แก่ การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง การมุ่งเน้นคุณภาพ และการจัดการโซ่อุปทาน ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรสำหรับพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

หลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี ที่ได้มาจากการวิจัยเชิงสำรวจสมรรถนะที่จำเป็นในการพัฒนาผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในขั้นตอนที่ 1 สามารถจัดกลุ่มสมรรถนะหลักของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรีได้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

5.1 องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารการผลิต

5.2 องค์ประกอบที่ 2 ด้านการตลาด

5.3 องค์ประกอบที่ 3 ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์

5.4 องค์ประกอบที่ 4 ด้านการจัดการ

5.5 องค์ประกอบที่ 5 ด้านการเงินและการบัญชี

จากองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านสามารถนำมากำหนดเนื้อหาของหลักสูตรเป็นหน่วยการฝึกอบรมได้ดังนี้

หน่วยที่ 1 หนทางสู่การทำธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการมืออาชีพ
สอดคล้องกับองค์ประกอบที่ 4

หน่วยที่ 2 แปลงความท้าทายให้เป็นโอกาสด้วยกลยุทธ์การตลาดที่โดนใจผู้บริโภค
สอดคล้องกับองค์ประกอบที่ 2

หน่วยที่ 3 สรรคนเพื่อสร้างงาน ทีมสำราญงานสำเร็จ
สอดคล้องกับองค์ประกอบที่ 3

หน่วยที่ 4 การบริหารการผลิต ด้วยแนวคิด Thailand 4.0
สอดคล้องกับองค์ประกอบที่ 1

หน่วยที่ 5 การเงินและการบัญชีสำหรับผู้ประกอบการ
สอดคล้องกับองค์ประกอบที่ 5

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารการผลิต 2) ด้านการตลาด 3) ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ 4) ด้านการจัดการ และ 5) ด้านการเงินและการบัญชี หลังการอบรมพบว่าผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี ที่เข้ารับการอบรมมีสมรรถนะเพิ่มขึ้นในทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ในภาพรวมและทุกหน่วยการอบรม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

สมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะทั้ง 3 ด้าน พบว่า สมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของสมรรถนะทั้ง 3 ด้าน พบว่า ผู้ประกอบการมีสมรรถนะเฉพาะด้านความเป็นผู้ประกอบการธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มมากที่สุด รองลงมาได้แก่ สมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการ และสมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจ ตามลำดับ

1. สมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะทั้ง 7 ด้าน พบว่า สมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 7 ด้าน พบว่าผู้ประกอบการมีสมรรถนะด้านการมุ่งเน้นความสำเร็จมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การทำงานเชิงรุก ความก้าวร้าวในการแข่งขัน การสร้างเครือข่าย การมุ่งเน้นนวัตกรรม ความกล้าเสี่ยง และความเป็นตัวของตัวเอง ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของพนิดา สัตโยภาส ชัยยุทธ เลิศพาชิน และสุริยจรัส เตชะตันมนีสกุล (2557) ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างภาวะการประกอบการ ความสามารถทางการตลาด นวัตกรรมและกลยุทธ์ธุรกิจที่ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกลุ่มล้านนาของประเทศไทยซึ่งพบว่าผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีภาวะการประกอบการอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เช่นเดียวกับผลการวิจัยของสุธีรา อะทะวงษา และสมบูรณ์วัลย์ สัตยารักษ์วิทย์ (2557) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการและลักษณะของสถานประกอบการที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย พบว่าคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งด้านความสามารถในการบริหารจัดการ การสร้างนวัตกรรม การทำงานเชิงรุก การเรียนรู้ ความอดทน จริยธรรมทางธุรกิจ เครือข่ายของผู้ประกอบการ การให้อิสระแก่พนักงานและตัดสินใจ ความมุ่งมั่นในความสำเร็จและความพยายาม การวิเคราะห์ตลาดและคู่แข่ง และการบริหารความเสี่ยง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุธาสินี โพธิ์พันธ์ (2557) ซึ่งศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่พึงประสงค์ของธุรกิจหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่พบว่าผู้ประกอบการธุรกิจหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีระดับคุณลักษณะผู้ประกอบการที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งด้านความเป็นตัวของตัวเอง ความมีนวัตกรรม ความใฝ่ใจในความสำเร็จและความกล้าเสี่ยง อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยโดยภาพรวมสมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการอยู่ในระดับมาก แต่หากพิจารณาองค์ประกอบย่อยของสมรรถนะหลักด้านความเป็นผู้ประกอบการจะพบว่าสมรรถนะย่อยด้านความเป็นผู้ประกอบการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 4 ลำดับสุดท้ายคือ การสร้างเครือข่าย การมุ่งเน้นนวัตกรรม ความกล้าเสี่ยง และความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งล้วนเป็นสมรรถนะ

ที่สำคัญในการเป็นผู้ประกอบการดังนั้นผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี จึงควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะดังกล่าวอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2. สมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะทั้ง 5 ด้าน พบว่า สมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของสมรรถนะหลักด้านการประกอบธุรกิจทั้ง 5 ด้าน พบว่า ผู้ประกอบการมีสมรรถนะในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารการผลิต การตลาด การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุธิดา เสถียรมาศ (2555) ซึ่งได้ศึกษาอิทธิพลของกลยุทธ์ในการดำเนินงาน บุคลิกการเป็นผู้ประกอบการ และการให้ความสำคัญในหน้าที่ทางธุรกิจที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ SMEs โดยพบว่าผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับหน้าที่ทางธุรกิจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งด้านการตลาด การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การจัดการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของนิศารัตน์ โชติเชย (2555) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านการผลิตสำหรับสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในประเทศไทย พบว่าผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในประเทศไทยภาพรวมมีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านการผลิตอยู่ในระดับมากเช่นกัน อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้กลับพบว่าสมรรถนะด้านการเงินและการบัญชีผู้ประกอบการมีสมรรถนะในระดับปานกลางเท่านั้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของปิติมา ดิศกุลเนติวิทย์ และสุรชัย ขันแข็ง (2557) ซึ่งศึกษาความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการจัดทำบัญชี ผลการวิจัยพบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังขรัตน์ (2557) ที่ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา พบว่า วิสาหกิจชุมชนจำนวนหนึ่งไม่มีระบบบัญชีที่ดีหรือไม่มีเลย ทำให้ไม่ทราบต้นทุนการผลิตที่แท้จริง มีการใช้เงินหมุนเวียนของวิสาหกิจชุมชนของตนไปปะปนกับค่าใช้จ่ายส่วนตัว หรือในกรณีที่สมาชิกมีการผลิตสินค้าหลายอย่างและมีการจดทะเบียนวิสาหกิจหลายกลุ่มก็ไม่มีการจำแนกแยกแยะระบบบัญชีของแต่ละกลุ่มวิสาหกิจที่ชัดเจน ทำให้การใช้เงินมีลักษณะที่ปะปนกันจนไม่สามารถจำแนกแยกแยะได้ว่ารายได้ตรงไหนหรือรายจ่ายตรงไหนเป็นของสินค้าหรือวิสาหกิจประเภทใด เช่นเดียวกับผลการวิจัยของศุภชัย บุญธีรารักษ์ และพิกุล พงษ์กลาง (2551) ซึ่งได้สำรวจการใช้ข้อมูลทางการบัญชีในการบริหารงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกลุ่มอุตสาหกรรมในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการใช้ข้อมูลทางการบัญชีเกี่ยวกับเรื่องต้นทุนสินค้าและข้อมูลเกี่ยวกับงบการเงินมากกว่าข้อมูลในด้านอื่น โดยสาเหตุมาจากอุตสาหกรรมการผลิตนั้นให้ความสำคัญกับต้นทุนสินค้าในการบริหารงานและใช้ข้อมูลงบการเงินเพื่อประเมินผลการดำเนินงานของกิจการ แต่ผู้ประกอบการยังนำข้อมูลทางการบัญชีมาใช้ในการบริหารงานค่อนข้างน้อยซึ่งสาเหตุมาจากประเด็นหลักคือผู้ประกอบการไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลทางการบัญชีจึงไม่สามารถนำมาใช้ในการบริหารงานได้ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จึงต้องการเพิ่มพูนความรู้ทางด้านการคำนวณต้นทุน การจัดทำ

งบการเงิน การจัดทำงบประมาณ การวิเคราะห์ทางการเงิน และการเสียภาษีแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการให้ความสำคัญและเห็นประโยชน์ของความรู้ทางด้านบัญชีและการเงินของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

3. สมรรถนะเฉพาะด้านความเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะทั้ง 4 ด้าน พบว่า สมรรถนะเฉพาะความเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารของผู้ประกอบการในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของสมรรถนะเฉพาะความเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารทั้ง 4 ด้าน พบว่าผู้ประกอบการมีสมรรถนะด้านการมุ่งเน้นลูกค้ามากที่สุด รองลงมาได้แก่ การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง การมุ่งเน้นคุณภาพ และการจัดการโซ่อุปทาน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวัชรพันธุ์ ผาสุข (2557) ได้ศึกษาการมุ่งเน้นตลาดและการมุ่งเน้นการเรียนรู้ในการพัฒนาความสามารถทางนวัตกรรมและผลการดำเนินงานของธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลาง พบว่า การมุ่งเน้นตลาด (Market Orientation) เป็นวัฒนธรรมองค์การที่มีประสิทธิภาพอย่างมากในการสร้างพฤติกรรมที่จำเป็นสำหรับองค์การ ซึ่งประกอบด้วยการมุ่งเน้นลูกค้า (Customer orientation) การมุ่งเน้นคู่แข่ง (Competitor orientation) และการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน (Inter functional Coordination) เป็นแนวคิดที่ช่วยขยายผลการดำเนินงานทางธุรกิจในบริบทของการจัดการเชิงกลยุทธ์ เนื่องจากการมุ่งเน้นตลาดช่วยส่งเสริมให้องค์การจัดทำกลยุทธ์และจัดการองค์การด้วยการสร้างคุณค่าเพิ่มขึ้นให้กับลูกค้าและเพิ่มความสามารถในการทำกำไร ผลลัพธ์ที่ตามมาคือความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของยุทธศักดิ์ รัตนวงศ์สนิท (2554) ซึ่งได้ศึกษาศักยภาพด้านการตลาดของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารจังหวัดนครสวรรค์ พบว่าศักยภาพด้านการตลาดของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านผลิตภัณฑ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ประกอบการมีการผสมผสานภูมิปัญญาไทยกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีการสังเกตผลิตภัณฑ์ของคู่แข่งเพื่อปรับปรุงผลิตภัณฑ์ของตนเองอย่างต่อเนื่องด้วยการทำวิจัยตลาดก่อนผลิตภัณฑ์หรือปรับปรุงสินค้า นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของวนิดา บุญยบุตร (2551) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจระบบคุณภาพและความปลอดภัยของอาหารตามมาตรฐานสมาคมผู้ค้าปลีกอังกฤษในโรงงานอุตสาหกรรมอาหารทะเลจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งพบว่าผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจในระบบคุณภาพและความปลอดภัยของอาหารอยู่ในระดับปานกลางซึ่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังไม่เคยได้รับการอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจดังกล่าว แต่สำหรับผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบุรีได้รับการพัฒนาสมรรถนะจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบุรี และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรีอย่างสม่ำเสมอจึงทำให้ผู้ประกอบการตระหนักและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพต่าง ๆ มากขึ้นและสร้างความตระหนักให้กับผู้ประกอบการมุ่งเน้นคุณภาพของผลิตภัณฑ์มากขึ้นด้วย ผลการวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะเฉพาะของผู้ประกอบการด้านการจัดการโซ่อุปทานซึ่งผู้ประกอบการมีสมรรถนะในระดับมากสอดคล้องกับผลการวิจัยของชาญชัย พรมมิ และสวัสดิ์ วรรณรัตน์

(2558) ซึ่งวิจัยโมเดลสมการโครงสร้างของการจัดการโซ่อุปทานและพันธมิตรทางการค้าต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน พบว่า ผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการคัดสรรผลิตภัณฑ์ระดับ 3 – 5 ดาว มีระดับความสามารถในการจัดการโซ่อุปทานในระดับสูงเช่นกันแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมของหลักการการจัดการโซ่อุปทานมีส่วนช่วยสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับองค์กรธุรกิจโดยมุ่งเน้นการลดต้นทุนปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์และการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค เป็นพันธมิตรกับผู้ส่งมอบวัตถุดิบและลูกค้า มีส่วนช่วยในการพัฒนาความสามารถในด้านการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ โดยการนำคำติชมหรือคำร้องเรียนของผู้บริโภคมาเป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพให้สามารถตอบสนองได้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค ในราคาที่เหมาะสม แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากลำดับค่าเฉลี่ยพบว่าสมรรถนะด้านการจัดการโซ่อุปทานของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรีมีสมรรถนะน้อยที่สุดดังนั้นผู้ประกอบการจึงควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการโซ่อุปทานซึ่งเป็นสมรรถนะที่สำคัญสำหรับผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

การพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี คณะผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาและผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาสมรรถนะของผู้ประกอบการเชิงสำรวจมาจัดทำโครงร่างหลักสูตรเพื่อพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำเนินงานของผู้ประกอบการ ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านการบริหารการผลิต 2) สมรรถนะด้านการตลาด 3) สมรรถนะด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ 4) สมรรถนะด้านการจัดการ และ 4) สมรรถนะด้านการเงินและการบัญชี ตามแนวคิดของ Boyatzis (1982) ที่ว่าผู้ปฏิบัติงานในองค์กรต้องมีสมรรถนะ ประกอบด้วยสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นเพื่อทำให้องค์กรประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความรู้ทั่วไปคุณลักษณะประจำตัวความเชื่อมั่นในตนเอง บทบาทหน้าที่ทางสังคมหรือทักษะอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานและสมรรถนะเชิงการจัดการ (the actual managerial competency) ประกอบด้วยวิธีการปฏิบัติต่างๆ อันจะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินงานในความรับผิดชอบได้ดีกว่าปกติหรือดีขึ้นกว่าการปฏิบัติงานที่ไม่เหมาะสมอื่นๆ ซึ่งวิธีการปฏิบัติดังกล่าวก็คือ การผสมผสานกันระหว่างการใช้ความรู้ทักษะ ทัศนคติ ความเข้าใจและประสบการณ์ ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีทิศทางสอดคล้องกับ Spenser and Spenser (1993) ที่กล่าวว่า สมรรถนะของคนในองค์กรต้องมีสมรรถนะในด้านความรู้และทักษะขั้นพื้นฐาน (threshold competency) ตามที่องค์กรต้องการและพัฒนาสมรรถนะนั้นให้เกิดความแตกต่าง (differentiating competency) ที่บ่งบอกถึงความสามารถเฉพาะของผู้ปฏิบัติงานที่มีความสามารถเหนือกว่าเกณฑ์เฉลี่ยทั่วไปขององค์กรเพื่อจะได้พัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป ลักษณะพฤติกรรมและทักษะของผู้ปฏิบัติงานแต่ละบุคคลจะเชื่อมโยงกับผลของงาน (Spenser and Spenser, 1993, p.9) ระดับความสามารถของผู้ปฏิบัติงานมีผลต่อการดำเนินการเพื่อให้เกิดความสำเร็จของงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (Schermerhorn, Hunt, & Osborn, 2005, p. 10) ซึ่ง Castillo (2005, p.48) ก็มีความคิดเห็นเช่นเดียวกัน หลังจากได้ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ในองค์กรต่าง ๆ

พบว่า สมรรถนะนับเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสนใจและเป็นตัวอธิบายความสามารถในการแข่งขันการผลิต ผลกำไร บทบาท หรือกระบวนการทำงานขององค์กร สมรรถนะสามารถขยายออกมาได้อย่างมากมายเพียงแต่เชื่อมโยงกับโครง สร้างแต่ละงานขององค์กรและพนักงานต้องตระถึงบทบาทหน้าที่ของเขาและที่สำคัญองค์กรต้องสามารถกำหนดจุดยืนของแต่ละตำแหน่งและผลตอบแทนได้อย่างชัดเจนสมรรถนะจึงเป็นตัวกำหนดความมีประสิทธิภาพและความสำเร็จของงาน

หลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วยหลักการและเหตุผล แนวคิดการฝึกอบรม จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี โดยคาดหวังว่าเมื่อดำเนินการฝึกอบรมจนสิ้นสุดกระบวนการแล้วจะสามารถเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของผู้ประกอบการได้และการกำหนดหน่วยการฝึกอบรมซึ่งกำหนดขึ้นตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นหลัก ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของหน่วยการฝึกอบรม เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนรู้และวิธีการฝึกอบรม สื่อประกอบ การฝึกอบรมและการวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ Blanchard and Thacker (2007, p.77) ที่ว่าหลักสูตรที่ดีต้องมีการนำเสนออย่างเป็นระบบ โดยหลักสูตรควรมีการกำหนดหน่วยการฝึกอบรมหรือหมวดวิชาและรายวิชาที่จะทำการฝึกอบรมวัตถุประสงค์ เทคนิคหรือวิธีการฝึกอบรมและระยะเวลาที่ใช้ในการอบรมของแต่ละรายวิชา การพัฒนาหลักสูตรต้องมีเป้าหมายที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน โดยมีการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานมีวิธีการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลสมรรถนะที่ต้องการอย่างถูกต้อง ครอบคลุมสามารถนำไปสู้การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม มีความยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์และสามารถประเมินผลได้ นอกจากนี้ชูชัย สมิทธิไกร (2551, หน้า 152) และชาญ สวัสดิ์สาลี (2551, หน้า 88) ยังมีความเห็นสอดคล้องกันว่าการสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมต้องมีการวิเคราะห์ส่วนต่างๆ ระบุปัญหา กำหนดวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม จัดลำดับความสำคัญของภารกิจหรือหน้าที่ที่เป็นปัญหาที่จะต้องได้รับการฝึกอบรม การกำหนดหัวข้อวิชา หมวดวิชา วัตถุประสงค์รายวิชา ขอบเขตและระยะเวลา กำหนดวัตถุประสงค์ของหัวข้อวิชา กำหนดแนวการฝึกอบรม กำหนดเทคนิคและสื่อในการฝึกอบรมโดยเรียงลำดับหัวข้อวิชาและกำหนดการฝึกอบรมก่อนหลังตามหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เพื่อให้ผลการอบรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และการกำหนดแนวการประเมินผล

จากข้อสังเกตการพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้จะเห็นว่าผู้ประกอบการและผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาหลักสูตรรวมทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจ มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันหลายประเด็นในหัวข้อการฝึกอบรมคือ หน่วยที่ 1 หนทางสู่การทำธุรกิจและการเป็นนผู้ประกอบการมืออาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบที่ 4 หน่วยที่ 2 แปลงความท้าทายให้เป็นโอกาสด้วยกลยุทธ์การตลาดที่โดนใจผู้บริโภค ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบที่ 2 หน่วยที่ 3 สรรคนเพื่อสร้างงาน ทีมสำราญงานสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบที่ 3 หน่วยที่ 4 การบริหารการผลิต ด้วยแนวคิด Thailand 4.0 ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบที่ 1และหน่วยที่ 5 การเงินและการบัญชีสำหรับผู้ประกอบการ

ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบที่ 5 อยู่ในระดับมากและมากที่สุด แสดงว่าหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี นี้ได้ผ่านการกลั่นกรองจากผู้เชี่ยวชาญทั้งคณาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาธุรกิจที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าหลักสูตรดังกล่าวเป็นหลักสูตรที่เหมาะสมที่จะนำไปพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี การออกแบบหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี คณะผู้วิจัยศึกษาสภาพปัญหารวมถึงความต้องการและความจำเป็นของผู้เข้ารับการอบรมที่เป็นผู้ใหญ่ โดยใช้เกณฑ์ความสามารถพื้นฐานความรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (learner centre designs) ช่วยส่งเสริมความสามารถและสนับสนุนให้ผู้อบรมมีความ ก้าวหน้าในการประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ซึ่งสอดคล้องกับ Knowles & Holton & Swanson (1980, p. 116) และ Delahaye (2005, p. 16) ที่มีแนวคิดคล้ายกันว่าผู้ใหญ่แต่ละคนเป็นผู้มีวุฒิภาวะการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับประสบการณ์ในการทำงาน การพัฒนาความรู้และทักษะในการทำงานอย่างต่อเนื่องและพัฒนาตลอดเวลาเป็นบุคคลที่มีความสำเร็จสามารถสร้างพลังความสำเร็จให้เข้าสู้การแข่งขันได้ ซึ่งผู้ประกอบการมีภารกิจที่ส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพแลธุรกิจ ดังนั้นการฝึกอบรมหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้จึงเป็นแนวทางที่สามารถพัฒนาสมรรถนะของตนเองเพื่อพัฒนาตนเองแลธุรกิจได้ คณะผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรโดยบูรณาการตามกระบวนการของ Blanchard and Thacker (2007, p.77) รวมทั้งชูชัย สมิทธิไกร (2551, หน้า 152) และชาญ สวัสดิ์สาลี (2550, หน้า 88) ที่เริ่มจากการวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างหลักสูตร (analysis) การกำหนดหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม (set goal) การพัฒนาหลักสูตร (development) การนำหลักสูตรไปใช้ (implement) และการประเมินผลหลักสูตร (evaluation) โดยกระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการเมื่อวิเคราะห์ความจำเป็นและข้อมูลพื้นฐานแล้วนำมากำหนดเป็นโครงร่างหลักสูตรที่เหมาะสมสอดคล้องกับปัญหาที่แท้จริง คณะผู้วิจัยมีการตรวจคุณภาพโดยประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และ การพัฒนาธุรกิจ ซึ่งผลการประเมินมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดและมีความสอดคล้องกันในทุกหน่อย โดยปรับแก้ตามข้อเสนอแนะเพื่อจัดการให้เกิดความสมบูรณ์พร้อมก่อนนำหลักหลักสูตรไปทดลองใช้

การฝึกอบรมใช้การเรียนรู้เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การกระตุ้นให้เกิดความคิด ระดมสมอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชูชัย สมิทธิไกร (2551, หน้า 176) ที่กล่าวว่าการอภิปรายกลุ่ม (group discussion)การระดมความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือประสบการณ์ซึ่งกันและกันเพื่อค้นหาข้อสรุปหรือข้อเสนอเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ เป็นรูปแบบการสร้างการเรียนรู้ที่ดีซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Malcolm S. Knowles (1980) ที่ว่าผู้ใหญ่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์อย่างกว้างขวางที่จะนำมาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญมีคุณค่ามากที่สุดทั้งของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งการฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

จากการรับฟังและปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดประสบการณ์โดยตรงเกิดทักษะนี้ยังสอดคล้องกับ Silberman (1998, p. 1) ที่ว่าการได้รับฟังการถ่ายทอดความรู้ การได้ฝึกปฏิบัติจะช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเสริมสร้างสมรรถนะในการปฏิบัติงานได้ฝึกการตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ภายใต้สถานการณ์ที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด แล้วจะแก้ไขและพัฒนาอย่างไร ซึ่งผู้เรียนผู้ใหญ่จะมีมโนทัศน์ (concept of the learner) ที่มองตนเองว่าสามารถควบคุมและชี้นำตนเองได้ (self-directing) วิทยากรจึงอยู่ในกระบวนการสืบหาหรือค้นหาคำตอบร่วมกันกับผู้อบรม(mutual inquiry) มีหน้าที่ในการสนับสนุนให้ผู้เข้ารับการอบรมชี้นำตนเองตามความต้องการของแต่ละบุคคลมากกว่าการทำหน้าที่ส่งผ่านหรือเป็นสื่อสำหรับความรู้แล้วทำหน้าที่ประเมินผลว่าผู้เข้ารับการอบรมคล้อยตามหรือไม่เพียงเท่านั้น นอกจากนี้วิทยากรใช้การบรรยายเชิงวิเคราะห์ กรณีศึกษาและการฝึกปฏิบัติเพื่อจะได้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับชูชัย สมิทธิไกร (2551, หน้า 176) และแนวคิดของสมคิด บางโม (2545, หน้า 85) ที่มีแนวคิดคล้ายกันว่าเทคนิคการฝึกอบรมโดยให้วิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ร่วมกันควรบูรณาการในหลายรูปแบบ จะเห็นว่าหน่วยฝึกอบรมในหลักสูตรครอบคลุมสมรรถนะที่จำเป็นของผู้ประกอบการเพื่อให้เกิดการพัฒนาครบทุกด้าน รวมทั้งมีการบูรณาการรูปแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับลักษณะเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของหน่วยฝึกการอบรมและจากผลการประเมินโครงร่างหลักสูตรข้างต้นมีความเหมาะ สมและความสอดคล้องกันทุกประเด็น แสดงให้เห็นว่าโครงร่างหลังสูตรการหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี นี้สามารถนำไปทดลองใช้ได้อย่างมีคุณภาพ

การประเมินหลักสูตรสำหรับการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี

การประเมินหลักสูตรสำหรับการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี เป็นการนำโครงร่างหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 35 คน ใช้ระยะเวลาในการทดลองหลักสูตรรวมทั้งสิ้น 3 วัน (18 ชั่วโมง) โดยจัดการอบรมในระหว่างวันที่ 12-14 กรกฎาคม 2560 ณ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในการทดลองหลักสูตรนี้คณะผู้วิจัยให้ผู้ประกอบการที่เข้ารับการอบรมประเมินตนเองก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับ Sydanmaanlakka (2002, pp.120 -122) ที่ว่ากระบวนการพัฒนาสมรรถนะจะต้องมีการประเมินสมรรถนะตนเองก่อนและหลัง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ชาญ สวัสดิ์สาลี (2550, หน้า 88) ซึ่งผลการทดลองหลักสูตรพบว่า ผลต่างของค่าเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะตนเองของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรีเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูง

กว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและทุกหน่วยการฝึกอบรม ซึ่งผลการประเมินสอดคล้องกับ ฐิติวรรณ สินธุ์นอก (2552) ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะที่จำเป็นของผู้จัดการฝึกอบรมสำหรับองค์กรเอกชนในประเทศไทย พบว่าสมรรถนะของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเปลี่ยนแปลงไปอยู่ในระดับมากสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมซึ่งก็เป็นไปในทิศทางเดียวกับ Rosen, Frust และ Blackburn (2006, p. 229) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทีมงานที่แท้จริง มีข้อเสนอที่ค้นพบจากการ ศึกษาว่าการฝึกอบรมจะช่วยให้สมาชิกของทีมมีสมรรถนะสามารถสร้างผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นให้แก่องค์กรได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Ozcelik และ Ferman (2006, p. 72) ที่ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะที่เป็นส่วนหนึ่งในการจัดการพัฒนาทรัพยากรบุคคลพบว่าการพัฒนาสมรรถนะสามารถสร้างเสริมงานและมีการพัฒนาจนสามารถบรรลุได้ทั้งความต้องการขององค์การและบุคคล จากผลการทดลองใช้หลักสูตรที่พบว่าผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรีมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการอบรมแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรมส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี ทั้งนี้เป็นผลมาจากองค์ประกอบของหลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เข้ารับการอบรมรวมทั้งรูปแบบการฝึกอบรม การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนิรมล ศตวุฒิ (2551, หน้า 99) ที่เสนอว่า หัวใจสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อนำไปใช้ก็ คือการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบตอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ประกอบกับการคัดเลือกวิทยากรที่มีความรู้ความ สามารถเชี่ยวชาญในหัวข้อของแต่ละหน่วยฝึกอบรม มีรูปแบบการเรียนรู้ที่หลาก หลายให้ความสำคัญในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยเน้นผู้เข้าอบรมเป็นสำคัญ ซึ่งการอบรมนี้มีการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมแบ่งบันประสบการณ์ เช่นการแบ่งกลุ่มการจัดการเรียนรู้ การแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ การอภิปรายกลุ่มเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมในการช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันแก้ไขปัญหามากกว่าการนั่งฟังการบรรยายจากวิทยากรโดยใช้หลักการอบรมสำหรับผู้เรียนผู้ใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับ Knowles & Holton & Swanson(2005, p.116)ได้กล่าวว่าการจัดการสอนผู้ใหญ่ตามหลักของทฤษฎีแอนดราโกจี (andragogy) หรือทฤษฎีการเรียนการสอนของผู้ใหญ่(adult learning theory) มีความเชื่อที่ว่าผู้ใหญ่แต่ละคนเป็นผู้มีวุฒิภาวะด้วยเหตุนี้จึงมีความต้องการและความสามารถที่จะเป็นผู้ชี้นำตนเอง (self-directing) จึงจัดการเรียนรู้ให้ผู้ประกอบการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติร่วมกันแก้ปัญหาและคิดสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะอันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติงานตามภารกิจในการดำเนินกิจการและพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Delahaye (2005, p. 16) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับประสบการณ์ในการทำงาน การพัฒนาความรู้และทักษะในการทำงานอย่างต่อเนื่องเพื่อความสำเร็จในชีวิต ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการมีหลักสูตรฝึกอบรมและกระบวนการจัดการอบรมที่มีคุณภาพสอดคล้องกับลักษณะและความต้องการของผู้เข้าอบรมมีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการ

จากผลการประเมินการทดลองใช้หลักสูตรแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรมที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรีเป็นหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพเชื่อมั่นได้ว่าสามารถใช้พัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรีได้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการในธุรกิจชุมชนประเภทอื่นๆ ที่มีบริบทแตกต่างกัน

2. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเฉพาะด้านโดยแยกส่วนเป็นหลักสูตรขั้นพื้นฐานและหลักสูตรขั้นสูง ทั้งนี้เพราะผู้เข้าอบรมมีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ผู้ประกอบการจะได้มีทางเลือกในสิ่งที่ตนเองต้องการพัฒนาอย่างแท้จริง

3. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการเศรษฐกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้อื่นๆ เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-learning) การฝึกอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-training) หรือการเรียนรู้แบบผสมผสาน (blended learning)

บรรณานุกรม

กตัญญู หิรัญญสมบูรณ์. (2552). **การจัดการธุรกิจขนาดย่อม.** พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: เท็กซ์แอนด์เจอร์นัลพับลิเคชั่น จำกัด.

กมล ชัยวัฒน์. (2551). **การโฆษณาและการส่งเสริมการตลาด.** กรุงเทพฯ : แมคกรอซฮิล.

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2551). **การดำเนินงานตามนโยบาย "หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์"** (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://www.geocities.com/vichakarn2002/1t1p.doc (วันที่ค้นข้อมูล : 20 ต.ค. 59)

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2554) . **การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล.** พิมพครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กีรติ ยศยิ่งยง. (2550). **ขีดความสามารถ : Competency Based Approach.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :มิสเตอร์ก๊อปปี้.

เกริกเกียรติ ศรีเสริมโภค. (2546). **การพัฒนาความสามารถเชิงสมรรถนะ.** กรุงเทพฯ : โกลบัล คอนเซ็ร์น.

ขจรศักดิ์ วงศ์วิราช และอัจฉราภรณ์ มลิวงค์. (2554). **รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนวดแผนไทยบ้านแม่ทะ ตำบลแม่ทะ อำเภอแม่ทะ จังหวดลาปาง.** มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2555). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559).** กรุงเทพฯ.

คณะกรรมการอำนวยการ หนึ่งตาบล หนึ่งผลิตภัณฑ์. (ม.ป.ป**.). หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์.** กรุงเทพฯ. คณะกรรมการอำนวยการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (กอ.นตผ.**).**

จิราภรณ์ กมลวาทิน และกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. **การรับรู้โฆษณาในอินเตอร์เน็ตต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล**. การเงิน การลงทุน การตลาดและการริหารธุรกิจ, 1(3) , หน้า 219-238.

จิรประภา อัครบวร. (2549). **สร้างคนสร้างผลงาน.** กรุงเทพฯ : ก.พลพิมพ์.

ชาญ รัตนพิสิฐ. (2551). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์การของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชาญชัย พรมมิ และสวัสดิ์ วรรณรัตน์. (2558). **โมเดลสมการโครงสร้างของการจัดการโซ่อุปทานและพันธมิตรทางการค้าต่อความได้เรียบทางการแข่งขัน**. วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร, 12(2), หน้า 35-53.

ชูชัย สมิทธิไกร.(2551). **การฝึกอบรมบุคลากรในองค์การ.**(พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชนินทร์ ชุณหพันธรักษ์. (2546). **การจัดการธุรกิจขนาดย่อม.** กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

ฐิติวรรณ สินธุ์นอก.(2552**). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะที่จำเป็นของผู้จัดการฝึกอบรมสำหรับองค์กรเอกชนในประเทศไทย.** ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ฉัตรชัย อินทสังข์ และปวีณา อาจนาวัง. (2555) .**ต้นแบบกลยุทธ์การตลาดสำหรับพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อการค้าระดับประเทศ สู่ความยั่งยืน กรณีศึกษา : ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีระดับต่ำกว่า 3 ดาว ในเขตอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา.** มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.

ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2547). **มารู้จัก Competency กันเถอะ.** กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐและพิทยา ว่องกุล. (2550). **วิสาหกิจชุมชน : กลไกเศรษฐกิจฐานราก.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2542). **ธุรกิจชุมชน : เส้นทางที่เป็นไปได้.** กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ณัฏฐพันธ์ เขจรนันทน์ และฉัตรยาพร เสมอใจ. (2547). **การบริหาร.** กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.

ดนัย เทียนพุฒ. (2546). **ดัชนีวัดผลสำเร็จธุรกิจ (KPIs) การประเมินองค์กรแบบสมดุล (The Balance scorecard).** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : นาโกต้า.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS.** พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : วี.อินเตอร์พริ้น.

ตุลยลักษณ์ อู่ไพจิตร. (2550). **ความพึงพอใจพฤติกรรมและความจงรักภักดีของผู้บริโภคต่อร้านขายยาทีแอนด์ทีพาร์ม่า เขตบางแค กรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2554). **ภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเชิงสร้างสรรค์.** สถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพฯ.

ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังขรัตน์. (2557). **แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา**. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 10(1), หน้า 97-121.

ธนาธิป บัวฝ้าย. (2557).**ธุรกิจชุมชนแนวทางการพัฒนาชนบท.** (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://www.hu.ac.th//. (วันที่ค้นข้อมูล : 20 ต.ค. 59)

ธันยมัย เจียรกุล (2557). **ศึกษาปัญหาและแนวทางการปรับตัวของ OTOP เพื่อพร้อมรับการเปิด AEC**. นักบริหาร, 34(1), หน้า 177.

นฤมล สุวรรณหงส์. (2547). **การจัดการธุรกิจชุมชน.** กรุงเทพฯ : สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตจักรพงษภูวนารถ.

นิรมล ศตวุฒิ. (2551). **การพัฒนาหลักสูตร.** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นิศารัตน์ โชติเชย. (2555). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านการผลิตสำหรับสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในประเทศไทย**. วารสารรามคำแหง มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 29(4), หน้า 183-202.

นิสดารก์ เวชยานนท์. (2551). **Competency Model กับการประยุกต์ใช้ในองค์กรไทย.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กราฟิโก ซิสเต็มส์.

บุณฑวรรณ วิงวอน. (2555). **การเป็นผู้ประกอบการเชิงกลยุทธ์.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ประเวศ วะสี. (2550). **การจัดการความรู้ : กระบวนการปลดปล่อยมนุษย์สู่ศักยภาพ เสรีภาพ และความสุข.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม.

ปิติมา ดิศกุลเนติวิทย์ และสุรชัย ขันแข็ง. (2557). **ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการจัดทำบัญชี**. การศึกษาอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พนิดา สัตโยภาส, ชัยยุทธ เลิศพาชิน และสุริยจรัส เตชะตันมนีสกุล. (2557). **ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างภาวะการประกอบการ ความสามารถทางการตลาด นวัตกรรมและกลยุทธ์ธุรกิจที่ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกลุ่มล้านนาของประเทศไทย**. วารสารการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 7(1), หน้า 11-29.

พัชรินทร์ สมพุฒิ. (2551). **พฤติกรรมการบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดของประชาชนในตำบลตลาดใหญ่ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่.** การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

พิบูล ทีปะปาล. (2545). **การโฆษณาและการส่งเสริมการขาย.** กรุงเทพฯ : บจก.โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์ กราฟฟิค.

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, สำนักงาน. กระทรวงอุสาหกรรม, (2550). **มาตรฐานผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ชุมชนคืออะไร**. นิตยสารผู้ส่งออกและผู้บริหาร, 21(489).

-----------. (2557). **มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน.** (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://app.tisi.go.th/. (วันที่ค้นข้อมูล : 20 ต.ค. 59)

ยุทธศักดิ์ รัตนวงศ์สนิท. (2554). **ศักยภาพด้านการตลาดของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหาร จังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์.

วนิดา นิเวศน์มรินทร์ และกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. (2556). **ภาพลักษณ์ของเครื่องดื่มสมุนไพรไทยกับการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร.** การเงิน การลงทุน การตลาดและการบริหารธุรกิจ, 1(3), หน้า 275-291.

วนิดา บุญยบุตร. (2551). **ความรู้ความเข้าใจระบบคุณภาพและความปลอดภัยของอาหารตามมาตรฐานผู้ค้าปลีกอังกฤษในโรงงานอุตสาหกรรมอาหารทะเลในจังหวัดสมุทรสาคร**. การศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วารุณี ตันติวงศ์วานิช และคณะ.(2546). **หลักการตลาด** . กรุงเทพฯ : บริษัทเพียร์สันเอ็ดดูเคชั่นอินโดไชน่าจากัด 126

วิมลพรรณ อาภาเวท. (2553). **หลักการโฆษณาและประชาสัมพันธ์.** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พริ้นติ้งเฮ้าส์.

วัชรพันธุ์ ผาสุก. (2557). **การมุ่งเน้นตลาดและการมุ่งเน้นการเรียนรู้ในการพัฒนาความสามารถทางนวัตกรรมและผลการดำเนินงานของธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลาง**. วารสารการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 21(2), หน้า 102-126.

วัลลภา ศรีทองพิมพ์ และกัญญามน อินหว่าง. (2552). **รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2552). **การบริหารตลาดยุคใหม่ฉบับปรับปรุงใหม่.** กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.

ศิวารัตน์ ณ ปทุม, สุรกิจ เทวกุล และ ปริญ ลักษิตานนท์. (2550). **พฤติกรรมผู้บริโภคขั้นสูง.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แบรนด์เอชบุ๊ค.

ศุภชัย บุญธีรารักษ์ และพิกุล พงษ์กลาง. (2551). **การสำรวจการใช้ข้อมูลทางการบัญชีในการบริหารงานกลุ่มอุตสาหกรรมในจังหวัดเชียงใหม่**. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยพายัพ.

ศุภธณิศร์ เติมสงวนวงศ์. (2553). **ปัจจัยความสำเร็จทางธุรกิจของผู้ประกอบการที่ได้รับการคัดสรรสุดยอดสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับ 5 ดาว ในจังหวัดเชียงใหม่ : กรณีศึกษาอำเภอสันทราย**. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยพายัพ.

สมคิด บางโม. (2553). **การเป็นผู้ประกอบการ.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : พัฒนวิทย์การพิมพ์.

สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (2547). **แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วย Competency**. กรุงเทพฯ : ศิริวัฒนาอินเตอร์ พริ้นท์.

สุชาต ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2550). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์.** กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา.

สุธาสินี โพธิ์พันธ์. (2557). **คุณลักษณะผู้ประกอบการที่พึงประสงค์ของธุรกิจหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.

สุธิดา เสถียรมาศ. (2555). **การศึกษาอิทธิพลของกลยุทธ์ในการดำเนินงาน บุคลิกการเป็นผู้ประกอบการ และการให้ความสำคัญในหน้าที่ทางธุรกิจที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ SMEs**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรี. (2558**). รายงานผลการดำเนินโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)**. ประจำปีงบประมาณ 2558.สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรี.

สุภมาศ อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตวรรณา, และรัชนีกูล ภิญโญภานุวัฒน์. (2552). **สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.

สุภางค์ จันทวานิช. (2548).**วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ.** พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวารี ยิ่งนอก. (2553). **ศักยภาพของผู้ประกอบการประเภทอาหารในการบริหารสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี และอ่างทอง**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

สุวิมล ติรกานันท์. (2548). **การสร้างเครื่องวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมชาติ กิจยรรยง. (2551). **กุศโลบายแห่งการตลาด.** กรุงเทพฯ : Powerful Life.

สุกัญญา เอมอิ่มธรรม. (2546). **การประกอบธุรกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาอาชีพ.** มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 20,(3): 87-99

สุชาติ สังข์เกษม. (2543). **เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง การแก้ปัญหาและตัดสินใจ.** สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สุธีรา อะทะวงษา และสมบูรณ์วัลย์ สัตยารักษ์วิทย์. (2557). **คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการและลักษณะของสถานประกอบการที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย**. สุทธิปริทัศน์, 28(85), หน้า 61-79.

สุวิมล แม้นจริง. (2552). **การจัดการการตลาด.** กรุงเทพฯ : บริษัท เอช.เอ็น.กรุ๊ป จำกัด.

เสรี วงษ์มณฑา. (2547). **ครบเครื่องเรื่องการสื่อสารการตลาด.** กรุงเทพฯ : บริษัทธรรมสาร จำกัด.

------------------. (2542). **พฤติกรรมผู้บริโภค.** กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์ม และไซเท็กซ์ จากัด.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559**. กรุงเทพฯ, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2554). **นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559).** (ออนไลน์). แหล่งที่มา : www.kmitl.ac.th/research/. (วันที่ค้นข้อมูล : 15 ก.ย. 58)

สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี. (2559). **โครงการ "หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์"** (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://www.phetchaburi.go.th. (วันที่ค้นข้อมูล : 28 มีนาคม 2559)

อภิชัย พันธเสน. (2545). **ชุดวิชาการจัดการธุรกิจชุมชน.** กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ.

อาภรณ์ ชีวะเกรียงไกร. **เศรษฐกิจสร้างสรรค์. ส่องกล้องเศรษฐกิจ.** : กรุงเทพธุรกิจ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2552.

อาภรณ์ ภู่วิทยพันธุ์. (2548). **Competency Dictionary.** กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เซ็นเตอร์.

อมรรัต วิริยะพงษ์. (2551). **การศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะที่ส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ SMEs ของกลุ่ม OTOP ในจังหวัดนครปฐม.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Armstrong, Gary and Kotler, Philip. (2009). **Marketing An Introduction.** 9 th ed. Newfersey : Pearson Education.Etzel, 127

Assael, Henry. (1998). **Consumer Behavior and Marketing Action.** (6th ed.). Ohio :South–Western College Publishing.

Boyatzis, R. (1982). *The competent Manager-A Model for Effective Performance.* New York : John Wiley & Son.

Blanchard, P.N.,&Thacker, J.W. (2007). *Effective training: Systems strategies, and practices* (3 rd ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.

Castillo, E.D. (2005). *Defining Competencies. Business Mexico*. Mexico. City: Mar.

Cochran, W.G. (1953). **Sampling Techiques**. New York : John Wiley & Sons. Inc.

Cooper, D. R., & Schindler, P. S. (2014). **Business Research Methods**. (12 th ed.). New York : McGraw-Hill,.Dryden Press.

Delahaye,B.L. (2005**). Human resource development adult learning and knowledge management** (2 nd ed.) Sydney & Melbourne: John Wiley.

Engel , J.F.& Blackdwell, R.D.& Miniavd, P.W.(1995)**.Consumer Behavior**. 8thed.Florida:

Etzel, Michael J.; Walker, Bruce J.; & Stanton, William J. (2007) **Marketing.** 14th ed. Boston: McGraw – Hill.

Knowles, M.S. (1980). **The modern practice of adult education : From pedagogy**. Chicago: Follett.

Knowles, M. S., Holton E. F. III, & Swanson, R. A. (2005). **The adult learner: The definitive classic in adult education and human resources development** (6th ed.). San Diego, CA: Elsevier

Kotler Philip. (2000). **Marketing Management.** Analysis , Planning, Implementation and Control. (11th ed.). Newjersey : Prentice-Hall, Inc**.**

------------------. (2003) . **Marketing Management**. New Jersey:Pearson Education .

Kotler, Phillip. and Armstrong, Gary. (1999). **Principle of Marketing.** 8th ed. Prentice-Hall, Inc.

Krauss, S., Frese, M., Freddrich, C., & Unger, J. M. (2005). **Entrepreneurial Orientation : A Psychological Model of Success among Southern African Small Business Owners**. European Journal of Work & Organizational Psychology, 14. pp.315 - 344.

LoudonDella Bitta. (1993). **TheoryAttitude Online.** October 30, 2014. From http://gotokow.org/bog/theories/280647.

Mc Carthy, E.J. and W.D. Perreault, Jr. (1990). **Applications in Basic Marketing.** Hpmewood : McGraw-Hill Irwin.

McGraw – Hill.

Michael J.; Walker, Bruce J.; & Stanton, William J. (2007). **Marketing.** 14th ed. Boston.

Ozcelik, G. and M. Ferman. (2006). Competency Approach to Human Resource Management :Outcome and Contributions in a Turkish Cultural Context. **Human Resource Development Review.** Thousand Oaks . (March2006), 72.

Rosen, B., S. Furst. and R. Blackburn. (2006). Training for Virtual Teams : An Investigation of Current Practices and Future Needs. **Human Resource Management.** (Summer 2006), 229

Schermerhorn, J.R., Hunt,J.G., & Osborn, R.N. (2005). **Organization behavior** (9 th ed.) . New Your: Wiley.

Shermon, Genesh. (2004). **Competency Base HRM : A Strategic Resource for Competency Mapping, Assessment and Development Centre**. New Delhi Tata : McGraw-Hill Publishing Company Limited.

Silberman, M. (1998). **Active Training : A Handbook of Techniques, Designs, Case Examples, and Tips**.(2nd ed.). California: Jossey-Bass Pfeiffer.

Spencer, L., D. McClelland and S.Spencer. (1993) . **Competency assessment method**. Boston: Hay/McBer Research.

Sydanmaanlakka , P. (2002). **An intelligent organization**. Oxford: Capstone.